

รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน
อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

สมบูรณ์ เย็นศิริ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
กันยายน 2563

รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน
อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

สมบูรณ์ เย็นศิริ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

กันยายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

PATTERN OF HOUSEHOLD WASTE SEPARATEION TO INCREASE INCOME FOR
COMMUNITIES IN SATUEK DISTRICT, BURIRAM PROVINC

SOMBOON YENSIRI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Business Administration Degree in Business Administration

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

September 2020

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้
ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ชื่อนักศึกษา นายสมบูรณ์ เย็นศิริ

รหัสนักศึกษา 76077025

หลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชา บริหารธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.กิตติมา ทามาดี

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดร.เมธรัตน์ จันตะนี ประธานกรรมการ

ดร.กิตติมา ทามาดี กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิญญาพัชญ์ นาคภิบาล กรรมการ

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 28 พฤษภาคม 2563 ภาคเรียนที่ 3/2562

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษารับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พานสุวรรณ)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

กันยายน พ.ศ. 2563

สมบูรณ์ เข็นศิริ. (2563). รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก
จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา. 130 หน้า. อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.กิติมา ทามาลี.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน 2) เปรียบเทียบรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้แทนของครัวเรือนในชุมชน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 384 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เท่ากับ 0.71 และรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน เท่ากับ 0.70 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ การทดสอบแอลเอสดี และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน โดยภาพรวมคนในชุมชนเห็นด้วยมากที่สุด คือ รูปแบบที่ 2 การจัดแยกขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และรูปแบบที่ 1 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2) คนในชุมชนที่มีอายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา และอาชีพ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนต่างกัน ในรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง และรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 3) ความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คณะ..... วิทยาการจัดการ.....ลายมือชื่อนักศึกษา.....
สาขาวิชา.....บริหารธุรกิจ.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2562.....

Somboon Yensiri. (2020). **Pattern of Household Waste Separation to Increase for Communities in Satuek District, Buriram Provinc.** Thesis for the Master of Business Administration, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. 130 pp. Advisor: Kitima Tamalee, Ph.D.

ABSTRACT

The purposes of this research are to: 1) study the knowledge and understanding about the household waste separation, the involvement of the people in the community, and a pattern of the household waste separation to increase income for the community; 2) study and compare the patterns of the household waste separation classified by personal factors; and 3) study relationships between the knowledge and understanding and the involvement of the people in the community, and a pattern of the household waste separation to increase income for the community. The samples were 384 representatives from in Satuek District, Buriram Province by using stratified sampling. The research instrument used in the research was a questionnaire with the reliability of 0.71. The statistical tools used for data analysis were mean, standard deviation, t-value, f-value, LSD and Pearson's correlation

The results of the research indicate that 1) the knowledge and understanding of the people in the community about the household waste separation are overall at a high level and the involvement of the people in the community is overall at a moderate level. When considering each aspect, the highest average value is the planning for solving problems and the lowest average value is the duty performance. The people in the community strongly agreed with the pattern of the household waste separation to increase income for the community which the highest average value is the second model, waste management and recycled material operated by the community, and the lowest average value is the first model, waste management and recycled material operated by the local government organization. 2) The people in the community with different age, marital status, education background and occupation have different opinions on the household waste separation to increase income for the community by the first model operated by the local government organization and the third model, the household waste separation operated with recycled waste bank with statistical significance at the level of .05. 3) The knowledge and understanding and the involvement of the people in the community has a positive relationship toward the pattern of the household waste separation to increase income for the community in Satuek District, Buriram Province with statistical significance at the level of .05

Faculty.....Management Science.....Student's Signature.....
Field of Study.....Business Administration.....Advisor's Signature.....
Academic Year.....2019.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ท่านอาจารย์ ดร.กิติมา ทามาดี อาจารย์ที่ปรึกษาและประธานสอบท่านอาจารย์ ดร.เมธรัตน์ จันตะนี และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิท่านอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญพัชญ์ นาคภิบาล ที่ได้กรุณา เสียสละเวลาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และเสนอข้อคิดเห็นในเนื้อหาสาระ ตลอดจนช่วย ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา ที่ได้อบรมสั่งสอนและให้ความรู้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงาน คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ตลอด งานวิจัย ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ความกรุณากรอกแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับ นำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณครอบครัว ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ตลอดมา จน ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี จึงกราบขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สมบุรณ์ เย็นศิริ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์จากการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้	9
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
สรุปสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แทนครัวเรือน	52
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุ	
เหลือใช้ในครัวเรือน	54
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุ	
เหลือใช้ในครัวเรือน	57
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน	
เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์	63
ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุ	
เหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก	
จังหวัดบุรีรัมย์	67
ตอนที่ 6 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ	
รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนกับรูปแบบ	
การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน	
อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์	83
ตอนที่ 7 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	
มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อ	
เพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์	86
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
สรุปผลการวิจัย	90
อภิปรายผล	94
ข้อเสนอแนะ	99

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	107
ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม IOC	108
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	115
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	124
ประวัติของผู้วิจัย.....	129

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้แทนครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถาม.....	39
2 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ ในครัวเรือนตามแต่ละแนวคิดในด้านต่าง ๆ	40
3 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนตามแต่ละแนวคิดในด้านต่าง ๆ	41
4 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอ สดึก จังหวัด บุรีรัมย์ตามแต่ละแนวคิดในด้านต่างๆ	43
5 จำนวนประชากรครัวเรือนในชุมชนอำเภอสดึก จังหวัดบุรีรัมย์และกลุ่มตัวอย่าง ...	45
6 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แทนครัวเรือนในอำเภอสดึก จังหวัดบุรีรัมย์	52
7 จำนวนและร้อยละของข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนของผู้แทนครัวเรือนในอำเภอสดึก จังหวัดบุรีรัมย์	54
8 ร้อยละของผู้ที่ตอบถูกเกี่ยวกับข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน	55
9 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน ด้านการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา.....	57
10 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน ด้านการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาด้าน.....	59
11 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน ด้านการปฏิบัติงาน	60
12 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน ด้านการติดตามผลและประเมินผล	61
13 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน โดยรวม	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
14	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับ ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบ การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง 63
15	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับ ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบ การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและ วัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง..... 64
16	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับ ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบ การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและ วัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล 65
17	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับ ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบ การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 67
18	ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อ เพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ..... 68
19	ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อ เพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ..... 69
20	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยก เศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นรายกลุ่ม ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามอายุ..... 70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
21 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยก เศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/ หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเองเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามอายุ	71
22 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยก เศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน ในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามอายุ	72
23 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อ เพิ่มรายได้ ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตาม สถานภาพการสมรส	73
24 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยก เศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นรายคู่ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามสถานภาพการสมรส	74
25 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อ เพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับการศึกษา....	74
26 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยก เศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/ หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามระดับการศึกษา.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
27 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยก เศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน ในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามระดับการศึกษา.....	77
28 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อ เพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามอาชีพ.....	78
29 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยก เศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นรายคู่ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามอาชีพ	79
30 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยก เศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน ในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล เป็นรายคู่ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามอาชีพ	80
31 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อ เพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ในชุมชน	81
32 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อ เพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตาม จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	82
33 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยก เศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง	83

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	เนื้อหา	หน้า
34	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยก เศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ใน รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/ หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	84
35	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยก เศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ใน รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของ ธนาคารวัสดุรีไซเคิล	85
36	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับรูปแบบ การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง	87
37	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับรูปแบบ การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิล ในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	88
38	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับรูปแบบ การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิล ในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	89

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
2 การคัดแยกและจัดการขยะมูลฝอย.....	21
3 ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิล โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง	23
4 ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและวัสดุรีไซเคิล โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	25
5 ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน ในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	27

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาขยะนับวันจะเป็นปัญหาที่ทุกประเทศให้ความสำคัญ และมีการกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่างๆ เพื่อให้สามารถควบคุมหรือบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพ แต่ด้วยปัจจัยหลายๆ ด้าน ที่ทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี คือ การเพิ่มขึ้นของประชากร สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านบรรจุภัณฑ์ ทำให้ผู้ผลิตพยายามพัฒนาสินค้ารูปแบบใหม่ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้คนมากขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคทำให้เกิดปริมาณขยะเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเองและชุมชนขนาดใหญ่ หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขโดยเร็วจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน เนื่องจากขยะจะเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคต่างๆ และเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคสู่คน ทำให้เกิดการเจ็บป่วย รวมทั้งทำลายสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงาม ดังนั้นปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจึงกลายเป็นปัญหาระดับชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562, หน้า 9)

ส่วนของสถานการณ์ขยะชุมชนในปัจจุบัน (พ.ศ. 2561) พบว่ามีปริมาณเพิ่มขึ้นอยู่ที่ประมาณ 27.8 ล้านตัน เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.64 เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนเมือง และการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมเมือง การเพิ่มขึ้นของประชากร การส่งเสริมการท่องเที่ยว การบริโภคที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยในหลายพื้นที่เพิ่มมากขึ้น แม้ว่าปริมาณขยะมูลฝอยจะเพิ่มขึ้น แต่การจัดการขยะในปี พ.ศ. 2561 มีแนวโน้มดีขึ้น ขยะชุมชนได้ถูกคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ประโยชน์ 9.58 ล้านตัน (ร้อยละ 34) เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 13 ส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์จากขยะรีไซเคิลและทำปุ๋ยอินทรีย์ ขยะมูลฝอยชุมชนอีกจำนวน 10.88 ล้านตัน (ร้อยละ 39) ถูกกำจัดอย่างถูกต้อง ส่วนที่เหลือเป็นขยะที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องประมาณ 7.36 ล้านตัน (ร้อยละ 27) แนวโน้มการจัดการขยะที่ดีขึ้น เป็นผลมาจากโครงการและการจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาการจัดการขยะจำนวนมากในปี พ.ศ.2559 และผลของนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งสู่การเป็นสังคมปลอดขยะ (Zero waste society) บนแนวคิด 3R - ประชากรมุ่งเน้นการจัดการขยะมูลฝอย ณ ต้นทาง โดยการมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชน

อย่างไรก็ตามการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายพื้นที่ที่ยังไม่มีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย เพื่อส่งไปกำจัดอย่างถูกต้อง กล่าวคือ ขยะที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร 4.85

ล้านตัน (ร้อยละ 17 ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด) มีการคัดแยกนำกลับมาใช้ประโยชน์ 0.92 ล้านตัน (ร้อยละ 19 ของขยะที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร) ที่เหลือ 3.93 ล้านตัน นำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยการฝังกลบอย่างถูกหลักวิชาการ ณ อำเภอนมสามัคคี จังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และโดยการเผากำจัดด้วยเตาเผา ณ ศูนย์รวบรวมขยะมูลฝอยหนองแขม สำหรับใน 76 จังหวัดทั่วประเทศมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั้งหมดประมาณ 22.97 ล้านตัน (ร้อยละ 83 ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด) มาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอยไปกำจัดยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยจำนวน 4,894 แห่ง ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2,881 แห่งยังไม่มีระบบเก็บรวบรวมขนส่งขยะมูลฝอยไปกำจัด โดยประชาชนต้องกำจัดขยะในพื้นที่ของตน (กรมควบคุมมลพิษ, 2562, หน้า 9)

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนและสถานียขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนทั่วประเทศ ในปี 2561 มีจำนวน 3,205 แห่ง เปิดดำเนินการ 2,786 แห่ง และปิดดำเนินการ 419 แห่ง เนื่องจากมีขยะมูลฝอยเต็มพื้นที่และดำเนินการปิดตามนโยบายของจังหวัด เพื่อผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มในพื้นที่เมื่อพิจารณาการหยุดดำเนินการของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย พบว่า สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของภาครัฐ ปิดดำเนินการมากที่สุด จำนวน 371 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในระดับหมู่บ้าน หรือชุมชน และสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้การนำขยะมูลฝอยไปใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้ายังเป็นการช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง ปัจจุบันมีโรงไฟฟ้าจากขยะ 35 แห่ง กำลังการผลิตไฟฟ้าเท่ากับ 313.354 เมกะวัตต์ ซึ่งอยู่ในสถานภาพการรับซื้อไฟฟ้าเชื้อเพลิงขยะที่จ่ายไฟฟ้าเข้าระบบเชิงพาณิชย์แล้ว

นอกจากนี้ปัจจัยที่ส่งผลให้การจัดการขยะยังดำเนินการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ เกิดจากอัตราค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากประชาชนยังไม่สอดคล้องกับต้นทุนการดำเนินงาน การคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทางยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง โดยบางแห่งยังมีการเก็บขนขยะที่คัดแยกไว้แล้วรวมกับขยะที่จะต้องกำจัด ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการเก็บขนขยะ การกำจัดขยะในบางพื้นที่ยังดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ บางพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากการต่อต้านของประชาชน การขาดความร่วมมือและความตระหนักจากประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ ในการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง รวมถึงยังมีการใช้สินค้าบรรจุภัณฑ์ที่กำจัดยากและย่อยสลายตามธรรมชาติได้ยาก โดยเฉพาะถุงพลาสติกและโฟม (กรมควบคุมมลพิษ, 2561ก, หน้า 17)

เช่นเดียวกันปัญหาในเรื่องของการจัดการขยะในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นปัญหา มาโดยตลอดของเทศบาล ทั้งในด้านการเก็บขนและการกำจัด ซึ่งปัจจุบันพบว่า มีขยะมูลฝอยตกค้าง

ตามชุมชนเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดปัญหาตาม เช่น สังกัดเหม็น สร้างความรำคาญ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์นำโรคต่างๆ เป็นต้น ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากจะต้องจัดหาภาชนะรองรับขยะมูลฝอยให้เพียงพอแล้ว ทางหน่วยงานได้จัดให้มีพื้นที่ศูนย์จัดการขยะมูลฝอย 1 แห่ง คือ เทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก สามารถรองรับขยะมูลฝอยรวม 40 ตัน/วัน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คาดว่าจะมาทิ้งรวมจำนวน 14 แห่ง สถานที่กำจัดขยะที่เหลือจำนวน 49 แห่ง ดำเนินการในลักษณะเทกอง เทกอง/เผา และเทกอง/ไถกลบเป็นครั้งคราว คาดว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยสะสม รวม 58,323.53 ตัน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560, หน้า 8) และได้ร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนลดปริมาณการผลิตขยะมูลฝอย โดยการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์อีกก่อนนำไปทิ้ง โดยได้จัดรณรงค์ให้ประชาชนในอำเภอสตึกเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ โดยเฉพาะในการคัดแยกขยะ แต่ก็ยังไม่เกิดประสิทธิผลในแง่ของการบริหารจัดการเท่าที่ควร ทั้งนี้ ผลการศึกษาของ วิจัย คันธมาลย์ (2552, บทคัดย่อ) พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยการคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทางยังดำเนินการได้ไม่ต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขต อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการการวางแผนแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ทำให้การบริหารจัดการขยะยังคงเป็นปัญหาอยู่

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าถึงแม้รัฐบาลจะเข้ามาช่วยเหลือในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในหลายภาคส่วน แต่การจัดการดังกล่าวจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน ดังนั้นการแก้ปัญหามาตั้งแต่ต้นเหตุถือเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุด โดยการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะหรือวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน แบบบูรณาการโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแลขยะหรือเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนของตนเองเป็นก้าวแรก และด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยโดยการให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะ รวมถึงการสร้างรายได้จากวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน ในเขตอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ศึกษารูปแบบ และเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ การคัดแยก การนำกลับมาใช้ใหม่ของวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน รวมถึงช่องทางในการพัฒนารูปแบบการอาชีพให้กับชุมชน ทั้งยังช่วยลดมลภาวะให้กับสังคมอีกด้วย

คำถามการวิจัย

1. คนในชุมชนอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้เป็นอย่างไร

2. ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์หรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนของชุมชนชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

สมมติฐานการวิจัย

1. คนในชุมชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ต่างกัน
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึกจังหวัดบุรีรัมย์
3. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ครั้วเรือนในอำเภอ สตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีจำนวน 9,283 ครั้วเรือน (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย, 2562, เว็บไซต์) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้แทนครั้วเรือนจำนวน 384 ครั้วเรือน (384 คน) คำนวณจากสูตรทาร์โรว์ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p.126)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดศึกษาตัวแปรดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และจำนวนสมาชิกในครั้วเรือน

2.1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครั้วเรือนของคนในชุมชนอำเภอ สตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย

2.1.2.1 ประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้

2.1.2.2 การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้

2.1.2.3 การนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์

2.1.2.4 การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้

2.1.3 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครั้วเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอ สตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย

2.1.3.1 ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

2.1.3.2 ด้านการวางแผนและแก้ปัญหา

2.1.3.3 ด้านการปฏิบัติงาน

2.1.3.4 ด้านการติดตามและประเมินผล

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครั้วเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอ สตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน (สถาบันการจัดการบวรจุลทัศน์ และริโซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2553, หน้า 26) ดังนี้

2.2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเอง

2.2.2 ชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง

2.2.3 ดำเนินการในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่คืออำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

4. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม พ.ศ. 2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

วัสดุเหลือใช้ หมายถึง สิ่งของ เครื่องใช้ หรือสินค้าที่ผ่านการใช้งานแล้วหรือหมดอายุการใช้งานแล้ว หรือที่เหลือจากความต้องการและไม่ใช่สิ่งที่ต้องการจะใช้อีกต่อไป แบ่งออกเป็น

วัสดุเหลือใช้ทั่วไป หมายถึง สิ่งของหรือสินค้าที่ไม่ใช้แล้วแต่ไม่เป็นอันตรายต่อบุคคลทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ยางรถยนต์ เศษผ้า เศษไม้

วัสดุเหลือใช้ที่เป็นอันตราย หมายถึง สิ่งของหรือสินค้าที่ไม่ใช้แล้วและปนเปื้อนหรือสัมผัสหรือมีส่วนประกอบของวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย น้ำมันเครื่องใช้แล้ว ตัวทำละลาย

การคัดแยกวัสดุเหลือใช้ หมายถึง กิจกรรมการจัดแบ่งหรือแยกขยะออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะองค์ประกอบ ได้แก่ ประเภทแก้วและโลหะ ประเภทกระดาษ ประเภทพลาสติก โดยบุคคลในครัวเรือน เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

คนในชุมชน หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานของผู้แทนครัวเรือนในอำเภอ สตึก จังหวัดบุรีรัมย์ที่ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนของคนในชุมชนอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกในความร่วมมือการประกอบกิจกรรมการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนในชุมชนด้วยความสมัครใจของประชาชน ตามลักษณะของการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

การมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกในความร่วมมือการประกอบกิจกรรมการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในชุมชนด้วยความสมัครใจโดยการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้วหรืออาจเกิดขึ้นในภายหลัง และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้

การมีส่วนร่วมวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกในความร่วมมือ การประกอบกิจกรรมการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในชุมชนด้วยความสมัครใจโดยการร่วมมือกันวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากข้อมูลที่มีการดำเนินการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ของปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้วหรืออาจจะเกิดขึ้นในภายภาคหน้า

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกในความร่วมมือ การประกอบกิจกรรมการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในชุมชนด้วยความสมัครใจโดยการร่วมกันใน การปฏิบัติงานเพื่อให้การจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยดำเนินไปอย่างคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ต่อชุมชน

การมีส่วนร่วมในการติดตามผลและประเมินผล หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกใน ความร่วมมือการประกอบกิจกรรมการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในชุมชนด้วยความสมัครใจ โดยการ ร่วมกันในการติดตามผลและประเมินผลการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยเพื่อนำมาเป็นข้อมูลว่ามีข้อดี และข้อเสียอะไรบ้างและจะได้นำไปเป็นข้อมูลเพื่อหาวิธีป้องกันและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ หมายถึง รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ใน คราวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ 1) การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการ 2) การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง และ 3) การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล

รายได้ของชุมชน หมายถึง รายได้ของคนที่ย้ายอยู่ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินการตามรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนจากทั้ง 3 รูปแบบ

ประโยชน์จากการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้กับหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองได้
2. ชุมชน หมู่บ้านที่มีความสนใจสามารถนำไปใช้ในชุมชนตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนของแต่ละพื้นที่ ชุมชน อันจะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม
4. เป็นแนวทางในการนำขยะมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะทำให้ลดการใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติ
5. เพื่อเป็นแนวทางให้กับคนว่างงาน ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ให้มีแหล่งทำงานอันจะ ช่วยให้เกิดความเสมอภาคของกลุ่มคนในสังคม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีและเนื้อหาสาระ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. สรุปสังเคราะห์ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้

1.1 ความหมายของความรู้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 5) ให้ความหมายว่า “ความรู้” หมายถึง สิ่งที่ตั้งสมมาจาก การศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ และ “รู้” เป็นคำกริยา หมายถึง แฉ่ง เข้าใจ ทราบขั้นต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้อาจจะโดยการฝึกหรือ การเห็น ได้ยิน จำได้ ความรู้ขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี โครงสร้างและวิธีการแก้ปัญหาเหล่านี้ เป็นต้น

กนกกร จินา และอลงกรณ์ คูตระกูล (2561, หน้า 59-80) ความรู้เป็นสิ่งที่ถูกสั่งสมมาจากการศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ ความสามารถในการปฏิบัติ ประสบการณ์ ค่านิยม ที่นำมากำหนดกรอบ การประมวลสารสนเทศ ผสานกับสภาพแวดล้อมของบุคคล จนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ ซึ่งแต่ละบุคคลต่างมีวิธีการแตกต่างกันออกไป

ลำดับขั้นของความรู้ตามนิยามของฮิเดโอะ ยามาซากิ (Hideo Yamazaki) (อ้างถึงใน กนกกร จินา และอลงกรณ์ คูตระกูล, 2561, หน้า 59-80) ให้คำจำกัดความในรูปแบบของพีรามิด ประกอบไปด้วย 1) ข้อมูล (Data) ที่เป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลดิบ ที่ยังไม่ผ่านการแปลความหมาย 2) สารสนเทศ (Information) เป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วนำมาใช้ในการบริหารจัดการ ประกอบการตัดสินใจ มีบริบทที่เกิดจากความเชื่อ สามัญสำนึกหรือประสบการณ์ของผู้ใช้ สารสนเทศนั้นๆ โดยอยู่ในรูปแบบข้อมูลที่วัดได้และจับต้องได้ แต่มีข้อจำกัดในเรื่องขอบข่ายงาน และระยะเวลาที่ใช้ 3) ความรู้ (Knowledge) เป็นสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด เปรียบเทียบ

เชื่อมโยงกับประสบการณ์ จนเกิดความเข้าใจเรื่องนั้นและนำไปใช้ประโยชน์ในสถานการณ์ต่างๆ โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลา และ 4) ปัญญา (Wisdom) เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้

โดยสรุปความรู้ จึงเป็นสิ่งที่ถูกสั่งสมมาจากศึกษา ค้นคว้า จากประสบการณ์ การสังเคราะห์ และการนำมาประยุกต์ใช้ในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และต่อสังคมโดยภาพรวม

1.2 ประเภทของความรู้

ประภัสสร ทองยงค์ (2558, เว็บไซต์) ความรู้สามารถแบ่งออกได้สองประเภท คือ ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) และความรู้แฝงเร้น หรือความรู้แบบฝังลึก (Tacit knowledge) ความรู้ชัดแจ้งเป็น ความรู้ที่ถูกบรรยายออกมาเป็นตัวอักษร เช่น คู่มือปฏิบัติงาน หนังสือ วารสาร เป็นต้น ส่วนความรู้แฝงเร้นเป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคล ส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นความรู้ที่แฝงเร้น อาจอยู่ในในบุคคลที่ทำงานในองค์กรหรือแผนกต่าง ๆ ประชาชนชาวบ้าน และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในแต่ละด้าน จึงต้องอาศัยกลไกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งก็คือ การจัดการความรู้

1. ความรู้แบบชัดแจ้ง (Explicit knowledge) เป็นความรู้ที่จัดการรวบรวมได้ง่าย มีการจัดระบบและถ่ายโอน โดยใช้วิธีการทางดิจิทัล มีลักษณะเป็นวัตถุจับ (Objective) เป็นแนวคิดและทฤษฎี สามารถแปลงเป็นรหัสในการถ่ายทอดโดยวิธีการที่เป็นทางการ เช่น นโยบายขององค์กร แนวคิดวิธีการในการทำงาน เป็นต้น

2. ความรู้แบบฝังลึก (Tacit knowledge) เป็นความรู้ที่ไม่สามารถอธิบายโดยใช้เป็นคำพูดได้ เป็นความรู้ที่มีรากฐานมาจากการกระทำและประสบการณ์ในวิถีการดำรงชีวิต อาจมีลักษณะเป็นความเชื่อ ทักษะ เช่น ทักษะในการประกอบอาชีพ ทักษะในการจักรสาน เป็นต้น ความรู้แบบฝังลึกต้องการการฝึกฝน เพื่อให้เกิดความชำนาญมีลักษณะเป็นเรื่องเฉพาะส่วนบุคคล เช่น วัฒนธรรมองค์กร ทักษะ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในเรื่องต่างๆ เป็นต้น

1.3 ระดับความรู้

ประภัสสร ทองยงค์ (2558, เว็บไซต์) ความรู้ถูกแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1: รู้ว่า คืออะไร (Know-what) เป็นความรู้ในเชิงการรับรู้

ระดับที่ 2: รู้วิธีการ (Know-how) เป็นความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ

ระดับที่ 3: รู้เหตุผล (Know-why) เป็นความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในเชิงเหตุผลที่ซับซ้อน ซึ่งอยู่ภายใต้เหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ความรู้ในระดับนี้สามารถพัฒนาได้บนพื้นฐานของประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา

ระดับที่ 4: ใส่ใจกับเหตุผล (Care-why) เป็นความรู้ในลักษณะการสร้างสรรค์ที่มาจากตัวเอง บุคคลที่มีความรู้ในระดับนี้จะมี เจตจำนง แรงจูงใจ และการปรับตัวเพื่อความสำเร็จ

1.4 แนวคิดการสร้างและการถ่ายทอดความรู้

ความรู้ทั้งสองประเภททั้ง ความรู้แบบชัดแจ้ง (Explicit knowledge) และ ความรู้แบบฝังลึก (Tacit knowledge) มีความสำคัญต่อองค์กร โดยเฉพาะความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์การทำงาน หากมีการดึงความรู้โดยนัยออกมาใช้แล้วแปลงให้เกิดเป็นความรู้ใหม่จนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของความรู้ที่เรียกว่า เกลียวความรู้ (Knowledge spiral) หรือ SECI Model ของ โนนากะ และ ทาคูชิ (Nonaka & Takeuchi) (อ้างถึงใน Lievre & Tang, 2015, p.98) เป็นการอธิบายการถ่ายทอดความรู้และการเปลี่ยนรูปแบบของความรู้ทั้งสองประเภท จนเกิดเป็นความรู้ใหม่ มีขั้นตอนทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. วิธีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Socialization) ความรู้ถูกสร้างขึ้นผ่านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และโครงสร้างทางสังคม การกระทำที่มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ส่งผลให้เกิดการขยายความรู้ผ่านกระบวนการแปลงความรู้โดยนัยเป็นความรู้ชัดแจ้ง การสร้างความรู้เริ่มต้นด้วยกระบวนการจัดเก็บทางสังคม เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้โดยนัยไปเป็นความรู้โดยนัย (Tacit to tacit) ซึ่งเป็นขั้นตอนในการแปลงความรู้โดยนัย หรือความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล ผ่านการแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน สร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในแต่ละวัน เนื่องจากความรู้โดยนัยเป็นเรื่องยากที่จะถูกถ่ายทอดอย่างเป็นทางการ เพราะมักจะเกิดขึ้นจากการมีประสบการณ์ตรง เช่น การใช้เวลาร่วมกัน หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน การพบปะพูดคุยในรูปแบบทั้งทางการและไม่เป็นทางการ วิธีการในกระบวนการวิธีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จึงเป็นการจัดให้คนมีปฏิสัมพันธ์กันในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการฝึกทักษะในทางปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้โดยนัยได้ การปฏิบัติจึงเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความรู้ฝังลึกเนื่องจากการได้รับการพัฒนาโดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างใกล้ชิด ดังนั้นวิธีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จึงเป็นการแบ่งปันและสร้างความรู้จากความรู้โดยนัยไปสู่ความรู้โดยนัย โดยมีสิ่งสำคัญคือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงระหว่างผู้ที่สื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

2. กระบวนการกระจายสู่ภายนอก (Externalization) เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้โดยนัยไปเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Tacit to explicit) ซึ่งเป็นหัวใจของกระบวนการสร้างความรู้เนื่องจากการดึงความรู้โดยนัยจากตัวบุคคลผู้ถ่ายทอดออกมาเป็นความรู้ที่ชัดเจนขึ้น ผ่านการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอด หรือส่งต่อความรู้นั้นไปสู่บุคคลอื่นๆ จนกลายเป็นฐานความรู้ใหม่ เช่น แนวคิด รูปภาพ เอกสาร หรือผ่านการการพูดคุยถกเถียงที่ทำให้เกิด

กระบวนการสังเคราะห์ความรู้ แปลงความรู้โดยนัยออกมาเป็นความรู้ ชัดแจ้งที่อยู่ในลักษณะเป็นแนวคิดต้นแบบ

3. การแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ชัดแจ้งเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Combination) ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ชัดแจ้ง ไปเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit to explicit) โดยความรู้ชัดแจ้งที่รวบรวมทั้งภายในและนอกองค์กร จะถูกรวม แก้ไข และประมวลผล เพื่อจัดการความสลับซับซ้อนให้เป็นระบบ ผ่านกระบวนการรวบรวมความรู้จนกลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ เป็นกระบวนการที่ทำให้ความรู้สามารถจับต้องได้ นำไปใช้ได้และใช้งานร่วมกันได้ ความรู้ชัดแจ้งจะถูกรวมกันโดยอาศัยการแลกเปลี่ยนของบุคคลเป็นหลัก และเกิดการรวมตัวกันผ่านการสื่อสารช่องทางต่างๆ เช่น การประชุม การสัมมนา การติดต่อผ่านฐานข้อมูลบนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งความแตกต่างของความรู้ที่นำมารวมนั้น สามารถจัดการได้ด้วยการคิดเชิงตรรกะมากกว่าการสังเคราะห์ เป็นการจักระบบความรู้จากหลักความเป็นเหตุเป็นผลที่มีประสิทธิภาพในกระบวนการรวมความรู้ชัดแจ้ง

4. การแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ชัดแจ้งไปเป็นความรู้โดยนัย (Internalization) เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แบบความรู้ชัดแจ้งไปเป็นความรู้โดยนัย (Explicit to tacit) เกิดจากการทำความเข้าใจในความรู้แบบชัดแจ้งของบุคคล จนเกิดเป็นความรู้ขึ้น ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing) เนื่องจากความรู้ชัดแจ้งที่สร้างขึ้นและใช้ร่วมกันจะถูกแปลงเป็นความรู้โดยนัยโดยตัวบุคคลผ่านกระบวนการรวมความรู้สู่ภายในตัวตน ขั้นตอนนี้เรียกได้ว่าเป็นความเข้าใจในทางปฏิบัติ ซึ่งองค์ความรู้นั้นจะถูกประยุกต์และนำมาใช้ในสถานการณ์จริง จนกลายเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติครั้งใหม่ ดังนั้นความรู้ชัดแจ้งที่มีจะต้องถูกนำมาปฏิบัติหรือสะท้อนคิด อันก่อให้เกิดประสบการณ์จึงจะสามารถกลายเป็นความรู้โดยนัยของบุคคลได้อย่างแท้จริง ความรู้ที่ถูกสร้างขึ้นจึงมีลักษณะที่เรียกว่า “ความรู้เชิงปฏิบัติการ” ยกตัวอย่างเช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการที่สามารถช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจเนื้อหาองค์ความรู้ได้มากกว่าการนั่งฟังเพียงอย่างเดียว ความนิยมในการเรียนรู้โดยการกระทำคือ วิธีการที่มีประสิทธิภาพ โดยผ่านการอ่านหนังสือ เอกสารแล้วทำความเข้าใจ หรือผ่านการฝึกปฏิบัติ การนำเอาความรู้ไปใช้กระบวนการต่างๆ จะเกิดขึ้นหมุนวนกันไปซ้ำแล้วซ้ำเล่า

ทั้งนี้ในแต่ละกระบวนการที่เกิดการเปลี่ยนรูปแบบระหว่างความรู้โดยนัยกับความรู้ชัดแจ้ง จะทำให้เกิดความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นยังสามารถกระตุ้นให้กระบวนการทั้ง 4 เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นเกลียวความรู้ (Knowledge spiral) และยังเกลียวความรู้หมุนเร็วเท่าไรก็จะทำให้เกิดความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์กับองค์กรได้มากขึ้น

1.5 ปัจจัยความสำเร็จในการถ่ายทอดความรู้

กนกกร จินา และอลงกรณ์ คูตระกูล (2561, หน้า 59-80) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการถ่ายทอดความรู้ประกอบด้วย

1. ภาวะผู้นำและกลยุทธ์ (Leadership and strategy) เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การถ่ายทอดความรู้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากผู้บริหารต้องเข้าใจแนวคิดและตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนผลักดันสร้างบรรยากาศให้เกิดการทำงานเป็นทีม ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ของผู้ปฏิบัติงาน

2. วัฒนธรรมองค์กร (Organizational culture) เช่น วัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ระหว่างบุคคล ซึ่งบางครั้งอาจเกิดปัญหาไม่ยอมแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันเพราะกลัวความสำคัญของตนเองจะหายไป ซึ่งเป็นหนึ่งในสิ่งที่คิดกันไม่ให้เกิดการถ่ายทอดความรู้จึงต้องมีการจัดการการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Transition and behavior management) เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับองค์กรเพราะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนและเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มต้นจากการที่คนในองค์กรมีการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน และถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเชื่อและพฤติกรรมที่องค์กรต้องการปรับเปลี่ยน เพื่อเป็นบรรทัดฐานและค่านิยมจนก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมขึ้นมาได้ โดยกระบวนการนี้ต้องเน้นไปที่เรื่องการบริหารปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในองค์กรให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

3. การสื่อสาร (Communication) เป็นหัวใจหลักที่ทำให้คนเข้าใจถึงสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้น สิ่งที่ต้องรู้ต้องสื่อสารให้ทุกคนเข้าใจคือ เป้าหมายคืออะไร สิ่งที่กำลังทำคืออะไร และมีแนวทางการไปถึงเป้าหมายอย่างไร ซึ่งองค์กรจะต้องมีการวางแผนการสื่อสารอย่างเป็นระบบและทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอตรงเท่าที่องค์กรต้องการ ให้การจัดการความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการถ่ายทอดความรู้เกิดขึ้นจนกลายเป็นวัฒนธรรม โดยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 3 อย่างด้วยกัน คือ เนื้อหาที่ต้องการสื่อสาร กลุ่มเป้าหมาย และช่องทางในการสื่อสาร เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้ทำได้ง่ายขึ้น สามารถค้นหาความรู้ และดึงองค์ความรู้ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาการทำงาน หรือต่อยอดสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ง่ายยิ่งขึ้น

4. กระบวนการและเครื่องมือ (Processes and tools) เปรียบเสมือนแกนหลักที่จะช่วยให้พฤติกรรมของการแลกเปลี่ยนความรู้ในองค์กร สามารถเกิดขึ้นได้รวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งการเลือกใช้เครื่องมือและกระบวนการต้องให้ความสำคัญกับความรู้ทั้ง 2 ประเภท คือ การฝังลึก (Tacit) คือ ความรู้ที่อยู่ในตัวคนจะสามารถสื่อสารได้ดีที่สุดผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่าง

ผู้ให้ความรู้และผู้รับความรู้ และความชัดเจน (Explicit) เทคโนโลยีสารสนเทศ จะช่วยให้สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ประเภทนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ เครื่องมือยังสนับสนุนให้เกิดการถ่ายทอดข้อมูลระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน รวมถึงอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถแบ่งเครื่องมือออกได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

4.1 เครื่องมือที่ช่วย ในการเข้าถึงความรู้ ซึ่งเหมาะกับความรู้อย่างชัดเจน (Explicit) ได้แก่ การจัดเก็บความรู้ และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศไว้ในรูปแบบเอกสาร หรือสารสนเทศ ที่คนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ นั้น ได้ง่าย

4.2 เครื่องมือที่ช่วยในการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งเหมาะกับความรู้อย่างฝังลึก (Tacit) แม้องค์กรจะพยายามจัดทำเอกสารและฐานข้อมูล หรือสร้างช่องทางต่างๆ เพื่อให้คนเข้าถึงความรู้ได้ แต่สำหรับความรู้ฝังลึก (Tacit) ต้องอาศัยการถ่ายทอด โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นหลัก

5. การวัดผล (Evaluation) เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยบ่งบอกถึงสถานะของกระบวนการหรือกิจกรรมต่างๆ ซึ่งผลจากการวัดจะสะท้อนถึงประสิทธิภาพประสิทธิผลที่จะช่วย ให้องค์กรสามารถพบทวนแก้ไขปัญหาคอขวดหรือข้อบกพร่องในกระบวนการต่างๆ ได้ ทั้งนี้ จุดประสงค์ของการวัดผลแท้จริงแล้วไม่ใช่เชิงควบคุมแต่เป็นเชิงการจัดการและการเรียนรู้พัฒนา

6. โครงสร้างขององค์กร (Organizational structure) ต้องเอื้อต่อการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้

7. การเรียนรู้ (Learning) เป็นองค์ประกอบ เพื่อเตรียมความพร้อมของบุคลากรทุกระดับ ในการสร้างความเข้าใจ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการแลกเปลี่ยนส่งต่อความรู้ระหว่างกัน

โดยสรุปแล้ว ปัจจัยทั้ง 7 ตัวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้สามารถดำเนินกิจกรรมการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น แต่ทั้งนี้ ไม่สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยใดมีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากองค์ประกอบทั้ง 7 ประการ ต่างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน หากสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน การถ่ายทอดส่งต่อความรู้ที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้ไม่ยาก

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายขยะมูลฝอยวัสดุเหลือใช้และการคัดแยกขยะ

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2557, หน้า 12) นักวิชาการได้ให้ความหมาย ขยะมูลฝอย หมายถึง ของเหลือทิ้งจากการใช้สอยของมนุษย์ซึ่งเกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

หากมีการคัดแยกก่อนทิ้ง เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์สิ่งเรานั้นจะถูกเรียกว่า “วัสดุเหลือใช้” เนื่องจากเรายังไม่ได้ทิ้งจึงยังไม่เป็นขยะ

กรมควบคุมมลพิษ (2561ก, หน้า 45) นักวิชาการได้กล่าวถึง ขยะหรือมูลฝอยหมายถึง เศษกระดาษเศษผ้าเศษอาหารเศษสินค้าเศษวัตถุพลาสติกภาชนะที่ใส่อาหาร เศษวัสดุสัตว์ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนนตลาดที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่นและหมายความรวมถึงมูลฝอยที่ติดเชื่อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนหรือครวเรือนยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมี ลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

กรมควบคุมมลพิษ (2561ก, หน้า 46) นักวิชาการได้จำกัดความ วัสดุเหลือใช้ (Waste residues) หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้หรือสินค้าที่ผ่านการใช้งานแล้วหรือหมดอายุการใช้งานแล้ว หรือที่เหลือจากความต้องการและไม่เป็นที่ต้องการจะใช้ต่อไป

1. วัสดุเหลือใช้ทั่วไป หมายถึง สิ่งของหรือสินค้าที่ไม่ใช้แล้ว แต่ไม่เป็นอันตรายต่อบุคคล ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ขางรถยนต์ เศษผ้า เศษไม้
2. วัสดุเหลือใช้ที่เป็นอันตราย หมายถึง สิ่งของหรือสินค้าที่ไม่ใช้แล้วและปนเปื้อนหรือสัมผัสหรือมีส่วนประกอบของวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย น้ำมันเครื่องใช้แล้ว ตัวทำละลาย

กรมควบคุมมลพิษ (2561ก, หน้า 47) นักวิชาการได้อธิบายถึงการคัดแยกขยะ (Waste separation) หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมจัดแบ่งหรือแยกขยะออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะองค์ประกอบ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ อลูมิเนียม โดยใช้แรงงานคนหรือเครื่องจักรกล เพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ หรือใช้ประโยชน์ทางพาณิชย์

โดยสรุปแล้ววัสดุเหลือใช้จึงหมายถึง สิ่งของเครื่องใช้หรือสินค้าที่ผ่านการใช้งานแล้วหรือหมดอายุการใช้งานแล้ว แต่วัสดุบางอย่างสามารถนำมาคัดแยกก่อนทิ้ง เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ โดยอาจนำมารีไซเคิล แปรรูป และใช้ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ และอลูมิเนียม เป็นต้น

2.2 ประเภทขยะมูลฝอย และการคัดแยก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2558, หน้า 49) โดยทั่วไปขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในครัวเรือนสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถนำขยะมูลฝอยแต่ละประเภทกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้หรือนำไปกำจัดอย่างถูกต้องได้ง่ายขึ้น ได้แก่

1. ขยะย่อยสลาย หรือ มูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็วตามธรรมชาติและ/หรือสามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหารใบไม้

เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ เป็นต้น

2. ขยะรีไซเคิล หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เช่น แก้ว กระดาษ กระป๋องเครื่องดื่ม เศษพลาสติก เศษโลหะ อลูมิเนียม ขากรถยนต์ ก่อสร้างเครื่องแบบ ก่อสร้างเยลลี่ (UHT) เป็นต้น

3. ขยะทั่วไป หรือ มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นที่ย่อยสลายได้ยาก นอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ก่อสร้างบรรจุภัณฑ์พร้อมดื่ม โฟม ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร พลาสติกเปื้อนอาหาร ซองหรือถุงพลาสติกสำหรับบรรจุเครื่องดื่มร้อนด้วยวิธีความร้อน เป็นต้น (ธนาคารพัฒนาสินทรัพย์, 2556, หน้า 8)

4. ขยะอันตราย หรือมูลฝอยอันตราย คือ มูลฝอยที่ปนเปื้อน หรือมีองค์ประกอบของวัตถุที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรืออาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สิน เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉายหรือแบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะที่ใช้บรรจุสารกำจัดแมลงหรือวัชพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี และและธนาคารพัฒนาสินทรัพย์ (2556, หน้า 13) ได้อธิบายมูลฝอยที่ปนเปื้อน ครอบคลุมถึง วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุติดไฟ วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง

โดยสรุปแล้ว ขยะทั้ง 4 ประเภท จำเป็นที่ผู้คัดแยกขยะจะต้องนำมาใช้เป็นหลัก เพื่อให้การคัดแยกขยะมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในด้านการนำมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดอย่างถูกต้อง อันไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

2.3 เหตุผลที่ต้องคัดแยกขยะ

กรมควบคุมมลพิษ (2561ก, หน้า 10) ได้อธิบายถึง เหตุผลที่ต้องคัดแยกขยะออกเป็น 3 ประเภท เพื่อให้ง่ายต่อการนำกลับมาใช้ประโยชน์และการนำไปกำจัด

1. ขยะรีไซเคิลจำพวกแก้วกระดาษ พลาสติก โลหะ เมื่อคัดแยกออกมาจะไม่เกิดปัญหามลพิษปนเปื้อนกับขยะอินทรีย์ ไม่เกิดกลิ่นเหม็นและง่ายต่อการนำไปรีไซเคิล โดยขายให้ร้านรับซื้อของเก่าและเข้าสู่อุตสาหกรรมรีไซเคิล เพื่อแปรรูปเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใช้ใหม่

2. ขยะอินทรีย์หรือขยะย่อยสลายรวบรวมนำไปทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยน้ำชีวภาพ ถ้าหากนำไปทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่น จะทำให้เกิดการเน่าเหม็นเกิดสภาพอันเป็นที่น่ารังเกียจ ดังนั้นขยะประเภทนี้จึงจำเป็นต้องคัดแยกออกมาจัดการให้ถูกต้อง

3. ขยะอันตราย เมื่อเราทิ้งของเสียอันตรายรวมกับขยะทั่วไป สารอันตรายหรือสารพิษ (เช่น สารปรอท ตะกั่ว) อาจปนเปื้อนออกมาสู่ดิน น้ำ อากาศ ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตมนุษย์สัตว์ และพืช ดังนั้นต้องแยกขยะอันตรายทิ้งตามวันที่ท้องถิ่น (เช่นเทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบล) กำหนดให้เอามาทิ้งหรือทิ้งในภาชนะรองรับขยะอันตราย ณ จุด/สถานที่ที่ท้องถิ่นกำหนด เพื่อรวบรวมเก็บขนไปเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลหรือนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี

2.4 การคัดแยกวัสดุรีไซเคิลมาใช้ประโยชน์

สำนักสิ่งแวดล้อม (2555, หน้า 36) การรีไซเคิล คือ การนำวัสดุที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ นำมาแปรรูปใช้ใหม่ โดยกรรมวิธีต่างๆ ซึ่งทุกคนสามารถทำได้ โดยการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภททั้งที่บ้าน โรงเรียน และสำนักงาน เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล โดยการนำวัสดุรีไซเคิลไปขาย หรือนำไปบริจาค นำเข้าธนาคารขยะรีไซเคิล กิจกรรมขยะแลกไข่ เพราะการรีไซเคิลเป็นหนึ่งในวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอย ลดมลพิษให้กับสภาพแวดล้อม ลดการใช้พลังงาน ยืดอายุการใช้งานของระบบกำจัดขยะมูลฝอย และลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของโลกไม่ให้ถูกนำไปใช้อย่างสิ้นเปลืองมากเกินไป ขยะรีไซเคิล เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ/อโลหะ ซึ่งจากปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดมีอยู่ประมาณ ร้อยละ 30 โดยที่การนำไปใช้ประโยชน์จากวัสดุรีไซเคิลมาใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย

1. แก้ว

เป็นวัสดุที่มีผิวเรียบ แข็งใส แต่เปราะบางแตกร้าวง่าย แก้วเกิดจากทราย โซดาแอช หินปูน หินฟืนม้า และแร่ธาตุเฟลสปาร์ มาเข้าสู่กระบวนการหลอมละลาย สามารถหลอมให้เป็นรูปร่างและสีแตกต่างกัน ซึ่งนิยมนำแก้วมาเป็นภาชนะใส่ของต่างๆ เช่น อาหาร เครื่องดื่ม และเครื่องสำอาง เพราะแก้วไม่ทำปฏิกิริยากับสารใดๆ จึงปลอดภัยต่อมนุษย์ เมื่อนำมาใช้งาน แก้วเป็นขยะที่ไม่ย่อยสลายแต่สามารถนำไปรีไซเคิลใหม่ได้ การคัดแยกแก้ว สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ซึ่งแต่ละประเภทจะมีวิธีการนำกลับมาใช้ใหม่แตกต่างกันดังนี้

1.1 ขวดแก้ว จะถูกนำมาคัดแยกชนิด สี และประเภทที่บรรจุสินค้า ได้แก่ ขวดแม่โขง ขวดน้ำปลา ขวดเบียร์ ขวดซอส ขวดโซดาวันเวย์ ขวดเครื่องดื่มชูกำลัง ขวดยา ขวดน้ำอัดลม ฯลฯ การจัดการขวดเหล่านี้หากไม่แตกบิ่นเสียหาย จะถูกนำกลับเข้าโรงงาน เพื่อนำไปล้างให้สะอาด และนำกลับมาใช้ใหม่ที่เรียกว่า “Reuse” ในแต่ละปีจะมีขวดแก้วที่ผ่านการใช้แล้วไม่ต่ำกว่า 28,000 ล้านใบที่ถูกทิ้งให้เป็นขยะออกสู่สิ่งแวดล้อม แก้วบางชนิดใช้แล้วสามารถนำมาล้างทำความสะอาด

ฆ่าเชื้อโรคแล้วหมุนเวียนนำมาบรรจุใหม่ได้ซ้ำอีกอย่างน้อย 30 ครั้ง โดยผู้ผลิตสินค้าประเภทเดิม หากไม่แตกหรือบิ่นเสียก่อน สามารถนำภาชนะกลับมาใช้ใหม่เกือบ 100 % ขวดแก้วที่ขายได้ราคา ดีที่สุดนั้น คือ ขวดแก้วใส ส่วนขวดแก้วสีชาและขวดแก้วสีเขียวจะขายได้ในราคาต่ำกว่ามาก แต่ถ้าหาก เป็นขวดเปียร์จากธรรมชาติราคาถูก เมื่อนำมาใส่ลงเปียร์แล้วขายจะได้ราคาที่ดีขึ้น

1.2 ขวดแก้วแตก ขวดที่แตกหักบิ่นชำรุดเสียหายจะถูกนำมาคัดแยกได้แก่ ขวด แก้วใส ขวดแก้วสีชา และขวดแก้วสีเขียว (สีของแก้วเกิดจากการใส่ออกไซด์ของโลหะต่างชนิด กันลงไปใหม่) จากนั้นนำเศษแก้วมาผ่านขบวนการรีไซเคิล โดยเบื้องต้นจะเริ่มแยกเศษแก้วออก ตามสีของแก้ว (แต่แก้วขาวสามารถปนไปได้กับสีอื่นได้) เอาฟากที่ติดมากับปากขวดออกแล้วบด ไล่ละเอียด ใส่ น้ำยากัดสีที่ติดมากับขวดแก้ว ล้างให้สะอาด แล้วนำส่งโรงงานผลิตขวดแก้ว เพื่อ นำไปหลอมใหม่ โรงงานอุตสาหกรรมเศษแก้วต้องการเศษแก้วเก่ามาหลอมผสมกับแก้วใหม่โดยใช้ เศษแก้วเก่าในอัตรา 30-40 % ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิต การรีไซเคิลแก้ว นอกจากเป็นการนำ ทรัพยากรมาใช้อย่างคุ้มค่าแล้ว ยังสามารถช่วยลดการใช้พลังงานความร้อนในขบวนการผลิตได้ มากกว่าการผลิตแก้วจากวัตถุดิบธรรมชาติ พลังงานที่ประหยัดได้จากการรีไซเคิลแก้วหนึ่งใบ จะเท่ากับปริมาณไฟฟ้าที่ใช้กับหลอดไฟฟ้าขนาด 400 วัตต์ นานถึง 4 ชั่วโมง

2. กระดาษ

ในช่วง 50 ปี ที่ผ่านมา โลกของเราใช้กระดาษเพิ่มขึ้นกว่า 6 เท่าตัว ต้นไม้จำนวน 1 ใน 5 ของโลก ถูกนำไปใช้ในการผลิตกระดาษ และจำนวน 1 ใน 5 ของพลังงานทั้งหมดที่ใช้กันทั่วโลก นั้นถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมผลิตกระดาษ ทุกวันนี้เราสามารถนำกระดาษใช้แล้ว กลับมา หมุนเวียนผลิตใช้ใหม่ได้เพียงประมาณ 900,000 ตัน หรือร้อยละ 60 เท่านั้น จากเศษกระดาษที่มี ทั้งหมดกว่า 1.5 ล้านตันต่อปี แต่ในความเป็นจริงมีกระดาษเหลือใช้อีกมากที่ไม่ได้นำมารีไซเคิลได้ เพราะไม่ได้ถูกแยกและจัดเก็บ บางส่วนถูกทิ้งปนเปื้อนกับขยะอื่น ๆ จนไม่สามารถนำมารีไซเคิลได้ ดังนั้นเราจึงควรแยกเศษกระดาษเหล่านี้ออกจากขยะชนิดอื่น ๆ เพื่อสะดวกในการจัดเก็บและนำไป รีไซเคิลเป็นกระดาษนำกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยกระดาษที่ขายได้และร้านรับซื้อ ของเก่ารับซื้อ ได้แก่ กระดาษปอนด์ ขาว-ดำ (กระดาษถ่ายเอกสาร) กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษ สีน้ำตาล เช่น กระดาษกล่องสีน้ำตาลที่ใช้สำหรับบรรจุของต่าง ๆ กระดาษคอมพิวเตอร์ กระดาษ สมุดนักเรียน กระดาษหนังสือที่เป็นเล่มหรือไม่เป็นเล่มก็ได้ และกระดาษสี กระดาษแต่ละชนิดนั้น จะมีราคาขายที่ต่างกัน ตามคุณภาพของกระดาษ โดยกระดาษคอมพิวเตอร์และกระดาษปอนด์ ขาว-ดำ หรือกระดาษถ่ายเอกสารจะมีราคาแพง ราคารองลงมาคือ กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษลัง และ เศษกระดาษตามลำดับ กระดาษเมื่อรีไซเคิลหลายครั้ง คุณภาพของเส้นใยจะลดลงและสีของกระดาษ จะคล้ำลง

3. พลาสติก

เป็นสารประกอบอินทรีย์ที่สังเคราะห์ขึ้นใช้แทนวัสดุธรรมชาติบางชนิด เมื่อเย็นก็แข็งตัว เมื่อถูกความร้อนก็อ่อนตัว บางชนิดแข็งตัวถาวร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ๆ ได้แก่

3.1 พลาสติกที่คงรูปถาวร เมื่อผ่านกรรมวิธีการผลิตจะเกิดการแข็งตัวนำไปหลอมกลับมาใช้ใหม่อีกไม่ได้

3.2 พลาสติกที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก แต่การจะแยกพลาสติกเพื่อนำไปขาย ควรแยกตามประเภทของพลาสติกจะขายได้ราคาสูงกว่าขายเป็นพลาสติกรวม ซึ่งมีอยู่ 7 ประเภท ดังนี้

3.2.1 พลาสติกชนิดโพลิเอทิลีนเทเรฟทาเลต (Poly ethylene terephthalate) เช่น ขวดน้ำดื่มแบบใส ขวดน้ำอัดลม

3.2.2 พลาสติกชนิดโพลิเอทิลีนความหนาแน่นสูง (High density polyethylene) เช่น ขวดน้ำดื่มแบบขุ่น ขวดโลชั่น ขวดแชมพู ตักตา

3.2.3 พลาสติกชนิดโพลิไวนิลคลอไรด์ (Polyvinyl chloride) เช่น ท่อเอสลอน ท่อน้ำพลาสติก ขวดน้ำมันพืช สายไฟ

3.2.4 พลาสติกชนิดโพลิเอทิลีนความหนาแน่นต่ำ (Low density polyethylene) เช่น ถังพลาสติก ขวดน้ำมันเครื่อง ภาชนะบรรจุอาหาร

3.2.5 พลาสติกชนิดโพลิโพรพิลีน (Polypropylene) เช่น ถังบรรจุของร้อน เชือก ถังน้ำ งานขามพลาสติก หลอดกาแฟ

3.2.6 พลาสติกชนิดโพลิสไตรีน (Polystyrene) เช่น โฟม ตะเกียบ ไม้บรรทัด ถ้วยไอศกรีม แก้วน้ำ แปรงสีฟัน

3.2.7 พลาสติกชนิดอื่นๆ นอกเหนือจากพลาสติกทั้ง 6 ประเภทพบมากมาย หลายรูปแบบ เช่น ส้นรองเท้า ปากกา เป็นต้น

4. โลหะและอโลหะ

โลหะและอโลหะ มีหลากหลายชนิดที่สามารถนำมารีไซเคิลใหม่ได้ คือ โลหะ ได้แก่

4.1 เหล็ก ใช้กันมากที่สุดในอุตสาหกรรมก่อสร้าง ผลิตอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งเครื่องใช้ในบ้าน อุตสาหกรรม การนำเหล็กมาใช้ใหม่ เพื่อลดต้นทุนในการผลิตมีมานานแล้ว คาดว่าทั่วโลกมีการนำเศษเหล็กมารีไซเคิลใหม่ถึง 50 % แม้แต่ในรถยนต์ก็มีเหล็กรีไซเคิลปะปนอยู่ 1 ใน 4 ของรถแต่ละคัน โดยเหล็กที่สามารถนำไปขายได้ ชนิดของเหล็กแบ่งได้ดังนี้

4.1.1 เหล็กเหนียว เช่น เฟืองรถ น็อต ตะปู เศษเหล็กข้ออ้อย ขาเก้าอี้ ล้อจักรยาน หัวรถถัง กระบะปิกอัพ เหล็กเส้น ตะแกรง ท่อไอเสีย ถังสี

4.1.2 เหล็กหล่อ เช่น ปลูกสูบ บัมน้ำ ข้อต่อวาล์ว เฟืองขนาดเล็ก

4.1.3 เหล็กรูปพรรณ เช่น แป๊ปประปา เหล็กท่ายรด เหล็กโรงสี แป๊ปกลมดำ เหล็กฉาก เหล็กตัวซี และเหล็กรูปพรรณต่าง ๆ

4.1.4 เศษเหล็กอื่นๆ เช่น เหล็กสังกะสี กระจัง ปับ เหล็กกลิ้ง เหล็กแมงกานีส เหล็กที่มีราคาค่อนข้างต่ำ ได้แก่ เหล็กหล่อชิ้นเล็กราคาดีที่สุด รองลงมาคือ เหล็กเส้นเหล็กหล่อ ชิ้นใหญ่ เครื่องเหล็ก เหล็กตะปู เหล็กข่อย เหล็กบาง กระจัง และเหล็กสังกะสี ตามลำดับ

4.2 อลูมิเนียม

อลูมิเนียมที่นำ มาทำกระจังมาจากแร่บอกไซต์ในป่าเขตร้อน ซึ่งพบมากในประเทศกีนี ออสเตรเลีย และบราซิล การเปิดเหมืองแร่บอกไซต์ เป็นการทำลายพื้นที่ป่าขนาดใหญ่ รบกวนแหล่งอาศัยของสัตว์ป่า ทำให้เกิดการพังทลายของดินสภาพแวดล้อม เสียสมดุล อีกทั้งในกระบวนการผลิต อลูมิเนียมยังต้องใช้สารเคมี ซึ่งทำให้เกิดก๊าซฟลูออรีน ที่ก่อมลพิษ อลูมิเนียม แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

4.2.1 อลูมิเนียมหนา เช่น อะไหล่เครื่องยนต์ ลูกสูบ

4.2.2 อลูมิเนียมบาง เช่น กระดุมถังซักผ้า ขันน้ำ กระจังน้ำอัดลม กระจังเบียร์ ราคาลูมิเนียมที่มีราคาที่สุด คือ อลูมิเนียมจากขอบใหม่ รองลงมา ได้แก่ อลูมิเนียมบาง อลูมิเนียมหนา อลูมิเนียมลูกสูบ อลูมิเนียมกระจังเครื่องดื่ม อลูมิเนียมหม้อน้ำ อลูมิเนียมกระทะ และอลูมิเนียมฝาจากกะ ตามลำดับ อลูมิเนียมที่มีราคาต่ำได้แก่ อลูมิเนียมไฟไหม้

4.3 ทองเหลือง ทองแดง สแตนเลส ตะกั่ว

4.3.1 ทองเหลือง เป็นโลหะมีราคาดีสามารถนำกลับมาหลอมใช้ใหม่ได้ โดยการ ทำเป็นพระระฆัง อุปกรณ์สุขภัณฑ์ต่าง ๆ และใบพัดเรือเดินทะเลขนาดใหญ่

4.3.2 ทองแดง สามารถนำกลับมาหลอมทำสายไฟใหม่ได้อีก

4.3.3 สแตนเลส สามารถนำกลับมาหลอมทำช้อนส้อม กระทะ

4.3.4 ตะกั่ว สามารถนำกลับมาหลอมใหม่ทำฟิวส์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของ อุปกรณ์ต่างๆ

4.4 สิ่งของประเภทอื่น ๆ

นอกจากขยะรีไซเคิลประเภท แก้ว กระดาษ พลาสติก และโลหะแล้วนั้น เรายัง สามารถรีไซเคิลสิ่งของประเภทอื่นๆ ได้อีก ได้แก่

4.4.1 กะลามะพร้าว นำมาเข้ากระบวนการเผาแบบเตาอบให้เป็นคาร์บอน แล้ว ส่งเข้าโรงงาน

4.4.2 ที่นอนนุ่นเก่า นำนุ่นเก่าไปปั่นใหม่ทำเป็นที่นอนและตุ๊กตา

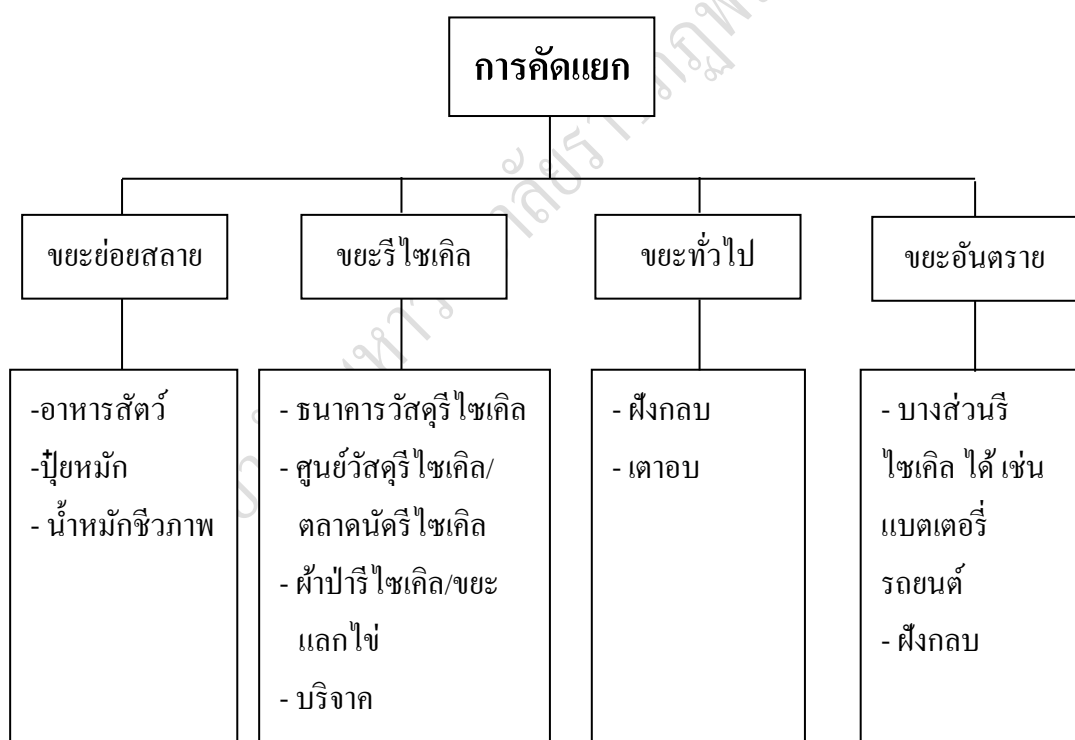
4.4.3 แบตเตอรี่เก่า ส่งเข้าโรงงานหลอมละลาย เพื่อทำเป็นตะกั่วแห้ง และนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์แบตเตอรี่ใหม่

4.4.4 โฟม นำมาผ่านกระบวนการรีไซเคิลทำเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติก

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้

2.5.1 การคัดแยกขยะมูลฝอย

สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม (2553, หน้า 66) โดยทั่วไปแล้วรูปแบบในการคัดแยกและการจัดการขยะมูลฝอยจะเป็นตามแผนภาพด้านล่าง หากมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก แทนที่จะนำไปกำจัด ได้แก่ ขยะอินทรีย์และวัสดุรีไซเคิล ซึ่งนอกจากจะเป็นการยืดอายุของหลุมฝังกลบแล้ว ยังเป็นการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานในการผลิตวัสดุอุปกรณ์ สินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ขึ้นมาใหม่อีกด้วย

ภาพประกอบ 2 การคัดแยกและการจัดการขยะมูลฝอย

ที่มา : สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2553, หน้า 67

ดังนั้น เมื่อการอุปโภคบริโภคยังคงเกิดขึ้นอยู่ทุกวัน ปัญหาขยะก็ยังคงต้องอาศัยแนวทางจัดการที่มีประสิทธิภาพ และในการจัดการก็ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายด้าน เพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อคนที่อาศัยบริเวณใกล้เคียงรวมทั้งสิ่งแวดล้อมรอบข้างอีกด้วย

กรมควบคุมมลพิษ (2561ข, หน้า 50) หลักการ 3 ใช้ (3R) ประกอบด้วยใช้น้อย (หรือลดการใช้: Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) และใช้แปรรูป (หรือแปรรูปใช้ใหม่: Recycle) เพื่อจัดการขยะเป็นวิธีการง่ายๆ ที่ทำได้ทุกคนทุกเพศทุกวัยปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน เพียงทุกคนตระหนักและมีความตั้งใจร่วมกันในการรักษาโลกใบนี้ให้สะอาดน่าอยู่ตลอดไป โดยเราสามารถใช้หลักการ 3 ใช้ หรือ 3R เพื่อจัดการขยะที่เกิดขึ้นจากบ้านเรือนและชุมชนได้ดังนี้

1. ใช้น้อยหรือลดการใช้ (Reduce: R แรก) หมายถึง การลดปริมาณการใช้ลง โดยใช้เท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้อย่างฟุ่มเฟือย เพื่อลดการสูญเปล่าและลดปริมาณขยะให้มากที่สุด เช่น การใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าในการจับจ่ายซื้อของ เพื่อลดปริมาณพลาสติกและโฟม ซึ่งกำจัดยาก การใช้แก้วส่วนตัวแทนการใช้แก้วครั้งเดียวแล้วทิ้ง การใช้ปิ่นโตหรือกล่องใส่อาหาร เพื่อลดขยะโฟมซึ่งย่อยสลายยาก เป็นต้น

2. ใช้ซ้ำ (Reuse: R ที่สอง) หมายถึง การนำของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้อีก โดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปหรือแปรสภาพเช่น

2.1 การทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ นอกจากจะช่วยลดปริมาณขยะแล้วยังสร้างอาชีพและรายได้

2.2 การใช้กระดาษสองหน้า เมื่อใช้ครบทั้งสองหน้าแล้วยังถือเป็นกระดาษหน้าที่สาม โดยใช้เป็นกระดาษพิมพ์อักษรเบรลล์ให้ผู้พิการทางสายตาได้

2.3 การใช้ถ่านไฟฉายแบบชาร์จใหม่ได้ (Rechargeable battery) เป็นวิธีการที่ประหยัดเงินในกระเป๋าและช่วยลดปริมาณขยะอันตรายที่เกิดขึ้น

2.4 การบริจาคเสื้อผ้าข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ให้ผู้ที่มีความจำเป็นต้องใช้นอกจากจะได้บุญแล้วยังทำให้บ้านเรือนเป็นระเบียบไม่รกรุงรังเต็มไปด้วยสิ่งของที่ไม่ได้ใช้งานแล้ว

2.5 การขายสินค้ามือสองเช่น หนังสือ เสื้อผ้า รองเท้า อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น นอกจากเป็นการลดปริมาณขยะแล้ว ยังเป็นเป็นการเพิ่มรายได้อีกด้วย

3. ใช้แปรรูปหรือแปรรูปใช้ใหม่หรือรีไซเคิล (Recycle: R ที่สาม) หมายถึงการนำขยะรีไซเคิลของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตหรือเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นการลดการใช้ทรัพยากรในธรรมชาติจำพวกต้นไม้ แร่ธาตุต่าง ๆ เช่น ทราย เหล็ก อลูมิเนียม เช่น การนำกระป๋องอะลูมิเนียมมาหลอมเป็นขาเทียม การนำกล่องเครื่องดื่มแบบ

กล่องยูเอชที (UHT) มาแปรรูปเป็นตะกร้า การนำกระดาษมาแปรรูปเป็นกล่องทึบ การนำขวดพลาสติกใส (PET) มาแปรรูปเป็นเสื้อเป็นต้น

2.5.2 รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในชุมชน/หมู่บ้าน

สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม (2553, หน้า 66) ได้อธิบายถึงรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในชุมชน/หมู่บ้านดังนี้

รูปแบบที่ 1 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิล โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จะเป็นผู้ดำเนินงานเองและทำหน้าที่ในการรับขยะและวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือนที่ร่วมโครงการ โดยมีการนัดหมายวัน เวลา ในการจัดเก็บและรับซื้อ วัสดุรีไซเคิล จากนั้นจะรวบรวม คัดแยก และจำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าในพื้นที่สำหรับขยะย่อยสลายได้ เช่น เศษอาหาร อาจนำไปทำปุ๋ย ทำน้ำหมักชีวภาพ ส่วนขยะทั่วไปและขยะอันตรายจะรวบรวมเพื่อนำไปกำจัดโดย อปท. ต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิล โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเองดังรายละเอียดในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิล
โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง

ที่มา : สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2553, หน้า 68

จากภาพประกอบ 3 รายละเอียดในขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิล โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 อบรรมผู้นำชุมชน เพื่อส่งเสริมความรู้ประโยชน์จากการคัดแยกขยะและวัสดุรีไซเคิล เทคนิคการคัดแยกขยะ และการแปรรูปขยะอินทรีย์ไปใช้ประโยชน์ให้กับแกนนำ โดยหวังผลให้เกิดการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 แต่งตั้งคณะทำงานมาจากผู้แทนของ อบท.และผู้แทนของชุมชน/หมู่บ้านที่ร่วมโครงการ โดยจะหารือในการนัดวัน เวลา และกำหนดเส้นทางในการจัดเก็บ รวมทั้งคัดเลือกร้านรับซื้อที่ให้ราคายุติธรรม

ขั้นตอนที่ 3 ประสานร้านรับซื้อในพื้นที่คัดเลือกร้านรับซื้อ โดยผ่านการเปรียบเทียบราคาอย่างน้อย 3 ราย โดยเน้นร้านที่รับซื้อวัสดุรีไซเคิลได้เกือบทุกประเภทและให้ราคาดีที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 ประชาสัมพันธ์และรณรงค์โครงการ คณะทำงานจะประชาสัมพันธ์และรณรงค์โครงการให้ชุมชนรับทราบ เช่น การเดินเคาะประตูบ้าน ดัดป้ายประชาสัมพันธ์ หรือประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุชุมชนและโทรทัศน์ท้องถิ่น เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 เริ่มดำเนินงาน ในวันเปิดโครงการ ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการรีไซเคิล เพื่อเป็นการสร้างความสนใจและกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 6 ติดตามผลการดำเนินงาน คณะทำงานจะประชุมผลการดำเนินงานทุกเดือน เพื่อปรับปรุงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นรวมทั้งสรุปตัวเลขปริมาณวัสดุรีไซเคิลที่รวบรวมได้

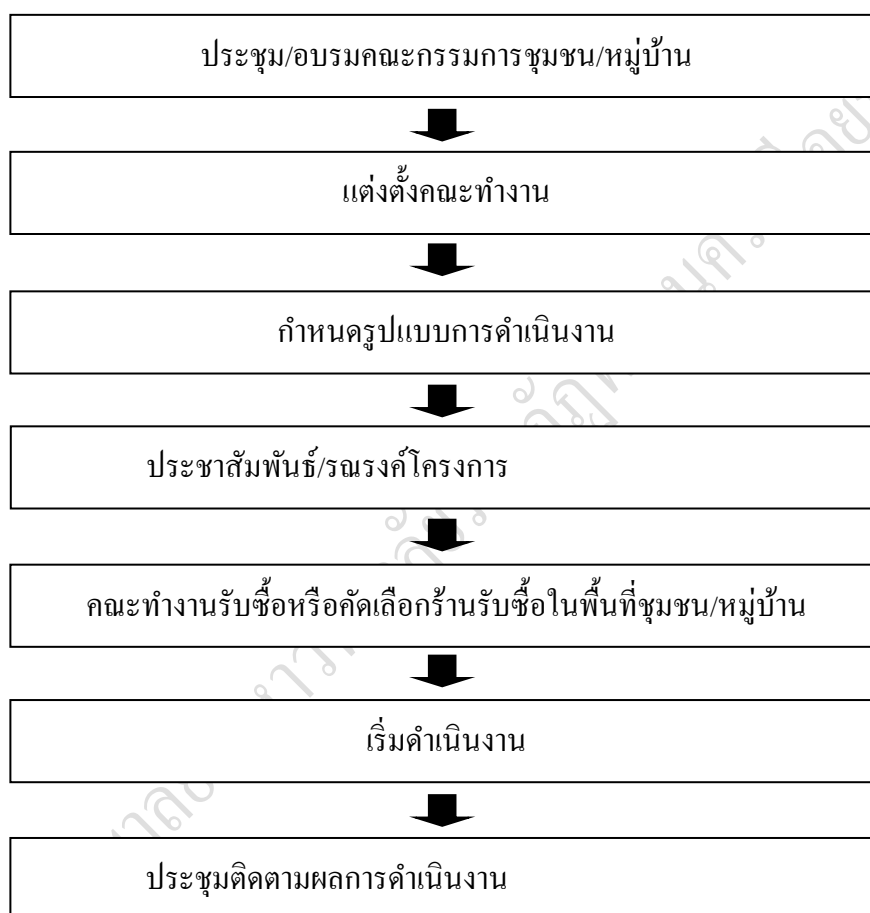
รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง

รูปแบบในการคัดแยกและจัดการขยะมูลฝอยและวัสดุรีไซเคิล เพื่อให้การลด คัดแยก และนำขยะไปใช้ประโยชน์เป็นไปอย่างครบวงจรและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด โดยครัวเรือนเป็นผู้คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางโดยจะเป็นผู้ดำเนินการเองและทำหน้าที่ในการรับขยะและวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือนที่ร่วมโครงการ โดยมีการนัดหมายวัน เวลา ในการจัดเก็บและรับซื้อวัสดุรีไซเคิล จากนั้นจะรวบรวม คัดแยก และจำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าในพื้นที่สำหรับขยะย่อยสลายได้ เช่น เศษอาหาร อาจนำไปทำปุ๋ย ทำน้ำหมักชีวภาพ ส่วนขยะทั่วไปและขยะอันตรายจะรวบรวมเพื่อนำไปกำจัด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในขณะที่ อปท.จะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำและสนับสนุนโดยการดำเนินงานประกอบด้วย

1. คณะกรรมการหรือผู้แทนของชุมชน/หมู่บ้านรับซื้อโดยตรงจากแต่ละครัวเรือน
2. คณะกรรมการหรือผู้แทนของชุมชน/หมู่บ้านตั้งจุดรับซื้อเอง
3. ร้านรับซื้อที่ผ่านการคัดเลือกเข้าไปรับซื้อแต่ละครัวเรือน

เมื่อรวบรวมและจำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าแล้วควรบันทึกปริมาณขยะและวัสดุรีไซเคิลที่รวบรวมได้สรุปเป็นรายเดือน ส่วนเศษอาหารจะนำไปทำปุ๋ยหมัก ในขณะที่ขยะทั่วไปและขยะอันตราย จะรวบรวมให้ อปท.นำไปกำจัด

ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและวัสดุรีไซเคิล โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง ดังรายละเอียดในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและวัสดุรีไซเคิล โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง

ที่มา : สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2553, หน้า 69

จากภาพประกอบ 4 รายละเอียดในขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและวัสดุรีไซเคิล โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุม/อบรมคณะกรรมการของชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อทำความเข้าใจและคัดเลือกรูปแบบการดำเนินงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน และประโยชน์ของโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 แต่งตั้งคณะทำงาน สรรหาผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยส่วนใหญ่มาจากคณะกรรมการหรือผู้แทนของชุมชน/หมู่บ้านที่ร่วมโครงการ และมีผู้แทนของ อปท.ร่วมเป็นที่ปรึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดรูปแบบการดำเนินงาน เลือกรูปแบบที่เหมาะสมอาจให้คณะกรรมการหรือชุมชน/หมู่บ้านดำเนินงานเองหรือให้ร้านรับซื้อที่ผ่านการคัดเลือกเข้าไปรับซื้อแต่ละครัวเรือนได้ หรือจะตั้งเป็นจุดรับซื้อ เพื่อให้สมาชิกของชุมชน/หมู่บ้านนำวัสดุรีไซเคิลมาจำหน่ายยังจุดที่กำหนดได้

ขั้นตอนที่ 4 ประชาสัมพันธ์และรณรงค์โครงการผ่านสื่อต่างๆ เช่น ป้ายไวนิล แผ่นพับ ใบปลิว เพื่อให้แต่ละครัวเรือนแยกขยะแต่ละประเภทแล้วรวบรวมไว้

ขั้นตอนที่ 5 คณะทำงานรับซื้อหรือคัดเลือกร้านรับซื้อในพื้นที่หรืออาจจะประสานกับอปท. ในพื้นที่ให้มารับวัสดุรีไซเคิลตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ก็ได้

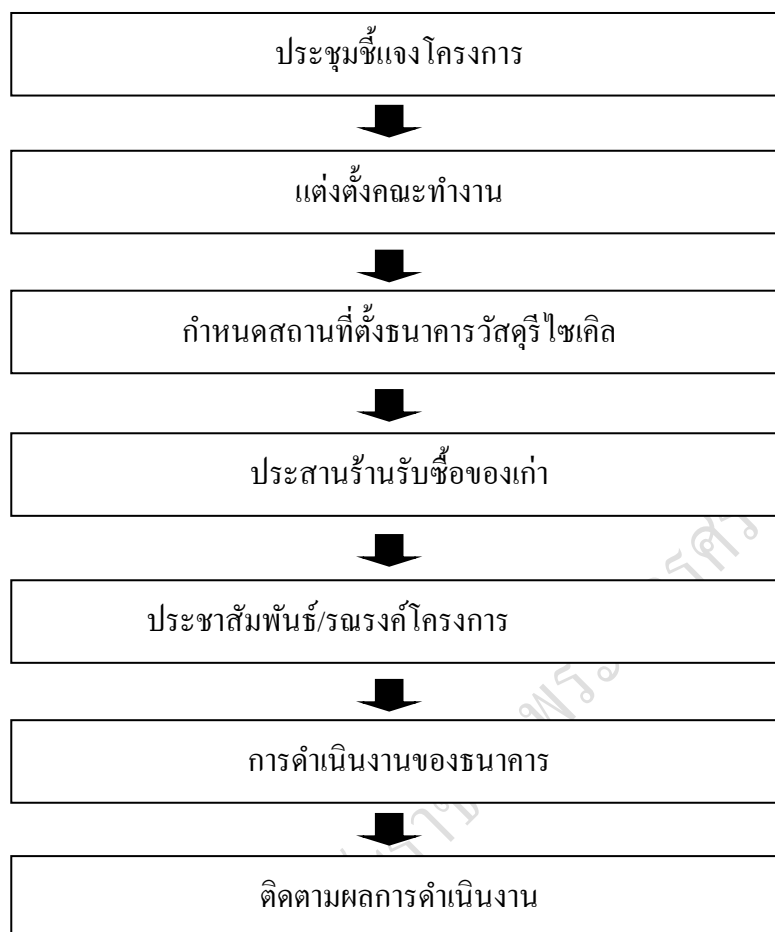
ขั้นตอนที่ 6 เริ่มดำเนินงานคณะทำงานจะรับสมัครสมาชิก โดยทางคณะทำงานอาจหาภาชนะรองรับ สำหรับแยกประเภทให้กับครัวเรือนที่ร่วมโครงการ หรือส่งเสริมความรู้ให้ครัวเรือนมีการคัดแยกประเภทของขยะ ก่อนจะรวบรวมให้คณะทำงานจัดเก็บ ซึ่งครัวเรือนที่ร่วมโครงการจะติดสติ๊กเกอร์ หรือทำสัญลักษณ์หน้าบ้าน เพื่อความสะดวกแก่ผู้จัดเก็บ

ขั้นตอนที่ 7 ประชุมติดตามผลการดำเนินงานคณะทำงานจะมีการประชุมและรวบรวมปริมาณวัสดุรีไซเคิลที่เข้าสู่โครงการรวมทั้งปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น

รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล

ธนาคารวัสดุรีไซเคิล เป็นรูปแบบการส่งเสริมให้ชุมชนจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยเน้นที่วัสดุรีไซเคิล มีวิธีการดำเนินงานใกล้เคียงกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ต่างกันเพียงการนำวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือนมาฝากแทนเงินสดจากนั้นจึงทำการชั่งน้ำหนักและคำนวณเป็นเงินบันทึกลงในสมุดคู่ฝากซึ่งสมาชิกสามารถถอนเงินสดไปใช้ได้ตามต้องการ ทั้งนี้รายได้ของธนาคารเกิดจากส่วนต่างของราคาที่จำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าและราคาที่รับซื้อจากสมาชิก

การดำเนินงานจัดตั้งธนาคารวัสดุรีไซเคิล มีขั้นตอนไม่ยุ่งยากซับซ้อนมากนักสามารถทำได้ด้วยความร่วมมือของคนในชุมชน คณะกรรมการชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีขั้นตอนดังนี้ดังรายละเอียดในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบการจัดการขยะและวัสดุไร้เชื้อ
ในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุไร้เชื้อ

ที่มา : สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2553, หน้า 70

จากภาพประกอบ 5 รายละเอียดในการดำเนินงานจัดตั้งธนาคารวัสดุไร้เชื้อมีขั้นตอนไม่ยุ่งยากซับซ้อนมากนัก สามารถทำได้ด้วยความร่วมมือของคนในชุมชนคณะกรรมการชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมชี้แจงโครงการประชุม เพื่อจะได้ทราบวัตถุประสงค์โดยรวมและการสร้างความร่วมมือของคนในชุมชน จะได้นำไปสู่การวางแผนและดำเนินงานในการทำกิจกรรมของชุมชนและผู้เข้าร่วมประชุม อาจประกอบด้วย ประธานชุมชน สมาชิกชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่น (ถ้ามี)

ขั้นตอนที่ 2 แต่งตั้งคณะทำงานมาจากคนในชุมชนเอง อาจเป็นผู้นำชุมชนหรืออาสาสมัครก็ได้จะดำเนินงานอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการชุมชนซึ่งคณะทำงานหลักๆประกอบด้วย

1. ผู้จัดการธนาคาร ทำหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมการคัดเลือกร้านรับซื้อของเก่าที่รับซื้อวัสดุรีไซเคิลร่วมกับคณะทำงานของธนาคารทุกเดือน รายงานผลประกอบการให้คณะกรรมการธนาคารและสมาชิกทราบทุกเดือน

2. เจ้าหน้าที่ธนาคารทำหน้าที่รับผิดชอบการฝากถอนการประชาสัมพันธ์ การจัดแยกประเภทวัสดุรีไซเคิล ก่อนจำหน่ายให้ร้านรับซื้อของเก่า สรุปเอกสารธนาคารทุกอย่างและรายงานผลให้ผู้จัดการธนาคารทราบทุกเดือน

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดสถานที่ตั้งธนาคารวัสดุรีไซเคิล ซึ่งจะเป็นสถานที่รับฝากรวบรวมและคัดแยกวัสดุรีไซเคิล ซึ่งจะเป็นสถานที่แบบไหนก็ขึ้นกับงบประมาณที่มี เช่น เป็นแบบมีอาคารสูงโปร่งผนังอาคารปิดทั้งสี่ด้าน เพื่อป้องกันแดดและฝน ประตูด้านหน้าสามารถเปิดปิดโดยใช้กุญแจจากเจ้าหน้าที่ธนาคาร

ขั้นตอนที่ 4 ประสานร้านรับซื้อของเก่า สำรวจราคาวัสดุรีไซเคิลจากร้านรับซื้อของเก่าในพื้นที่ ซึ่งควรมีการเปรียบเทียบกันอย่างน้อย 3 รายจะทำให้ได้จากราคาจากร้านรับซื้อที่ดีกว่า

ขั้นตอนที่ 5 การประชาสัมพันธ์และรณรงค์ ควรวางแผนการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้คนในชุมชนสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกธนาคารวัสดุรีไซเคิลโดยใช้สื่อ เช่น แผ่นพับใบปลิวหรือโปสเตอร์ป้ายผ้าหรือป้ายไว้นิลเสียงตามสายวิทยุชุมชน เป็นต้น โดยใช้อาสาสมัครในหมู่บ้านดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 6 การดำเนินการของธนาคารวัสดุรีไซเคิล ธนาคารต้องมีการกำหนดวันเวลาทำการและประกาศให้สมาชิกทราบโดยทั่วกันอาจสัปดาห์ละ 1-2 วัน เช่น ทุกวันอาทิตย์เวลา 09:00 น. ถึง 15:00 น. เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 7 ติดตามและประเมินผลการทำงาน ควรมีการประชุมติดตามผลการดำเนินงานผลประกอบการและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อวางแผนปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นร่วมกันและควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิก เช่น การให้รางวัลแก่ผู้ที่มียอดฝากสูงสุด และการแจกของที่ระลึกในเทศกาลต่างๆ เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมการพัฒนารูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทั้ง 3 รูปแบบมาใช้ในการศึกษาความเป็นไปได้ ประโยชน์ และความต้องการของชุมชนที่เหมาะสมต่อการเพิ่มรายได้ให้ชุมชนต่อไป

2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2550, หน้า 14) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) ทางความคิด จิตใจ อารมณ์และทางกาย การมีส่วนร่วมมีความหมายมากกว่าการเป็นส่วนหนึ่ง (Sense and belonging) การมีส่วนร่วมมีความหมายทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ (Quantitative and qualitative) การมีส่วนร่วมครอบคลุมทั้งมิติด้านความสามารถ เวลา และ โอกาสที่จะมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นการกระทำ (Action) จึงมีทั้งผู้กระทำ (The actor) ผู้ถูกกระทำหรือผู้รับผล (The recipient) และสาธารณชน (The public) ผู้เป็นบริบทของการกระทำ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, หน้า 25) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

เดวิส และนิวสตรอม (Davis & Newstrom, 1989, pp.167-168) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และความรู้สึกกึ่งกิตติของแต่ละคน ที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม หรือเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยทำให้มีความสำเร็จ ซึ่งเป็นเป้าหมายของกลุ่ม หรือเป็นความรับผิดชอบต่อกิจกรรมร่วมกันด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) ช่วยเหลือ (Contribution) และร่วมรับผิดชอบ (Responsibility)

ไคล้จตัน (Creighton) (อ้างถึงใน จุฑารัตน์ ชมพันธุ์, 2555, หน้า41) การมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีความหมายครอบคลุมมากกว่า การเป็นเพียงกระบวนการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ต่อสาธารณชนเพียงด้านเดียว ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way communication) เท่านั้น แต่เป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การให้ข้อมูลข่าวสารที่ครอบคลุมต่อสาธารณชนพร้อมกันกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียจากนโยบายกิจกรรมและโครงการพัฒนาสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไปสู่กระบวนการสร้างฉันทามติ (Consensus building) เพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย ซึ่งนับเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปแล้ว การมีส่วนร่วมจึงหมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องทางความคิด จิตใจ อารมณ์และทางกาย เพื่อการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ไคร้จตัน (Creighton) (อ้างถึงใน จุฬารัตน์ ชมพันธุ์, 2555, หน้า 44) กล่าวว่าไว้ว่า หลักการมีส่วนร่วมนั้นมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การดำเนินการติดตาม ตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินการ อันเป็นการแก้ไขปัญหของชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นการนำแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้ในโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาชุมชน เพื่อวิเคราะห์ว่าการพัฒนาชุมชนในมิติใดที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด และมีมิติใดที่ประชาชนไม่ค่อยอยากเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ครรชิต พุทธโกษา (2554, เว็บไซต์) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมนั้นคือ ประชาชนจะต้องมีอิสระในการเข้าร่วมด้วยความเต็มใจและต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถที่จะเข้าร่วมในกิจกรรม รวมทั้งต้องมีอิสระในความคิดและการตัดสินใจด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถทำได้หลายระดับ ขึ้นอยู่กับความสนใจ โดยหลักการแล้ว ไม่มีใครคัดค้านการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่ดีเป็นหลักหินแห่ง “ประชาธิปไตย” (จากแนวคิดและคำจำกัดความของ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ในการมีส่วนร่วมจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง ได้แก่ ลักษณะการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วม เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม ระดับการมีส่วนร่วม รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วม เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ประชาชนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมหรือมีโอกาสเข้าร่วมได้ทุกขั้นตอน ซึ่งรูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้น มีนักวิชาการได้กล่าวถึงดังนี้

โคฮาน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980, pp.176-179) ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัสดุผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น อยู่ที่การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การริเริ่ม การวางแผน การตัดสินใจ การร่วมรับผิดชอบ ตลอดจนการร่วมประเมินผลในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้น มีหลายสิ่งหลายประการที่เป็นแรงกระตุ้นและเป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วม อันก่อให้เกิดผลสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินการ

ชาพิน (Chapin, 1997, pp.145-149) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมในงานออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการ การมีอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินงานหรือออกเสียงคัดค้าน และตัดสินใจปฏิบัติการในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดระบบการทำงาน วิธีการทำงาน ใครเป็นผู้กระทำและทำอย่างไร

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ การทำกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมในงานในการให้ข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสนอผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเสนอแนวคิดในการปรับปรุงและแก้ไขงานต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น

จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2555, หน้า 44) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2550, หน้า 26) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมประมวลได้เป็น 3 ส่วนคือ

1. ส่วนของการวางแผนพัฒนา จะเริ่มต้นตั้งแต่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา การกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหา และพัฒนาการศึกษาชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน จัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้นๆ ตลอดจนการกำหนดพิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน และกำหนดทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะนำไปสนับสนุนการจัดและพัฒนากิจกรรมต่างๆ

2. ส่วนของการจัดและดำเนินการตามแผนงานโครงการ เป็นส่วนที่ประชาชนเข้าทำประโยชน์ในโครงการ โดยการร่วมมือช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือโดยการบริหาร และประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

3. ส่วนของการประเมินผลโครงการ เป็นส่วนที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการพัฒนาที่ดำเนินการนั้น บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ การติดตามประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินความก้าวหน้าหรือผลสรุปรวมทั้งโครงการ

โดยสรุปแล้วความสำคัญของการใช้แนวคิดและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน (Community context) โดยเน้นให้สมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินการตามแผนการติดตามประเมินผลและการรับประโยชน์จากการพัฒนา โดยอาศัยกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม (Activity-based participation) ที่เหมาะสมกับบริบทหรือภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนนั้น ๆ และกิจกรรมนั้นต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาชุมชนของตน ครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมได้ร่วมกิจกรรมซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกันดังที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การสหประชาชาติได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ เพราะการมีกลุ่มกิจกรรมภายในชุมชนอันมีพื้นฐานมาจากต้นทุนทางสังคมหรือภูมิปัญญาของชุมชนนั้น จะเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถช่วยกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้อย่างยั่งยืนและสามารถแสดงให้เห็นถึงการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ชุมชนหลายแห่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนในชนบทที่มีทุนทางสังคม มีองค์ความรู้ในตัวเอง มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีกลุ่มกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน จะสามารถนำไปสู่การพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้คนในสังคมหรือชุมชนแห่งอื่น ๆ ที่สนใจศึกษาลักษณะการทำงานในรูปแบบของกลุ่มกิจกรรมของชุมชนจนสามารถพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยา ขนดสันเทียะ (2557, บทคัดย่อ) ศึกษารูปแบบและวิธีการกำจัดการขยะที่เหมาะสมกับพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนูนนาก อำเภอนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความตื่นตัวในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยเป็นอย่างมาก ทั้งในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ซึ่งส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอยในระดับดี ส่วนพฤติกรรมการจัดการขยะนั้นก็มีการจัดการที่ไม่เหมาะสมอยู่บ้างแต่ในปัจจุบันประชาชนมีการคัดแยกขยะที่สามารถขายได้ เป็นการเพิ่มรายได้และลดปริมาณขยะไปได้ด้วย ส่วนปัญหาและความ

ต้องการของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยคือความต้องการที่มีต่อระบบการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบุญนาค ที่ต้องทำได้อย่างทั่วถึง เป็นระบบและกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนน้อยที่สุด และปัจจัยด้านวิธีการและการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบุญนาค ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบุญนาคได้ดำเนินการจัดเก็บขยะแล้ว แต่ยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่เพราะด้วยปัญหาเรื่องงบประมาณในการดำเนินการ และการดำเนินการก็ยังพบปัญหาที่ต้องแก้ไข ทั้งเรื่องจำนวนถังขยะที่ยังมีปริมาณไม่เพียงพอ เรื่องการจัดการบ่อทิ้งขยะที่เกิดไฟไหม้บ่อยครั้ง ทำให้เกิดมลพิษกับประชาชนที่อยู่ใกล้กับบ่อขยะ รถขยะที่ไม่ได้มาตรฐาน ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและขยายผลสู่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป

วิชณกร นาเมืองรักษ์ (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการคัดแยกมูลฝอยในหมู่บ้านหนองหญ้าขาว ตำบลหนองหญ้าขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปริมาณมูลฝอยรวมที่เก็บได้ต่อคนต่อวันก่อนและหลังการทดลอง เท่ากับ 0.68 และ 0.48 กิโลกรัม/คน/วัน ตามลำดับ รูปแบบการคัดแยกมูลฝอยที่เหมาะสมที่ถูกคัดเลือกมาใช้ในชุมชน คือ รูปแบบที่ 3 (แบบ 3 ถัง) เป็นผลให้ปริมาณมูลฝอยที่นำไปกำจัดลดลงและปริมาณมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ใหม่เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 35.3 และ 64.7 ตามลำดับ) มากกว่า รูปแบบที่ 1 (ร้อยละ 45.6 และ 54.4 ตามลำดับ) และรูปแบบที่ 2 (ร้อยละ 42.1 และ 57.9 ตามลำดับ) ประสิทธิภาพในการคัดแยกมูลฝอยรูปแบบที่ 3 ทำให้ปริมาณมูลฝอยรวมลดลงต่ำกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และหลังการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้ในการคัดแยกมูลฝอย (ระดับสูง) มากกว่าก่อนการทดลอง (ระดับปานกลาง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และโดยสรุป รูปแบบการคัดแยกมูลฝอยที่เหมาะสมที่นำมาใช้ในชุมชนนี้ เป็นผลจากการจัดอบรมให้ความรู้ การปฏิบัติในการคัดแยกมูลฝอย และความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งการนำไปใช้จะได้ผลดีควรเน้นการฝึกปฏิบัติเป็นประจำ หาวิธีในการสร้างจิตสำนึก มีการเชื่อมโยงให้ประชาชนเห็นถึงข้อดี และความสำคัญของการคัดแยกมูลฝอยที่เหมาะสม

นัยนา เดชะ (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่เหมาะสม มีการทิ้งขยะในพื้นที่สาธารณะและนำไปทิ้งบริเวณพื้นที่ว่างรอบบ้าน ประชาชนไม่มีการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง และในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลเลม็ดยังไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแต่อย่างใด ด้านการจัดการขยะในชุมชน ได้ลดปริมาณขยะในครัวเรือน โดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 95.4 การทิ้งขยะทิ้งรวม

ในถุงเดียวกันคิดเป็นร้อยละ 43.5 วิธีการจัดการขยะในครัวเรือนโดยวิธี เผา คิดเป็นร้อยละ 41.8 ประเภทของขยะเป็นขยะประเภทผัก ผลไม้ และเศษอาหาร คิดเป็นร้อยละ 57.5 ความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติมในด้านวิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธีมากที่สุด 860 คะแนน ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 45.42 เจตคติเกี่ยวกับมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.32 พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 66.67 การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย อยู่ในระดับน้อย และผลการหามาตรการในการจัดการมูลฝอยของประชน โดยนำกระบวนการ A-I-C มาประยุกต์ใช้แสดงให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหา ดำเนินการแก้ไขปัญหาอันก่อให้เกิดโครงการ “เล็คนำอยู่ไร้มูลฝอย” โดยมีรูปธรรมของการดำเนินโครงการ คือ กองทุนมูลฝอย 1 แห่ง ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และมีการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การจัดการมูลฝอยอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่อย่างยั่งยืน

เกียรติกุล ถวิล (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบ 3R ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น สามารถเรียงอันดับได้ ดังนี้ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย 2) ปัจจัยด้านระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน และการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว และช่องทางในการรับข่าวสาร พบว่า มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันที่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ในส่วนของข้อเสนอแนะ 1) ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ควรมีกิจกรรมหรือโครงการเผยแพร่ความรู้และสนับสนุนให้ประชาชนร่วมมือในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย 2) ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ควรมีการปลูกฝังทัศนคติการนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ซ้ำอีกครั้ง เช่น การนำขยะประเภทขวดพลาสติกหรือขวดแก้วกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือการนำขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้อีก และการเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้นำกลับมาใช้ใหม่ 3) ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย จากการศึกษาเทศบาลเมืองชลบุรีอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ควรมีนโยบายส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับถึงขยะประเภทต่างๆ รวมถึงวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง ควรจัดหาถังขยะประเภทต่างๆ และกำหนดจุดที่ตั้งในชุมชนให้มากขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน

พิสิพร ทศนา และ โชติ บศิริฐ (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก พบว่า 1) ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน และในส่วนของรายข้อในแต่ละด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก จำแนกคุณลักษณะของประชากร พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ และระยะเวลาในการอยู่อาศัย อยู่ในชุมชนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกไม่แตกต่างกัน และ 3) เทศบาลนครพิษณุโลก ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ กิจกรรมอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นตั้งแต่กระบวนการร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา ร่วมวางแผนและตัดสินใจ ร่วมทำกิจกรรมโครงการ ร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานควรมีการนำผลการวิจัยเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวเห็นถึงความสำคัญในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

สุมาลี พุ่มภิญโญ และเสาวลักษณ์ กู้เจริญประสิทธิ์ (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะของครัวเรือนตามแนวคิด 3Rs: กรณีสึกษาเทศบาลพระนครศรีอยุธยา พบว่า ขยะส่วนใหญ่เป็นขยะเปียก ส่วนขยะรีไซเคิลครัวเรือนมักคัดแยก เพื่อนำขยะไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า แต่ในการนำวัสดุต่างๆ กลับมาใช้ซ้ำ การคัดแยกขยะเปียก เพื่อไปใช้ประโยชน์และการลดการใช้บรรจุภัณฑ์ เช่น ถุงพลาสติกยังคงไม่เป็นที่นิยมนัก เมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพพบว่า กลุ่มผู้ทำงานนอกบ้านจะมีการทำกิจกรรมด้าน 3Rs น้อยกว่ากลุ่มแม่บ้านและกลุ่มผู้เกษียณอายุ การส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะเปียกในรูปแบบต่างๆ และลดการใช้บรรจุภัณฑ์จะช่วยลดปริมาณขยะที่จะนำไปทิ้งปลายทางได้

อารีย์ พลภูเมืองกล้า หาญพิชาญชัย และเสฐียรพงษ์ ศิวินา (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนากระบวนการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนแบบมีส่วนร่วมเขตเทศบาล ตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า 1) สถานการณ์การคัดแยกมูลฝอยของประชาชน พบว่า ประเภทของขยะมูลฝอยในครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นประเภทเศษอาหาร ผัก ผลไม้ มีการจัดการขยะมูลฝอย โดยวิธีการทิ้งลงในถังขยะของเทศบาล ประเภทขยะมูลฝอย ที่ต้องการให้เทศบาลกำจัดเป็นขยะมูลฝอยอันตราย ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปกำจัด มีความจำเป็น แต่ต้องให้

เทศบาลนำขยะมูลฝอยไปกำจัด และใช้ประโยชน์โดยนำขยะมูลฝอยไปทำปุ๋ยหมัก ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการวางแผน การปฏิบัติ และการจัดสรรผลประโยชน์ ส่วนการติดตาม และประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ พบว่า ควรมีการกระตุ้นประชาชนในชุมชนให้ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากขยะมูลฝอย การสร้างระเบียบวินัยในการรับผิดชอบ ทั้งการสร้างและการทิ้งขยะมูลฝอย ควรมีการคัดแยกขยะมูลฝอยทุกครัวเรือนก่อนทิ้งในถัง เพื่อให้เทศบาลนำไปกำจัด โดยเฉพาะขยะมูลฝอยอันตราย 2) การดำเนินการพัฒนาระบบคัดแยกมูลฝอย ในชุมชนแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นสังเกตการณ์ และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ ทำให้ได้การพัฒนาระบบคัดแยกมูลฝอยที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน 3) ปริมาณ ขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มเป้าหมาย ก่อนดำเนินการคิดเป็น 4.53 กิโลกรัม/ครัวเรือน/วัน หรือคิดเป็น 1.11 กิโลกรัม/คน/วัน ขยะมูลฝอยรีไซเคิลพบมากที่สุด และหลังดำเนินการพบว่า ขยะมูลฝอย 2.40 กิโลกรัม/ครัวเรือน/วัน หรือคิดเป็น 0.59 กิโลกรัม/คน/วัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำรูปแบบนี้ไปปรับใช้ในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาชุมชนให้เกิดคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อไป

วิษณุพัลล์ ไชยสมบัติ, วิทยา เจริญศิริ และ ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มี 5 ปัจจัย คือ 1.1) ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 1.2) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม 1.3) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ 1.4) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาคเอกชน และ 1.5) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน 2) รูปแบบการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วยโครงสร้าง 13 กิจกรรม ได้แก่ 2.1) การอบรมเชิงปฏิบัติการการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน 2.2) การกำหนดยุทธศาสตร์บริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมพหุภาคีของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน 2.3) การจัดการเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนแบบครบวงจรในสถานศึกษาทุกระดับ 2.4) อบรมเชิงปฏิบัติการการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพและทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร ใบไม้/หญ้า ฟางข้าว 2.5) กิจกรรมลดปริมาณขยะและลดใช้ถุงพลาสติกในครัวเรือน เช่น ส่งเสริมการใช้ถุงผ้า ปิ่นโตใส่อาหาร ถือตะกร้าจ่ายตลาด 2.6) สร้างข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ของชุมชน แนวทางปฏิบัติที่ทุกคนสามารถนำมาใช้ได้ โดยการใช้หลัก 7R ได้แก่ Refuse, Refill, Return, Reuse, Repair, Reduce, Recycle 2.7) การส่งเสริมและสนับสนุนในด้าน งบประมาณ วัสดุ

อุปกรณ์และด้านวิชาการให้หน่วยงานในระดับท้องถิ่นให้สามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างต่อเนื่องทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 2.8) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอน 2.9) ส่งเสริมให้เกิดกองทุนรับซื้อขยะรีไซเคิล หรือแลกเปลี่ยนขยะในชุมชน 2.10) กิจกรรมสร้างมูลค่าเพิ่มจากเศษวัสดุเหลือใช้ การแปรรูปขยะ 2.11) ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดแหล่งเรียนรู้การจัดการขยะเชิงระบบและขยายผลการเรียนรู้ให้กับชุมชนหรือพื้นที่อื่นได้ 2.12) การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ และ 2.13) ส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบในการจัดการขยะอย่างครบวงจร

วรวิชัย วรชัยณพงศ์ (2560, บทคัดย่อ) ศึกษารูปแบบการจัดการขยะชุมชนในเทศบาลตำบลดงมะดะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัญหาที่สำคัญของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลดงมะดะ คือ สภาพชุมชนแบบกึ่งเมือง - กึ่งชนบท ที่มีการขยายตัวของความเจริญทางเศรษฐกิจเข้าสู่ชุมชนทำให้ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น และทางเทศบาลยังไม่มีรูปแบบการบริหารจัดการขยะในชุมชนที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพราะปัญหาด้านงบประมาณ และการบริหารงานของทางเทศบาลที่ขาดการประสานงานที่ชัดเจนกับผู้นำชุมชน ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะ ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะในชุมชน เช่น บางครัวเรือนไม่คัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง ทำให้บ่อฝังกลบขยะมูลฝอยของทางเทศบาลเต็มอย่างรวดเร็ว การทิ้งขยะเกลื่อนกลาด การเผาขยะ และการลักลอบทิ้งขยะจากบุคคลนอกพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ รูปแบบการบริหารจัดการขยะ ผู้นำชุมชนของท้องถิ่นควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมแผนงานหรือโครงการที่มีจุดประสงค์เพื่อลดปริมาณขยะ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ทั้งร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์และร่วมประเมินผล ยึดหลักการพึ่งตนเองโดยมุ่งใช้ทรัพยากรที่มีแต่ละชุมชนเป็นต้นทุนสำหรับกิจกรรมการจัดการขยะ เช่น การตั้งกลุ่มคัดแยกประเภทขยะ ธนาคารขยะชุมชน กลุ่มปุ๋ยหมัก และกลุ่มปุ๋ยชีวภาพ โดยเทศบาลควรมีการส่งเสริมขยายผลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อพัฒนาเป็นชุมชนปลอดขยะ ซึ่งจะทำให้ชุมชนสะอาด น่าอยู่ สร้างชุมชนเข้มแข็งและเป็นการพัฒนาที่แก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

สุกัญญา บัวลาด (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การคัดแยกขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก คือ การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย และอยู่ในระดับน้อย คือ การทิ้งขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการ

ขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ จำนวนสถานะหรือบทบาทที่แสดงในชุมชน เจตคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน ได้ร้อยละ 33.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.377 ข้อเสนอแนะต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน ได้แก่ ควรมีการให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี สร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาขยะมูลฝอย ควรมีโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกวด หรือให้รางวัลครัวเรือนที่สามารถจัดการขยะมูลฝอย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิภาณี อุซุบัจ (2561, บทคัดย่อ) ศึกษา ความรู้พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชน และคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 51-55 ปี สถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้ 2,501 - 7,500 บาท มีจำนวนคนในครอบครัว 3 คน ลักษณะที่พักอาศัยเป็นบ้านเดี่ยว ประชาชนมีความรู้ในการจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.61 พฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนโดยรวมปฏิบัติเป็นบางครั้ง โดยมีพฤติกรรมในด้านการนำขยะมูลฝอย เศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูปสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ขยะส่วนใหญ่ของประชาชนภายในตำบลเหล่ายาว มีแหล่งกำเนิดมาจาก เศษอาหารภายในครัวเรือน รองลงมาคือ ขวดพลาสติกหรือขยะรีไซเคิล ประเภทของขยะทั่วไปมีการนำมาทิ้งมากที่สุด รองลงมาคือ ประเภทขยะอันตราย ประชาชนกำจัดขยะในครัวเรือน โดยนำมาทิ้งไว้ในจุดที่องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว รองลงมาคือ นำไปฝังกลบ ระดับความพึงพอใจของประชาชนด้านคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ประชาชนมีความพึงพอใจในด้านการดูแลเอาใจใส่สูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านสิ่งที่เป็นรูปธรรม ประชาชนมีความคาดหวังด้านคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน ในด้านการตอบสนอง ในเรื่องการจัดเก็บขยะด้วยความรวดเร็วมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือในเรื่องที่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว จัดการกับขยะทันทีเมื่อประชาชนมีเหตุเดือดร้อน

4. สรุปสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาและทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยมีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยดังนี้ตัวแปรต้น ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน และตัวแปรตาม ประกอบด้วยรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ดังตาราง 1-4

ตาราง 1 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้แทนครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถาม

นักวิชาการ/นักวิจัย	เพศ	อายุ	สถานภาพ การสมรส	ระดับ การศึกษา	อาชีพ	ระยะ เวลาที่ อาศัย	จำนวน สมาชิกใน ครัวเรือน
เกียรติกุล ถวิล (2558, บทคัดย่อ)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พิศิพร ทักณา และ โชติ บดี รัฐ (2558, บทคัดย่อ)	✓	✓		✓	✓	✓	✓
วิษณุกร นามือรักษ์ (2557, บทคัดย่อ)	✓		✓	✓	✓		✓
นัยนา เฉชะ (2557, บทคัดย่อ)	✓	✓	✓	✓	✓		
พิศิพร ทักณา และ โชติ บดี รัฐ (2558, บทคัดย่อ)	✓	✓		✓	✓	✓	✓
อารีย์ พลภูเมืองกล้า หาญพิชาญชัย และเสฐียร พงษ์ ศิวินา (2560, บทคัดย่อ)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตาราง 1 ผลจากสังเคราะห์ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนารอบแนวคิด ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัย และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตาราง 2 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนตามแต่ละแนวคิดในด้านต่าง ๆ

นักวิชาการ/นักวิจัย	ประเภทของ เศษวัสดุ เหลือใช้	การคัดแยก เศษวัสดุ เหลือใช้	การนำเศษวัสดุ เหลือใช้มาใช้ ประโยชน์	การจัดการเศษ วัสดุ เหลือใช้
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2557, หน้า 12)	✓	✓	✓	
กรมควบคุมมลพิษ (2561ก, หน้า 45)	✓	✓	✓	✓
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม เกล้าพระนครเหนือ (2558, หน้า 49)	✓	✓	✓	✓
สำนักสิ่งแวดล้อม(2555, หน้า 36)	✓	✓	✓	✓
สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และ รีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม (2553, หน้า 66)	✓	✓	✓	✓

จากตาราง 2 ผลจากสังเคราะห์ตัวแปรความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนารอบแนวคิด ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้ การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ การนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ และการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้

ตาราง 3 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้
ในครัวเรือนตามแต่ละแนวคิดในด้านต่าง ๆ

นักวิชาการ/นักวิจัย	การค้นหาปัญหา และสาเหตุของ ปัญหา	การวางแผน เพื่อแก้ไข ปัญหา	การ ปฏิบัติงาน	การติดตามผล และ ประเมินผล
จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2555, หน้า 44)	✓	✓	✓	✓
อคิน รพีพัฒน์ (2547, หน้า 43)	✓	✓	✓	✓
จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2555, หน้า 44)	✓	✓	✓	✓
นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2550, หน้า 26)	✓	✓	✓	✓
จินตวิทย์ เกษมสุข (2561, หน้า 10)		✓	✓	✓
อารีย์ พลภูเมือง, กัลยา หาญพิชาญชัย และเสฐียร พงษ์ ศิวินา (2560, บทคัดย่อ)		✓	✓	✓
พิศพร ทักณา และโชติ บดี รัฐ (2558, หน้า 49)	✓	✓	✓	✓
วชิรวิชญ์ วรชัยนุพงศ์ (2560, บทคัดย่อ)	✓	✓	✓	✓
โคฮาน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980, pp.176- 179)	✓	✓	✓	✓

ตาราง 3 (ต่อ)

นักวิชาการ/นักวิจัย	การค้นหาปัญหา และสาเหตุของ ปัญหา	การวางแผน เพื่อแก้ไข ปัญหา	การ ปฏิบัติงาน	การติดตามผล และ ประเมินผล
ชาพิน (Chapin, 1997, pp.145-149)	✓	✓	✓	✓

จากตาราง 3 ผลจากสังเคราะห์ตัวแปรการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนากอบแนวคิด ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงาน และการติดตามผล และประเมินผล

ตาราง 4 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบารรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอ สดึก จังหวัด บุรีรัมย์ตามแต่ละแนวคิดในด้านต่าง ๆ

นักวิชาการ/นักวิจัย	องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็น ผู้ดำเนินการ	ชุมชน/ หมู่บ้านเป็น ผู้ดำเนินการ	ดำเนินการในรูปแบบ ของธนาคารวัสดุรี ไซเคิล
สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์ และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม (2553, หน้า 66)	✓	✓	✓
สำนักสิ่งแวดล้อม (2555, หน้า 36)		✓	✓
วรวิชัย วรชัยพงษ์ (2560, บทคัดย่อ)	✓	✓	✓

ตาราง 4 (ต่อ)

นักวิชาการ/นักวิจัย	องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็น ผู้ดำเนินการ	ชุมชน/ หมู่บ้านเป็น ผู้ดำเนินการ	ดำเนินการในรูปแบบ ของธนาคารวัสดุรี ไซเคิล
นัยนา เดชะ (2557, บทคัดย่อ)		✓	✓
อารีย์ พลภูเมือง, กัลยา หาญพิชาญชัย และเสฐียรพงษ์ ศิวินา (2560, บทคัดย่อ)	✓	✓	
วิษณุพัลล์ ไชยสมบัติวิทยา เจริญศิริ และ ทรงศักดิ์ จิระสมบัติ (2560, บทคัดย่อ)	✓	✓	✓
วชิรวิษณุ วรัชญพงษ์ (2560, บทคัดย่อ)	✓	✓	✓

จากตาราง 4 ผลจากสังเคราะห์ตัวแปรรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอ สตึก จังหวัด บุรีรัมย์ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนากรอบแนวคิด ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการ และการดำเนินการในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อการบริหารจัดการสู่การสร้างอาชีพของชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครัวเรือนในอำเภอ สตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีจำนวน 9,048 ครัวเรือน (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย, 2562, เว็บไซต์) และและมีจำนวน ผู้แทนครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 9,048 ครัวเรือน (384 ครัวเรือน) ยามาเน่ (Yamane, 1973, p.126) โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง

N แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำหนดกลุ่ม

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05)

ซึ่งในการทำแบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($Z = 1.96$) และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับร้อยละ 5 ซึ่งเมื่อแทนค่าลงในสูตรจะได้

$$n = \frac{9,048}{1 + [9,048 \times (0.05)^2]}$$

$$n = 384$$

จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 384 คน

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างผู้แทนครัวเรือนในชุมชนอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามสัดส่วนของครัวเรือนนอกเขตเทศบาล (Stratified proportional sampling) จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 384 คนดังรายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนประชากรครัวเรือนในชุมชนอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์และกลุ่มตัวอย่าง

ตำบล	จำนวนครัวเรือน	จำนวนตัวอย่าง
สตึก	2,499	43
นิคม	3,765	65
ทุ่งวัง	1,565	27
เมืองแก	1,854	32
หนองใหญ่	1,913	33
ร้อนทอง	2,264	39
คอนมนต์	1,295	22
ชุมแสง	2,181	38
ท่าม่วง	1,237	21
สระแก	1,502	26
สนามชัย	1,165	20
กระดัง	1,061	18
รวม	22,301	384

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย, 2562, เว็บไซต์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาและทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการคัดแยกเวชวัตถุเหลือใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้แนวคิดและทฤษฎีหลักการมีส่วนร่วมรวมถึงวิธีการและขั้นตอนในการจัดทำแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้บูรณาการออกมาเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้แทนครัวเรือนในเขตชุมชนอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 5 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่างในรูปของการให้ช่วงของคำตอบและให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่เหมาะสมกับตัวเองโดยสอบถาม 7 ด้าน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกเวชวัตถุเหลือใช้ในครัวเรือนเป็นข้อคำถามเลือกตอบมี 2 ตัวเลือก คือ ใช่และไม่ใช่ มีทั้งหมด 20 ข้อ มีลักษณะดังนี้

ตอบถูก หมายถึง มีค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ตอบผิด หมายถึง มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลเกี่ยวกับการคัดแยกเวชวัตถุเหลือใช้ในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามมี 5 ระดับ คือ ความรู้มากที่สุด ความรู้มาก ความรู้ปานกลาง ความรู้น้อย ความรู้ที่น้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์การวัดความรู้ ดังนี้ (สุวริย์ ศิริโกภาภิรมย์, 2546, หน้า 11)

คะแนนตั้งแต่ ร้อยละ 80 ขึ้นไป มีระดับความรู้มากที่สุด

คะแนนตั้งแต่ ร้อยละ 70-79 มีระดับความรู้มาก

คะแนนตั้งแต่ ร้อยละ 60-69 มีระดับความรู้ปานกลาง

คะแนนตั้งแต่ ร้อยละ 50-59 มีระดับความรู้น้อย

คะแนนตั้งแต่ ร้อยละ 49 ลงมา มีระดับความรู้น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกเวชวัตถุเหลือใช้ในครัวเรือนใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Scale) ซึ่งเป็นข้อคำถาม โดยแบ่งความคิดเห็นเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหา ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามผลและประเมินผล มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	คะแนน	หมายถึง	มีส่วนร่วมมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	มีส่วนร่วมมาก
3	คะแนน	หมายถึง	มีส่วนร่วมปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ในการแปลความหมายเป็นรายข้อการแปลความหมายของแบบสอบถามมีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดซึ่งใช้เกณฑ์เพื่อการประมาณค่าเฉลี่ยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 104)

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's scale) ซึ่งเป็นข้อคำถาม โดยแบ่งเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดำเนินการเองรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเองและรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	มาก
3	คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	น้อย
1	คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด

ในการแปลความหมายเป็นรายข้อการแปลความหมายของแบบสอบถามมีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งใช้เกณฑ์เพื่อการประมาณค่าเฉลี่ยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณราทร, 2545, หน้า 304)

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการเกี่ยวกับการสร้างอาชีพจากวัสดุเหลือใช้

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลจากตำราและเอกสารแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ และใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดกรอบแนวคิดจากข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาโดยวิเคราะห์แยกประเด็นที่ต้องการศึกษาและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
3. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามตามประเด็นสำคัญของวัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษาโดยนำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาดูตรวจสอบแก้ไขเพื่อแก้ไขปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของการใช้ภาษา (Wording) 5 ท่าน
5. ขอรับเครื่องมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านแล้วนำมาประเมินหาค่า IOC เพื่อประเมินหาคำถามว่ามีสอดคล้องภายในของเครื่องมือในการวิจัยกับสิ่งที่ต้องการวัดเพียงใด คำถามในแต่ละข้อได้ค่า IOC เท่ากับ 0.94 แสดงว่าคำถามนั้นวัดเนื้อหาใช้ได้ตามที่ต้องการสามารถนำไปใช้ได้

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้แทนครัวเรือนจำนวน 30 ราย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างทดลองใช้เครื่องมือให้แก่ผู้แทนครัวเรือนในเขตอำเภออื่นๆ ของ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างครั้งนี้

7. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ (Reliability analysis) เพื่อประเมินว่าเครื่องมือในการวิจัยแต่ละด้านมีคุณภาพพอที่จะนำไปใช้ได้หรือไม่โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ Alpha Coefficient (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค Cronbach ซึ่งด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้ค่าเท่ากับ 0.71 และ รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนได้ค่าเท่ากับ 0.70

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามแล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้แทนครัวเรือนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 384 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการจัดเก็บข้อมูล ด้านความรู้ การมีส่วนร่วม และความเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ประชุมชี้แจงรายละเอียดแบบสอบถาม กับผู้ช่วยวิจัยในการเก็บข้อมูล
2. นำแบบสอบถามไปสอบถามกับผู้แทนครัวเรือนนอกเทศบาลตำบลสตึก
3. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล

คำตอบก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สอบถามตัวแทนครัวเรือนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ และให้คะแนนเป็นรายชื่อตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. นำคะแนนที่ได้มาหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
3. นำผลการประมวลผลจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติมาอธิบายในรูปแบบของตารางและคำบรรยาย โดยแสดงผลข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.2 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยกำหนดค่าสถิติ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.3 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนโดยกำหนดค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.4 ความเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยกำหนดค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.5 เปรียบเทียบความเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ โดยกำหนดค่าสถิติทดสอบที (t-test)

3.6 เปรียบเทียบความเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ใช้ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)

3.7 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้สถิติค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

3.8 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้สถิติค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย เพียร์สัน (ตารางผนวก อธิศรประเสริฐ, 2553, หน้า 12) มีดังนี้

มีค่า	0.00	หมายถึง	ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย
มีค่าระหว่าง	0.01-0.20	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
มีค่าระหว่าง	0.21-0.45	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ
มีค่าระหว่าง	0.46-0.75	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
มีค่าระหว่าง	0.76-0.90	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง
มีค่าระหว่าง	0.91-0.99	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
มีค่า	1.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์สมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบายแบ่งเป็น 7 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แทนครัวเรือน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 6 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 7 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็น
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบ t-test
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบ F-test
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แทนครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้แทนครัวเรือนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศอายุสถานภาพการสมรสระดับการศึกษาอาชีพระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนและจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแสดงผลดังตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แทนครัวเรือนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (384 คน)	ร้อยละ (100.0)
เพศ		
ชาย	157	40.9
หญิง	227	59.1
อายุ		
ต่ำกว่า 21 ปี	28	7.3
21 - 30 ปี	74	19.3
31 - 40 ปี	91	23.7
41 - 50 ปี	92	24.0
51 - 60 ปี	70	18.1
61 ปีขึ้นไป	29	7.6
สถานภาพการสมรส		
โสด	165	43.0
สมรส	189	49.2
หม้าย/อย่าร้าง/แยกกันอยู่	30	7.8

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (384 คน)	ร้อยละ (100.0)
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	41	10.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	44	11.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	75	19.5
อนุปริญญา/ปวส.	40	10.4
ปริญญาตรี	150	39.1
สูงกว่าปริญญาตรี	34	8.8
อาชีพ		
รับจ้าง	71	18.5
เกษตรกร	58	15.1
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	90	23.4
พนักงาน/ลูกจ้าง	70	18.2
นักเรียน/นิสิต	15	4.0
ธุรกิจส่วนตัว	80	20.8
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน		
1 - 5 ปี	33	8.6
6 - 10 ปี	67	17.4
11 - 15 ปี	97	25.3
16 - 20 ปี	116	30.2
21 ปีขึ้นไป	71	18.5
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
จำนวน 1 - 3 คน	111	28.9
จำนวน 4 - 5 คน	201	52.3
จำนวน 6 คนขึ้นไป	72	18.8

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 59.1 และเป็นเพศชาย จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมา มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 และมีอายุ 21 - 30 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 มีสถานภาพสมรส จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมา มีสถานภาพโสด จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 และมีสถานภาพหม้าย/อยู่ย่ำร้าง/แยกกันอยู่ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมา มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 และมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 รองลงมา ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 และประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 16 - 20 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมา มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 11 - 15 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 4 - 5 คน จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 - 3 คน จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 6 คนขึ้นไป จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนในภาพรวม และจำแนกความรู้ตามในเรื่องประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ การนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์และการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ แสดงผลดังตาราง 7-8

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนของผู้แทนครัวเรือนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน	จำนวน (384 คน)	ร้อยละ (100.0)
มีระดับความรู้น้อยที่สุด	2	0.5
มีระดับความรู้น้อย	3	0.8

ตาราง 7 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ใน ครัวเรือน	จำนวน (384 คน)	ร้อยละ (100.0)
มีระดับความรู้ปานกลาง	8	2.1
มีระดับความรู้มาก	46	12.0
มีระดับความรู้มากที่สุด	325	84.6

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 84.6 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 และมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1.ตามลำดับ

ตาราง 8 ร้อยละของผู้ที่ตอบถูกเกี่ยวกับข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน	ร้อยละของ ผู้ที่ตอบถูก
ประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้	91.3
1. วัสดุเหลือใช้ทั่วไป ได้แก่ อลูมิเนียม กระดาษ และโลหะต่างๆ	99.0
2. แผงวงจรในเครื่องโทรทัศน์เป็นวัตถุที่เป็นอันตราย	88.5
3. ขวดน้ำดื่มและขวดเป็นพลาสติกสามารถทิ้งรวมกันได้	96.4
4. กระป๋องน้ำอัดลมและกระป๋องสปีรย์สามารถทิ้งรวมกันได้	74.0
5. ผักผลไม้และเศษอาหารเป็นวัสดุในครัวเรือนที่สามารถย่อยสลายได้	95.1
6. เปลือกไข่เป็นเศษวัสดุเหลือใช้ที่สามารถนำไปเป็นส่วนผสมของปุ๋ยได้	95.1

ตาราง 8 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน	ร้อยละของ ผู้ที่ตอบถูก
การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้	88.5
1. ถ่านไฟฉายและหลอดไฟที่เสียแล้วไม่จำเป็นต้องคัดแยกสามารถทิ้งรวมกับขยะอื่นได้เลย	89.3
2. แบตเตอรี่และถ่านไฟฉายเราสามารถทิ้งรวมกันได้	86.7
3. ถูพลาสติกและกระสอบใส่ข้าวสารสามารถทิ้งรวมกันได้	72.1
4. ขวดน้ำดื่มและหลอดไฟเสียสามารถทิ้งรวมกันได้	93.8
5. เศษอาหาร และกล่องโฟมสามารถทิ้งรวมกันได้	93.8
6. เปลือกผลไม้สามารถทิ้งรวมกันกับเศษอาหารได้	95.1
การนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์	90.1
1. สายไฟไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ควรนำไปทิ้งรวมกับขยะอื่นๆ	96.9
2. แบตเตอรี่รถยนต์ที่ไม่ใช้แล้วควรนำไปทิ้งเนื่องจากไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	80.2
3. กระดาษที่ใช้แล้วหนึ่งหน้าไม่สามารถนำกลับมาทำเป็นกระดาษใช้ใหม่ได้	92.7
4. เศษแก้วแตกสามารถนำกลับมาหลอม เพื่อทำขวดใหม่ได้	90.1
5. ถูพลาสติกใส่ขนมสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้	94.3
6. เศษไม้เก่าที่ชำรุดสามารถนำปรับปรุงและซ่อมแซมอุปกรณ์ในบ้านได้	86.7
การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้	90.5
1. กระป๋องยาฆ่าแมลงควรกำจัดด้วยวิธีการฝังหรือเผาเท่านั้น	84.1
2. การนำวัสดุเหลือใช้ไปทิ้งลงถังขยะที่ทางเทศบาลควรคัดแยกก่อนทิ้งเป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่ดี	95.8
3. การนำขวดกาแฟที่หมดแล้วใส่ใส่น้ำตาลทราย หรือเกลือป่น เป็นการลดปริมาณมูลฝอยได้	87.2
4. เศษวัสดุเหลือใช้ที่ไม่ใช้แล้ว ควรนำมาซ่อมแซม เพื่อใช้ใหม่ เช่น เศษไม้	91.4
5. การนำเศษอาหาร มาทำปุ๋ยหมักสามารถทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีได้	90.9

ตาราง 8 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน	ร้อยละของ ผู้ที่ตอบถูก
การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ (ต่อ)	90.5
6. การนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนไปรีไซเคิลเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม	93.5

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดในเรื่องประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้คิดเป็นร้อยละ 91.3 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้คิดเป็นร้อยละ 90.5 เรื่องการนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 90.1 และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ คิดเป็นร้อยละ 88.5.ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาด้านการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการปฏิบัติงานและด้านการติดตามผลและประเมินผล แสดงผลดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ชาวบ้านร่วมรับรู้ปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชนเป็นปัญหาของชุมชนที่จะต้องเร่งดำเนินการแก้ไข	2.47	1.25	ปานกลาง
2. จัดให้ชาวบ้านร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.85	1.11	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
3. การให้ความรู้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.24	1.11	ปานกลาง
4. ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.67	1.16	มาก
5. ร่วมวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.79	1.10	มาก
6. ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปัญหาการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.88	1.24	มาก
รวม	3.48	0.61	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$ และ S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย พบว่า ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปัญหาการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน ($\bar{X} = 3.88$ และ S.D. = 1.24) รองลงมา จัดให้ชาวบ้านร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชน ($\bar{X} = 3.85$ และ S.D. = 1.11) และร่วมวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน ($\bar{X} = 3.79$ และ S.D. = 1.10) ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน ด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหา

ด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวบ้านที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.66	1.23	มาก
2. การจัดประชุมหรือพบปะพูดคุยกับชาวบ้านในท้องถิ่น เพื่อเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนด้านการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.52	1.09	มาก
3. นำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ชาวบ้านให้มาประกอบการจัดทำแผนการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.77	1.00	มาก
4. จัดให้ชาวบ้านได้ร่วมจัดทำร่างแผนงานการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.39	1.10	ปานกลาง
5. การดำเนินการ เพื่อให้ชาวบ้านวิพากษ์วิจารณ์ร่างแผนงานการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน และนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำเข้าสู่สภาอบต.	3.34	1.02	ปานกลาง
6. การให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการรวบรวมและแสดงความคิดเห็นในการวางแผนด้านการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.26	1.03	ปานกลาง
รวม	3.49	0.56	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$ และ S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย พบว่า นำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ชาวบ้านให้มาประกอบการจัดทำแผนการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน ($\bar{X} = 3.77$ และ S.D. = 1.00) รองลงมา การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวบ้านที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการ

วัสดุเหลือใช้ในชุมชน ($\bar{X} = 3.66$ และ S.D. = 1.23) และการจัดประชุมหรือพบปะพูดคุยกับชาวบ้านในท้องถิ่น เพื่อเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนด้านการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน ($\bar{X} = 3.52$ และ S.D. = 1.09) ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน ด้านการปฏิบัติงาน

ด้านการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. เปิดโอกาสให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นว่าควรจะจัดแบ่งภาระหน้าที่อะไรบ้างในการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.74	1.00	มาก
2. เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ชาวบ้านจัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้ามาช่วยรับผิดชอบโครงการจัดการวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน	3.71	0.96	มาก
3. ส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้เรื่องปัญหาและการจัดการวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนแก่ชาวบ้านเป็นประจำ	3.21	1.22	ปานกลาง
4. รณรงค์และชักชวนให้ชาวบ้านคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะ	2.75	1.14	ปานกลาง
5. รณรงค์และส่งเสริมให้ชาวบ้านนำวัสดุเหลือใช้ที่คัดแยกไว้ได้ เช่น กระดาษ ขวดหรือกล่อง ไปขาย อย่างสม่ำเสมอ	2.93	1.16	ปานกลาง
6. แนะนำและชักชวนชาวบ้านนำวัสดุเหลือใช้มารีไซเคิลเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่	3.48	0.92	ปานกลาง
รวม	3.30	0.56	ปานกลาง

จากตาราง 11 พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนด้านการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$ และ S.D. = 0.56) เมื่อ

พิจารณาเป็นรายชื่อเรียงตามลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย พบว่า เปิดโอกาสให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นว่าควรจัดแบ่งภาระหน้าที่อะไรบ้างในการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน ($\bar{X} = 3.74$ และ S.D. = 1.00) รองลงมา เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ชาวบ้านจัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้ามาช่วยรับผิดชอบโครงการจัดการวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.71$ และ S.D. = 0.96) และแนะนำและชักชวนชาวบ้านนำวัสดุเหลือใช้มาใช้รีไซเคิล เพื่อนำมากลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X} = 3.48$ และ S.D. = 0.92) ตามลำดับ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน ด้านการติดตามผลและประเมินผล

ด้านการติดตามผลและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	2.64	1.26	ปานกลาง
2. ชาวบ้านช่วยกันตรวจสอบ/ประเมินการคัดแยกวัสดุเหลือใช้และการนำวัสดุเหลือใช้ในชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่	3.64	1.14	มาก
3. การให้ประชาชนเข้าถึงความพึงพอใจในความสำเร็จของการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.27	1.13	ปานกลาง
4. การเปิดโอกาสให้ชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.53	1.02	มาก
5. ตรวจสอบและประเมินการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน	3.53	1.22	มาก
6. ประเมินสรุปผลการดำเนินการจัดเก็บวัสดุเหลือใช้ในชุมชน เพื่อรวบรวมในการจัดการคัดแยกขยะและเศษวัสดุเหลือใช้	3.60	1.21	มาก
รวม	3.37	0.69	ปานกลาง

จากตาราง 12 พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนด้านการติดตามผลและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$ และ S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย พบว่า ชาวบ้านช่วยกันตรวจสอบ/ประเมินการคัดแยกวัสดุเหลือใช้และการนำวัสดุเหลือใช้ในชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ($\bar{X} = 3.64$ และ S.D. = 1.14) รองลงมา ประเมินสรุปผลการดำเนินการจัดเก็บวัสดุเหลือใช้ในชุมชน เพื่อรวบรวมในการจัดการคัดแยกขยะและเศษวัสดุเหลือใช้ ($\bar{X} = 3.60$ และ S.D. = 1.21) ตรวจสอบและประเมินการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ($\bar{X} = 3.53$ และ S.D. = 1.02) และตรวจสอบและประเมินการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ($\bar{X} = 3.53$ และ S.D. = 1.22) ตามลำดับ

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนโดยรวม

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนโดยรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา	3.48	0.61	ปานกลาง
ด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหา	3.49	0.56	ปานกลาง
ด้านการปฏิบัติงาน	3.30	0.56	ปานกลาง
ด้านการติดตามผลและประเมินผล	3.37	0.69	ปานกลาง
รวม	3.41	0.43	ปานกลาง

จากตาราง 13 พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$ และ S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 3.49$ และ S.D. = 0.56) รองลงมา ด้านการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ($\bar{X} = 3.48$ และ S.D. = 0.61) ด้านการติดตามผลและประเมินผล ($\bar{X} = 3.37$ และ S.D. = 0.69) และด้านการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.30$ และ S.D. = 0.56) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเองและรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล แสดงผลดังตาราง 14-17

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง

รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคน ในชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็น ผู้ดำเนินการ	4.16	0.81	มาก
2. อปท.เป็นผู้ดำเนินการรับขยะและวัสดุรีไซเคิลจาก ครัวเรือนที่ร่วมโครงการ	3.75	0.91	มาก
3. อปท.เป็นผู้นัดหมายวัน เวลาในการจัดเก็บและรับซื้อ วัสดุรีไซเคิลจากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ	4.14	1.01	มาก
4. อปท.จะรวบรวม คัดแยก และจำหน่ายให้กับร้านรับซื้อ ของเก่าในพื้นที่ต่อไป	4.14	1.02	มาก
5. อปท.เป็นผู้นำขยะย่อยสลายที่ได้ เช่น เศษอาหาร นำไป ทำปุ๋ย ทำน้ำหมักชีวภาพ	4.04	1.00	มาก
6. อปท.เป็นผู้ดำเนินการนำขยะทั่วไปและขยะอันตราย อปท.ทำการรวบรวม เพื่อนำไปกำจัดต่อไป	3.91	1.01	มาก
รวม	4.02	0.56	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.02$ และ S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับที่เห็นด้วยจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิล เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการ ($\bar{X} = 4.16$ และ S.D. = 0.81) รองลงมา อปท.เป็นผู้นัดหมายวัน เวลาในการจัดเก็บและรับซื้อวัสดุรีไซเคิลจากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ ($\bar{X} = 4.14$ และ S.D. = 1.01) อปท.จะรวบรวม คัดแยก และจำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าในพื้นที่ต่อไป ($\bar{X} = 4.14$ และ S.D. = 1.02) และอปท.เป็นผู้นำขยะย่อยสลายที่ได้ เช่น เศษอาหาร นำไปทำปุ๋ย ทำน้ำหมักชีวภาพ ($\bar{X} = 4.04$ และ S.D. = 1.00) ตามลำดับ

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง

รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/ หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิล เพื่อการสร้างรายได้ให้กับชุมชน	4.08	0.91	มาก
2. ชุมชน/หมู่บ้านควรมีการดำเนินการในรูปของ คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการขยะและ วัสดุรีไซเคิล	3.89	1.32	มาก
3. ชุมชนแต่ละครัวเรือนควรเป็นผู้คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง	4.14	1.06	มาก
4. ให้คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการและทำ หน้าที่ในการรับขยะและวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือนที่ร่วม โครงการ	4.39	0.97	มาก
5. คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน ทำการนัดหมายวัน เวลาใน การจัดเก็บและรับซื้อวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือน	3.83	1.04	มาก
6. ชุมชนรวบรวมขยะทั่วไปและขยะอันตรายของชุมชน/ หมู่บ้านนำไปกำจัดโดยอปท.ให้การช่วยเหลือ	4.23	1.00	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/ หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
รวม	4.09	0.57	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.09$ และ $S.D. = 0.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับที่เห็นด้วยจากมากไปหาน้อย พบว่า ให้คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการและทำหน้าที่ในการรับขยะและวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือนที่ร่วมโครงการ ($\bar{X} = 4.39$ และ $S.D. = 0.97$) รองลงมา ชุมชนรวบรวมนำขยะทั่วไปและขยะอันตรายของชุมชน/หมู่บ้านนำไปกำจัดโดยอปท. ให้การช่วยเหลือ ($\bar{X} = 4.23$ และ $S.D. = 1.00$) ชุมชนแต่ละครัวเรือนควรเป็นผู้คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง ($\bar{X} = 4.14$ และ $S.D. = 1.06$) ตามลำดับ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล

รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนใน รูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลเป็นรูปแบบที่ดีในการจัดการขยะ	4.11	1.04	มาก
2. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลส่งเสริมให้ชุมชนจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางและคัดแยกวัสดุรีไซเคิลมาฝากแทนเงินสดโดยทำการชั่งน้ำหนักและคำนวณเป็นเงินบันทึกลงในสมุดคู่ฝากและสมาชิกสามารถถอนเงินสดไปใช้ได้ตามต้องการ	4.42	0.87	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนใน รูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3. ธนาคารวัสดุรีไซเคิล ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างคน ในชุมชน/หมู่บ้านและอปท.เป็นผู้ร่วมกันจัดตั้ง	4.07	1.18	มาก
4. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลดำเนินการในรูปคณะกรรมการ	3.83	1.17	มาก
5. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลคัดเลือกร้านรับซื้อของเก่าให้ เหมาะสมในการดำเนินการตามลักษณะเชิงธุรกิจ	4.05	1.06	มาก
6. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลจะมีรายได้จากส่วนต่างของราคาที่ จำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าและราคาที่รับซื้อจาก สมาชิกโดยหักเปอร์เซ็นต์ของรายได้ที่จำหน่ายได้จริง	4.03	1.00	มาก
รวม	4.08	0.64	มาก

จากตาราง 16 พบว่า ความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.08$ และ S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับที่เห็นด้วยจากมากไปหาน้อย พบว่า ธนาคารวัสดุรีไซเคิลส่งเสริมให้ชุมชนจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางและคัดแยกวัสดุรีไซเคิลมาฝากแทนเงินสด โดยทำการชั่งน้ำหนักและคำนวณเป็นเงินบันทึกลงในสมุดคู่ฝากและสมาชิกสามารถถอนเงินสดไปใช้ได้ตามต้องการ ($\bar{X} = 4.42$ และ S.D. = 0.87) รองลงมา ธนาคารวัสดุรีไซเคิลเป็นรูปแบบที่ดีในการจัดการขยะ ($\bar{X} = 4.11$ และ S.D. = 1.04) และธนาคารวัสดุรีไซเคิล ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน/หมู่บ้านและอปท.เป็นผู้ร่วมกันจัดตั้ง ($\bar{X} = 4.07$ และ S.D. = 1.18) ตามลำดับ

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็น ผู้ดำเนินการเอง	4.02	0.56	มาก
รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/ หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	4.09	0.57	มาก
รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนใน รูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	4.08	0.64	มาก

จากตาราง 17 พบว่า ความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 รูปแบบอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง ($\bar{X} = 4.09$ และ S.D. = 0.57) รองลงมา รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล ($\bar{X} = 4.08$ และ S.D. = 0.64) และรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง ($\bar{X} = 4.02$ และ S.D. = 0.56) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล รายละเอียดแสดงในตาราง 18-32 มีสมมติฐาน เพื่อการทดสอบดังนี้

H_0 : คนในชุมชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ไม่ต่างกัน

H_1 : คนในชุมชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ต่างกัน

ตาราง 18 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ

ระดับความคิดเห็น	ชาย (n=157)		หญิง (n=227)		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง	4.01	.59	4.03	.54	-.470	.638
รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	4.03	.59	4.13	.55	-1.731	.084
รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	4.08	.68	4.09	.62	-.143	.887

จากตาราง 18 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Independent sample t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ทั้ง 3 รูปแบบ มีค่า Sig. มากกว่าค่า $\alpha = .05$ แสดงว่าคนในชุมชนที่มีเพศที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเองรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง และรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลไม่ต่างกัน

ตาราง 19 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์จำแนกตามอายุ

ระดับความคิดเห็น		SS	df	MS	F	Sig.
รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง	ระหว่างกลุ่ม	5.692	5	1.138	3.749	.003*
	ภายในกลุ่ม	114.779	378	.304		
	รวม	120.471	383			
รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	ระหว่างกลุ่ม	8.721	5	1.744	5.740	.000*
	ภายในกลุ่ม	114.861	378	.304		
	รวม	123.582	383			
รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	ระหว่างกลุ่ม	9.856	5	1.971	5.009	.000*
	ภายในกลุ่ม	148.754	378	.394		
	รวม	158.611	383			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 19 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ One way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ทั้ง 3 รูปแบบ มีค่า Sig. น้อยกว่าค่า $\alpha = .05$ แสดงว่าคนในชุมชนที่มีอายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเองรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง และรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลต่างกัน จึงได้จำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Fisher's LSD procedure ดังแสดงไว้ในตาราง 20-22 ต่อไปนี้

ตาราง 20 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามอายุ

	ต่ำกว่า 21 ปี	21 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 - 60 ปี	61 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 21 ปี						
21 - 30 ปี						
31 - 40 ปี						
41 - 50 ปี						
51 - 60 ปี						
61 ปีขึ้นไป	.51745*	.44167*	.32651*	.24700*	.34483*	

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 20 พบว่า คนในชุมชนที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าคนในชุมชนที่มีอายุน้อยกว่า 21 ปี (.51745*) 21 - 30 ปี (.44167*) 31 - 40 ปี (.32651*) 41 - 50 ปี (.24700*) และ 51 - 60 ปี (.34483*)

ตาราง 21 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามอายุ

	ต่ำกว่า 21 ปี	21 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 - 60 ปี	61 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 21 ปี						
21 - 30 ปี						
31 - 40 ปี			.30815*			
41 - 50 ปี			.43789*	.26591*		
51 - 60 ปี			.44643*	.27445*		
61 ปีขึ้นไป			.57738*	.40541*	.26923*	

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 21 พบว่า คนในชุมชนที่มีอายุ 31 - 40 ปี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าคนในชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี (.30815*) ส่วนคนในชุมชนที่มีอายุ 41 - 50 ปี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าคนในชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี (.43789*) และ 21 - 30 ปี (.26591*) และคนในชุมชนที่มีอายุ 51 - 60 ปี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าคนในชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี (.44643*) และ 21 - 30 ปี (.27445*) และคนในชุมชนที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้าน

เป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าคนในชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี (.57738*) 21 - 30 ปี (.40541*) และ 31 - 40 ปี (.26923*)

ตาราง 22 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามอายุ

	ต่ำกว่า 21 ปี	21 - 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 - 60 ปี	61 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 21 ปี						
21 - 30 ปี						
31 - 40 ปี			.35668*			
41 - 50 ปี			.48240*	.29852*		
51 - 60 ปี			.30357*			
61 ปีขึ้นไป			.65250*	.46862*	.29582*	.34893*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 22 พบว่า คนในชุมชนที่มีอายุ 31 - 40 ปี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลมากกว่าคนในชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี (.35668*) ส่วนคนในชุมชนที่มีอายุ 41 - 50 ปี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลมากกว่าคนในชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี (.48240*) และ 21 - 30 ปี (.29852*) และคนในชุมชนที่มีอายุ 51 - 60 ปี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลมากกว่าคนในชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี (.30357*) และคนในชุมชนที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน

อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลมากกว่าคนในชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี (.65250*) 21 - 30 ปี (.46862*) 31 - 40 ปี (.29582*) และ 51 - 60 ปี (.34893*)

ตาราง 23 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์จำแนกตามสถานภาพการสมรส

ระดับความคิดเห็น		SS	df	MS	F	Sig.
รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง	ระหว่างกลุ่ม	2.141	2	1.070	3.446	.033*
	ภายในกลุ่ม	118.330	381	.311		
	รวม	120.471	383			
รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	ระหว่างกลุ่ม	1.838	2	.919	2.876	.058
	ภายในกลุ่ม	121.744	381	.320		
	รวม	123.582	383			
รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	ระหว่างกลุ่ม	2.002	2	1.001	2.436	.089
	ภายในกลุ่ม	156.608	381	.411		
	รวม	158.611	383			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 23 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ One way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า รูปแบบที่มีค่า Sig. มากกว่าค่า $\alpha = .05$ คือรูปแบบที่ 2 และรูปแบบที่ 3 แสดงว่าคนในชุมชนที่มีสถานภาพการสมรส ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง และรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลไม่ต่างกันส่วนรูปแบบที่มีค่า Sig. น้อยกว่าค่า $\alpha = .05$ คือรูปแบบที่ 1 แสดงว่าคนในชุมชนที่มีสถานภาพการสมรส ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้

ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเองต่างกัน จึงได้จำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Fisher's LSD procedure ดังแสดงไว้ในตาราง 24 ต่อไปนี้

ตาราง 24 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามสถานภาพการสมรส

	โสด	สมรส	หม้าย/อย่าร้าง/แยกกันอยู่
โสด			
สมรส	.12378*		.22681*
หม้าย/อย่าร้าง/แยกกันอยู่			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 24 พบว่า คนในชุมชนที่มีสถานภาพสมรส มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าคนในชุมชนที่มีสถานภาพโสด (.12378*) และสถานภาพหม้าย/อย่าร้าง/แยกกันอยู่ (.22681*)

ตาราง 25 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับความคิดเห็น		SS	df	MS	F	Sig.
รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง	ระหว่างกลุ่ม	1.717	5	.343	1.093	.364
	ภายในกลุ่ม	118.754	378	.314		
	รวม	120.471	383			

ตาราง 25 (ต่อ)

ระดับความคิดเห็น		SS	df	MS	F	Sig.
รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุ	ระหว่างกลุ่ม	4.321	5	.864	2.739	.019*
รีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/	ภายในกลุ่ม	119.261	378	.316		
หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	รวม	123.582	383			
รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและ	ระหว่างกลุ่ม	5.723	5	1.145	2.830	.016*
วัสดุรีไซเคิลในชุมชนใน	ภายในกลุ่ม	152.888	378	.404		
รูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	รวม	158.611	383			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 25 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ One way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า รูปแบบที่มีค่า Sig. มากกว่าค่า $\alpha = .05$ คือรูปแบบที่ 1 แสดงว่าคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเองไม่ต่างกันส่วนรูปแบบที่มีค่า Sig. น้อยกว่าค่า $\alpha = .05$ คือรูปแบบที่ 2 และรูปแบบที่ 3 แสดงว่าคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง และรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลต่างกัน จึงได้จำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Fisher's LSD procedure ดังแสดงไว้ในตาราง 26-27 ต่อไปนี้

ตาราง 26 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามระดับการศึกษา

	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	อนุ ปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี
ประถมศึกษา						
มัธยมศึกษาตอนต้น						
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.						
อนุปริญญา/ปวส.				.24361 *		
ปริญญาตรี				.26333 *		
สูงกว่าปริญญาตรี				.31346 *		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 26 พบว่า คนในชุมชนที่มีระดับการศึกษานูปริญญา/ปวส. มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (.24361*) ส่วนคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (.26333*) และคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (.31346*)

ตาราง 27 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามระดับการศึกษา

	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	อนุ ปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี
ประถมศึกษา			.33160*			.43245*
มัธยมศึกษาตอนต้น						
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.						
อนุปริญญา/ปวส.						.29779*
ปริญญาตรี			.20000*			.30085*
สูงกว่าปริญญาตรี			.31346*			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 27 พบว่า คนในชุมชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลมากกว่าคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (.33160*) และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (.43245*) ส่วนคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษานูปริญญา/ปวส. มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลมากกว่าคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (.29779*) คนในชุมชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลมากกว่าคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (.20000*) และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (.30085*) และคนใน

ชุมชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลมากกว่าคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. (.31346*)

ตาราง 28 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์จำแนกตามอาชีพ

ระดับความคิดเห็น		SS	df	MS	F	Sig.
รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง	ระหว่างกลุ่ม	3.920	5	.784	2.543	.028*
	ภายในกลุ่ม	116.551	378	.308		
	รวม	120.471	383			
รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	ระหว่างกลุ่ม	3.113	5	.623	1.954	.085
	ภายในกลุ่ม	120.469	378	.319		
	รวม	123.582	383			
รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	ระหว่างกลุ่ม	8.869	5	1.774	4.477	.001*
	ภายในกลุ่ม	149.742	378	.396		
	รวม	158.611	383			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 28 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ One way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า รูปแบบที่มีค่า Sig. มากกว่าค่า $\alpha = .05$ คือรูปแบบที่ 2 แสดงว่าคนในชุมชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง ไม่ต่างกันส่วนรูปแบบที่มีค่า Sig. น้อยกว่าค่า $\alpha = .05$ คือ รูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 3 แสดงว่าคนในชุมชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้

ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเองและรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลต่างกัน จึงได้จำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Fisher's LSD procedure ดังแสดงไว้ในตาราง 29-30 ต่อไปนี้

ตาราง 29 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามอาชีพ

	รับจ้าง	เกษตรกร	ราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน/ ลูกจ้าง	นักเรียน/ นิสิต	ธุรกิจ ส่วนตัว
รับจ้าง						
เกษตรกร						
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ						
พนักงาน/ลูกจ้าง						
นักเรียน/นิสิต						
ธุรกิจส่วนตัว	.30904*		.20093*	.18690*		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 29 พบว่า คนในชุมชนที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าคนในชุมชนที่มีอาชีพรับจ้าง (.30904*) อาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ (.20093*) และอาชีพพนักงาน/ลูกจ้าง (.18690*)

ตาราง 30 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล เป็นรายคู่ ด้วยวิธี Fisher's LSD procedure จำแนกตามอาชีพ

	รับจ้าง	เกษตรกร	ราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน/ ลูกจ้าง	นักเรียน/ นิสิต	ธุรกิจ ส่วนตัว
รับจ้าง		.26672*	.23753*			
เกษตรกร						
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ						
พนักงาน/ลูกจ้าง						
นักเรียน/นิสิต		.48659*	.45741*			
ธุรกิจส่วนตัว		.37270*	.34352*	.21310*		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 30 พบว่า คนในชุมชนที่มีอาชีพรับจ้างมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลมากกว่าคนในชุมชนที่มีอาชีพเกษตรกร (.26672*) และอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ (.23753*) ส่วนคนในชุมชนที่มีอาชีพนักเรียน/นิสิตมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลมากกว่าคนในชุมชนที่มีอาชีพเกษตรกร (.48659*) และอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ (.45741*) และคนในชุมชนที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลมากกว่าคนในชุมชนที่มีอาชีพเกษตรกร (.37270*) อาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ (.34352*) และอาชีพพนักงาน/ลูกจ้าง (.21310*)

ตาราง 31 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระดับความคิดเห็น		SS	df	MS	F	Sig.
รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง	ระหว่างกลุ่ม	2.851	4	.713	2.297	.059
	ภายในกลุ่ม	117.620	379	.310		
	รวม	120.471	383			
รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	ระหว่างกลุ่ม	1.955	4	.489	1.523	.195
	ภายในกลุ่ม	121.627	379	.321		
	รวม	123.582	383			
รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	ระหว่างกลุ่ม	.569	4	.142	.341	.850
	ภายในกลุ่ม	158.042	379	.417		
	รวม	158.611	383			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 31 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ One way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ทั้ง 3 รูปแบบ มีค่า Sig. มากกว่าค่า $\alpha = .05$ แสดงว่าคนในชุมชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเองรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง และรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลไม่ต่างกัน

ตาราง 32 ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ระดับความคิดเห็น		SS	df	MS	F	Sig.
รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง	ระหว่างกลุ่ม	.999	2	.500	1.593	.205
	ภายในกลุ่ม	119.472	381	.314		
	รวม	120.471	383			
รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	ระหว่างกลุ่ม	.385	2	.193	.596	.552
	ภายในกลุ่ม	123.197	381	.323		
	รวม	123.582	383			
รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	ระหว่างกลุ่ม	.577	2	.288	.695	.500
	ภายในกลุ่ม	158.034	381	.415		
	รวม	158.611	383			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 32 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ One way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ทั้ง 3 รูปแบบ มีค่า Sig. มากกว่าค่า $\alpha = .05$ แสดงว่าคนในชุมชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเองรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง และรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลไม่ต่างกัน

**ตอนที่ 6 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุ
เหลือใช้ของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้
ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์**

ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ รายละเอียดแสดงในตาราง 33-35 มีสมมติฐาน เพื่อการทดสอบดังนี้

H_0 : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

H_1 : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ตาราง 33 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในรูปแบบที่ 1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุ เหลือใช้ในครัวเรือน	รูปแบบที่ 1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง	
	Pearson Correlation (r)	Sig.
ประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้	.193	.000*
การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้	.124	.015*
การนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์	.160	.002*
การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้	.127	.013*
รวม	.215	.000*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 33 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Pearson Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 พบว่า โดยรวม มีค่า Sig. น้อยกว่า .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่า Sig. น้อยกว่า $\alpha = .05$ ทุกด้าน แสดงว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนด้านประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้ ด้านการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ ด้านการนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ และด้านการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับต่ำถึงค่อนข้างต่ำ

ตาราง 34 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน	รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	
	Pearson Correlation (r)	Sig.
ประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้	.166	.001*
การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้	.098	.055
การนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์	.208	.000*
การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้	.073	.152
รวม	.197	.000*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 34 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Pearson Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 พบว่า โดยรวม มีค่า Sig. น้อยกว่า .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่า Sig. น้อยกว่า $\alpha = .05$ มี 2 ด้าน แสดงว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคน

ในชุมชนด้านประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้ และด้านการนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับต่ำถึงค่อนข้างต่ำ ส่วนค่า Sig. มากกว่าค่า $\alpha = .05$ มี 2 ด้าน แสดงว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนด้านการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ และด้านการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง

ตาราง 35 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน	รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	
	Pearson Correlation (r)	Sig.
ประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้	.147	.004*
การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้	.109	.033*
การนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์	.221	.000*
การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้	.047	.355
รวม	.190	.000*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 35 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Pearson Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 พบว่า โดยรวม มีค่า Sig. น้อยกว่า .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่า Sig. น้อยกว่าค่า $\alpha = .05$ มี 3 ด้าน แสดงว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคน

ในชุมชนด้านประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้ ด้านการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ และด้านการนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับต่ำ ถึงค่อนข้างต่ำ ส่วนค่า Sig. มากกว่าค่า $\alpha = .05$ มี 1 ด้าน แสดงว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนด้านการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล

ตอนที่ 7 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับ

รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ รายละเอียดแสดงในตาราง 36-38 มีสมมติฐาน เพื่อการทดสอบดังนี้

H_0 : การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

H_1 : การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ตาราง 36 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยก
เศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในรูปแบบ
ที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง	
	Pearson Correlation (r)	Sig.
ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	.345	.000*
ด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหา	.512	.000*
ด้านการปฏิบัติงาน	.257	.000*
ด้านการติดตามผลและประเมินผล	.311	.000*
รวม	.493	.000*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 36 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Pearson Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทาง
สถิติที่ .05 พบว่า โดยรวม มีค่า Sig. น้อยกว่า .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่า Sig. น้อยกว่า
ค่า $\alpha = .05$ ทุกด้าน แสดงว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของ
ปัญหาด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามผลและประเมินผล
มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน
อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง
โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง

ตาราง 37 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง	
	Pearson Correlation (r)	Sig.
ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	.432	.000*
ด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหา	.356	.000*
ด้านการปฏิบัติงาน	.301	.000*
ด้านการติดตามผลและประเมินผล	.288	.000*
รวม	.478	.000*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 37 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Pearson Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 พบว่า โดยรวม มีค่า Sig. น้อยกว่า .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่า Sig. น้อยกว่า $\alpha = .05$ ทุกด้าน แสดงว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามผลและประเมินผล มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง

ตาราง 38 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยก
เศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในรูปแบบ
ที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลใน ชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล	
	Pearson Correlation (r)	Sig.
ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	.507	.000*
ด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหา	.352	.000*
ด้านการปฏิบัติงาน	.154	.002*
ด้านการติดตามผลและประเมินผล	.276	.000*
รวม	.451	.000*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 38 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Pearson Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทาง
สถิติที่ .05 พบว่า โดยรวม มีค่า Sig. น้อยกว่า .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่า Sig. น้อยกว่า
ค่า $\alpha = .05$ ทุกด้าน แสดงว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของ
ปัญหาด้านการวางแผน เพื่อแก้ปัญหาด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามผลและประเมินผล
มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน
อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของ
ธนาคารวัสดุรีไซเคิล โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับต่ำถึงปานกลาง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 2) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ และ 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 384 คนวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าเอฟ ค่าแอลเอสดี และค่าสถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.1 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 40.9 มีอายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมามีอายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.7 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมามีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 43.0 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมามีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 19.5 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 23.4 รองลงมาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 20.8 มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 16 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมามีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.3 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 4 - 5 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1 - 3 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9

2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.6 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 12.0 โดยมีความรู้มากที่สุดในด้านประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้ คิดเป็นร้อยละ 91.3 ของผู้ที่ตอบถูก รองลงมา คือ ด้านการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ และด้านการนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 90.5 และ 90.1 ของผู้ที่ตอบถูก ตามลำดับ

3. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยพบว่าด้านการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 3.49$) รองลงมา ด้านการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ($\bar{X} = 3.48$) ด้านการติดตามผลและประเมินผล ($\bar{X} = 3.37$) และด้านการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.30$) ตามลำดับ

4. ความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภายในชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 3 รูปแบบ ที่มีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยมากที่สุด คือ รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา คือรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล ($\bar{X} = 4.08$) และรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ

5. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

5.1 คนในชุมชนที่มีเพศ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเองรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง และรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลไม่ต่างกัน

5.2 คนในชุมชนที่มีอายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ทั้ง 3 รูปแบบ ต่างกัน

5.3 คนในชุมชนที่มีสถานภาพการสมรส ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง และรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลไม่ต่างกัน และคนในชุมชนที่มีสถานภาพการสมรส ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเองต่างกัน

5.4 คนในชุมชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตาม

รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง ไม่ต่างกันและคนในชุมชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง และรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลต่างกัน

5.5 คนในชุมชนที่มีอาชีพที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง ไม่ต่างกันและคนในชุมชนที่มีอาชีพที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง และรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิลต่างกัน

6. การหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

6.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนด้านประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้ ด้านการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ ด้านการนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ และด้านการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึกจังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับต่ำถึงค่อนข้างต่ำ

6.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนด้านประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้ และด้านการนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึกจังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับต่ำถึงค่อนข้างต่ำ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนด้านการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ และด้านการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง

6.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชน ด้านประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้ ด้านการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ และด้านการนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับต่ำถึงค่อนข้างต่ำ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนด้านการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล

7. การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อ เพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์พบว่า

7.1 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามผลและประเมินผลมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง

7.2 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามผลและประเมินผลมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง

7.3 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามผลและประเมินผลมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล โดยเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับต่ำถึงปานกลาง

อภิปรายผล

1. คนในชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนค่อนข้างมาก ทั้งในเรื่องของประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้ และการจัดการกับเศษวัสดุเหลือใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา ขนัตสันเทียะ (2557, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษารูปแบบและวิธีการกำจัดขยะที่เหมาะสมกับพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบุญนา อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความตื่นตัวในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในระดับดี ความรู้ดังกล่าว เป็นสิ่งที่ถูกสั่งสมมาจากการเรียนรู้ ความสามารถในการปฏิบัติ ประสบการณ์ ผสานกับสภาพแวดล้อมของบุคคล และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้จากหน่วยงานราชการผ่านสื่อต่างๆ ที่สามารถที่จะนำความรู้ดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และสังคมได้ ซึ่งแต่ละบุคคลอาจจะใช้วิธีการจัดการที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับการนำมาประยุกต์ใช้ของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับความรู้ตามนิยามของฮิเดโอะ ยามาซากิ (Hideo Yamazaki) (อ้างถึงใน กนกกร จินา และอลงกรณ์ คุณตระกูล, 2561, หน้า 59-80) ซึ่งประกอบด้วย 1) ข้อมูล (Data) ที่เป็นข้อเท็จจริง 2) นำข้อมูลที่ผ่านมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วนำมาใช้ในการบริหารจัดการ 3) จนกระทั่งเกิดความรู้ (Knowledge) ผ่านกระบวนการคิด เปรียบเทียบเชื่อมโยงกับประสบการณ์ จนเกิดความเข้าใจเรื่องนั้นและนำไปใช้ประโยชน์และสุดท้ายนำไปสู่ และ 4) ปัญญา (Wisdom) เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้ เพราะฉะนั้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนให้เกิดรายได้ และลดปริมาณขยะในชุมชนไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา

2. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอำเภอ สตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในการวางแผน เพื่อการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนยังอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งทางด้านการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามผลและประเมินผล ด้านการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา และด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหา ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นเรื่องของความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และความรู้สึกรักใคร่ของทุกคน ที่มีต่อกิจกรรมในชุมชน อันจะเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยทำให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งเป็นเป้าหมายของกลุ่ม เดวิส และนิวสตรอม (Davis & Newstrom, 1989, pp.167-168) การมีกลุ่มกิจกรรมภายในชุมชนอันมีพื้นฐานมาจากต้นทุนทางสังคมหรือภูมิปัญญาของชุมชนนั้น จะเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถช่วยกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้อย่างยั่งยืนและสามารถแสดงให้เห็นถึงการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป (จินตวีร์ เกษมสุข, 2561, บทคัดย่อ) ปัญหาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ทางด้านการปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนยังมีไม่มากนัก

เนื่องจากยังขาดการรณรงค์และชักชวนที่จริงจัง เพื่อให้ชาวบ้านคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน ก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะ และให้ชาวบ้านนำวัสดุเหลือใช้ที่คัดแยกไว้ได้ เช่น กระดาษ ขวดหรือกล่อง ไปขาย อย่างสม่ำเสมอ และการส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้เรื่องปัญหาและการจัดการวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนแก่ชาวบ้านเป็นประจำนั้นยังมีไม่มากนัก การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานนับเป็นส่วนสำคัญที่ชาวบ้านควรจะเข้าร่วมทำกิจกรรม เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน โดยการร่วมมือช่วยเหลือด้านแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และ ทุนทรัพย์ หรือโดยการร่วมบริหาร และประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2550, บทคัดย่อ) ด้านการติดตามผล และประเมินผล การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนยังไม่มากเนื่องจากยังมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน และการให้ประชาชนแจ้งความพึงพอใจในความสำเร็จของการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชนยังไม่เพียงพอ และการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน และการตรวจสอบและประเมินการมีส่วนร่วมของชาวบ้านยังมีไม่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศิพร ทัสนา และ โชติ บดีรัฐ (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานยังอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งนี้การติดตามผลและประเมินผลเป็นส่วนสำคัญที่ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่ากิจกรรมที่ดำเนินการนั้น บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ หรืออาจเป็นการประเมินความก้าวหน้าหรือผลสรุปรวมของทั้งโครงการเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการต่อไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2550, บทคัดย่อ) ส่วนด้านการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนยังอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เนื่องจากชาวบ้านบางส่วนยังไม่ตระหนักหรือรับรู้ว่าเป็นปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชนเป็นปัญหาของชุมชนที่จะต้องเร่งดำเนินการแก้ไข และการให้ความรู้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชนยังไม่เพียงพอ ขณะเดียวกันการร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชนยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงมากนัก ทั้งนี้การให้ความรู้ด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารที่ครอบคลุมต่อสาธารณชนพร้อมกันกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียจากนโยบาย กิจกรรมและโครงการพัฒนาสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไปสู่กระบวนการสร้างฉันทามติ (Consensus building) เพื่อหาทางออกที่ดีที่สุด ไคล์จตัน (Creighton) (อ้างถึงใน จุฑารัตน์ ชมพันธุ์, 2555, หน้า 41) และด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนยังมีไม่มากเนื่องจากการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการรวบรวมและแสดงความคิดเห็นในการวางแผนด้านการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน และการดำเนินการ เพื่อให้ชาวบ้าน

วิพากษ์ วิจัยร่างแผนงานการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน และนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำเข้าสู่สภา อบต. ยังอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิพร ทศนา และ โชติ บดีรัฐ (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมวางแผน และตัดสินใจยังอยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้นแผนงานดังกล่าวจึงอาจไม่สะท้อนสภาพปัญหาที่แท้จริงของชุมชนได้ทั้งหมด ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ควรจะครอบคลุมเริ่มต้นตั้งแต่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา การกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหา และพัฒนาการศึกษาชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน จัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้นๆ ตลอดจนร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงาน กำหนดทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะนำไปสนับสนุนการจัดและพัฒนา กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

3. รูปแบบการคัดแยกขยะวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ นั้นจากการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบมีความเหมาะสม และที่เด่นชัดและน่าจะนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชนเขตอำเภอสตึก คือ รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง และรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล การดำเนินการตามรูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้านโดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง (สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2553, หน้า 69) คนในชุมชนเห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะจัดให้มีคณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการและทำหน้าที่ในการรับขยะและวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือนที่ร่วมโครงการและชุมชนจะต้องรวบรวมนำขยะทั่วไปและขยะอันตรายของชุมชน/หมู่บ้านนำไปกำจัดโดยอปท. ให้การช่วยเหลือ ตลอดจนชุมชนแต่ละครัวเรือนควรเป็นผู้คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง และชุมชน/หมู่บ้านควรเป็นผู้ดำเนินการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา เสงฆ์ (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ ด้วยการร่วมการค้นหาปัญหา ร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหา ดำเนินการแก้ไขปัญหาอันก่อให้เกิดโครงการ “เลม็ดน่าอยู่ไร้มูลฝอย” โดยนำกระบวนการ A-I-C มาประยุกต์ใช้ โดยมีการดำเนินโครงการที่เป็นรูปธรรม คือ มีการจัดตั้งกองทุนมูลฝอย 1 แห่ง ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และมีการนำมูลฝอยดังกล่าวมาใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น อันนำไปสู่การจัดการมูลฝอยอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ วิชาญพัทธ์ ไชยสมบัติวิทยา เจริญศิริ และทรงศักดิ์ จีระสมบัติ (2560, บทคัดย่อ)

ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ เชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ได้เน้นการกำหนดยุทธศาสตร์บริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม พหุภาคีของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยให้ความสำคัญกับภาคประชาชน ส่วนภาครัฐ ภาคเอกชนเป็นผู้ให้การสนับสนุน ทั้งในด้านของการจัดการเรียนรู้การจัดการขยะมูล ฝอย ให้การอบรมเชิงปฏิบัติการการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพและทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร ใบไม้/ หญ้า ฟางข้าว ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมใน ทุกขั้นตอน และส่งเสริมให้เกิดกองทุนรับซื้อขยะรีไซเคิล หรือแลกเปลี่ยนขยะในชุมชน และ เสริมสร้างกิจกรรมสร้างมูลค่าเพิ่มจากเศษวัสดุเหลือใช้ การแปรรูปขยะ เป็นต้น ในส่วน การดำเนินการตามรูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคาร วัสดุรีไซเคิล (สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2553, หน้า 70) คนใน ชุมชนเห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะจัดให้มีธนาคารวัสดุรีไซเคิลที่ส่งเสริมให้ชุมชนจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง และคัดแยกวัสดุรีไซเคิลมาฝากแทนเงินสดโดยทำการชั่งน้ำหนัก และคำนวณเป็นเงินบันทึกลงใน สมุดคู่ฝากและสมาชิกสามารถถอนเงินสดไปใช้ได้ตามต้องการ ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือ ระหว่างคนในชุมชน/หมู่บ้านและอปท.เป็นผู้ร่วมกันจัดตั้ง และธนาคารวัสดุรีไซเคิลดังกล่าวจะทำ หน้าที่ในการคัดเลือกร้านรับซื้อของเก่าให้เหมาะสมในการดำเนินการตามลักษณะเชิงธุรกิจ โดยธนาคารจะมีรายได้จากส่วนต่างของราคาที่จำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าและราคาที่รับซื้อ จากสมาชิกโดยหักเปอร์เซ็นต์ของรายได้ที่จำหน่ายได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรวิชัย วรชัยพงษ์ (2560, บทคัดย่อ) ศึกษารูปแบบการจัดการขยะชุมชนในเทศบาลตำบลงมะดะ อำเภอ แม่ลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการขยะ ผู้นำชุมชนของท้องถิ่นควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมแผนงานหรือโครงการที่มีจุดประสงค์ เพื่อลดปริมาณขยะเน้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ ด้วยการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน โดย เทศบาลควรบทบาทในการส่งเสริมขยายผลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อพัฒนาเป็นชุมชนปลอดขยะ สร้างชุมชนเข้มแข็งและเป็นการพัฒนาที่แก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

4. คนในชุมชนที่มีเพศ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติกุล ถวิล (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) ของ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยด้านเพศ และ จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ พิสิพร ทศนา และโชติ บศิริฐ (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ

ขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของประชาชนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกไม่แตกต่างกัน

ส่วนคนในชุมชนที่มีอาชุนะดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติกุล ถวิล (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษา และอาชีพมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และสอดคล้องกับ พิสิพร ทัศน และ โชติบดินทร์ (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก พบว่า อายุ และอาชีพของประชาชนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกแตกต่างกัน

5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ของคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบในการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุกร นาเมืองรักษ์ (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการคัดแยกมูลฝอยในหมู่บ้านหนองหญ้าขาว ตำบลหนองหญ้าขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า รูปแบบการคัดแยกมูลฝอยที่เหมาะสมที่นำมาใช้ในชุมชน เป็นผลจากการจัดอบรมให้ความรู้ การปฏิบัติในการคัดแยกมูลฝอย และความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน และสอดคล้องกับ วิชญาพัทธ์ ไชยสมบัติวิทยา เจริญศิริ และ ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม คือ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

6. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนโดยภาพรวม ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามผลและประเมินผลมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการจัดการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกันยา บัวลาด (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชน และสอดคล้องกับ วิชญาพัทธ์ ไชยสมบัติวิทยา เจริญศิริ และ ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนา

รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชน

จากการศึกษารูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน ในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นหรือตัวแปร ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชนควรนำไปใช้เป็นเกณฑ์ ในการกำหนดมาตรการ แผนงาน หรือโครงการในระดับชุมชน ซึ่งจะต้องมีความยืดหยุ่นหรือให้ความสำคัญกับประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.1 ให้ความสำคัญกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ จากการศึกษาวิจัยจะพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้มากขึ้นในด้านการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ทั้งในเรื่องของประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้ การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ การนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ และการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ เพื่อให้มีความรู้ที่จะสามารถนำไปต่อยอด เพื่อการขยายผลการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อการจัดการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ อันจะก่อให้เกิดรายได้กับชุมชน และลดผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน

1.2 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จากการศึกษาวิจัยจะพบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนและส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงาน และการติดตามผลและประเมินผล เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความตระหนัก และรับรู้ว่ามีปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชนเป็นปัญหาของชุมชนที่จะต้องเร่งดำเนินการแก้ไข เพื่อหาทางออกด้วยการหารูปแบบการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ที่ดีที่สุดที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งในด้านของการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และการสร้างสมดุลให้กับสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

1.3 ควรนำรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน ในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ คือ รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง (สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2553) โดยควรจัดให้มีคณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการและทำหน้าที่ในการรับขยะ และวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือนที่ร่วมโครงการและชุมชนจะต้องรวบรวมนำขยะทั่วไปและขยะอันตรายของชุมชน/หมู่บ้านนำไปกำจัดโดยอปท.ให้การช่วยเหลือ ตลอดจนชุมชนแต่ละครัวเรือน ควรเป็นผู้คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง และชุมชน/หมู่บ้านควรเป็นผู้ดำเนินการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลเพื่อการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

นอกจากนี้อาจผสมผสานกับ รูปแบบที่ 3 คือการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล (สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม, 2553) โดยจัดให้มีธนาคารวัสดุรีไซเคิลที่ส่งเสริมให้ชุมชนจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางและคัดแยกวัสดุรีไซเคิลมาฝากแทนเงินสด โดยทำการชั่งน้ำหนักและคำนวณเป็นเงินบันทึกลงในสมุดคู่ฝากและสมาชิกสามารถถอนเงินสดไปใช้ได้ตามต้องการ ทั้งนี้อาศัยความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน/หมู่บ้านและอปท.เป็นผู้ร่วมกันจัดตั้ง โดยที่ธนาคารวัสดุรีไซเคิลจะทำหน้าที่ในการคัดเลือกร้านรับซื้อของเก่าให้เหมาะสมในการดำเนินตามลักษณะเชิงธุรกิจ โดยธนาคารจะมีรายได้จากส่วนต่างของราคาที่จำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าและราคาที่รับซื้อจากสมาชิกโดยหักเปอร์เซ็นต์ของรายได้ที่จำหน่ายได้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการวางแผน เพื่อการบริหารจัดการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในชุมชนอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกกร จีนา และอลงกรณ์ คูตระกูล. (2561). กระบวนการถ่ายทอดความรู้จากมหาวิทยาลัย
สู่ชุมชน : กรณีศึกษาโครงการอนุรักษ์วิหารพระเจ้าพันองค์ วัดปงสนุก จังหวัดลำปาง.
วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 9(1), 59-80.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2561ก). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2560. กรุงเทพฯ :
ผู้แต่ง.
- _____. (2561ข). คู่มือปฏิบัติการ 3 ไร (3R) เพื่อจัดการขยะชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2562). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2561. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2560). แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
ชุมชน “จังหวัดสะอาด” ระยะ 1 ปี (ตุลาคม 2559-3560) จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ :
ผู้แต่ง.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2557). คู่มือการสร้างวินัยผู้จัดการขยะที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ :
ผู้แต่ง.
- เกียรติกุล ถวิล. (2558). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบ 3R (Reduce, Reuse,
Recycle) ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ครรชิต พุทธโกษา. (2554). คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์. ค้นเมื่อ
30 พฤศจิกายน 2562, จาก [https://www.kruinter.com/file/29720141006205700-\[kruinter.com\].pdf](https://www.kruinter.com/file/29720141006205700-[kruinter.com].pdf).
- จินตวิรี เกษมสุข. (2561). แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน.
วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 26(50), 169-186.
- จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). บทวิจารณ์เรื่อง การวิเคราะห์หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
บริบทประเทศไทย (The public participation handbook : Making better decisions
through citizen involvement). วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 8(1), 123-141.
- ธนารักษ์พัฒนาดินทรัพย์. (2556). คู่มือการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย. ค้นเมื่อ
8 พฤษภาคม 2562, จาก https://www.governmentcomplex.com/upload/cms_file/1520686069_815.pdf.

- นัยนา เดชะ. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลเลม็ด อำเภอยะไฮยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). **แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. (2545). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เบญจมาภรณ์ อิศรเดช. (2549). **หลักการจัดการ**. กรุงเทพฯ : แมคกรอฮิล.
- ประภัศร ทองยงค์. (2558). **แนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management)**. ค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2562, จาก [https://www.stou.ac.th/study/sumrit/2-59\(500\)/page3-2-59\(500\).html](https://www.stou.ac.th/study/sumrit/2-59(500)/page3-2-59(500).html).
- พิสิพร ทศนา และโชติ บดีรัฐ. (2558). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก**. รายงานการประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติและนานาชาติ (Proceedings) เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2558). **คู่มือการคัดแยก ใช้ประโยชน์ และจัดการมูลฝอยชุมชน (ฉบับประชาชน)**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2549). **เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการวัสดุ และการจัดซื้อ**. นนทบุรี : ผู้แต่ง.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ : บั๊คพอยท์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **ความรู้**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- วรางคณา อติสรประเสริฐ. (2553). **วิจัยการตลาด**. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรวิชัย วรชัยนุวงศ์. (2560). **รูปแบบการจัดการขยะชุมชนในเทศบาลตำบลดงมะเดะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย**. วารสารนเรศวรการวิจัย, 3(13), 1262-1271.
- วิจักษ์ คันธมาลย์. (2552). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์**. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

วิษณุพัลล์ ไชยสมบัติวิทยา เจริญศิริ และ ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอเชิงเย็น จังหวัดมหาสารคาม. วารสารสถาบันวิจัยพัฒนธรรม, 4(2), 45-54.

วิทยา ยนต์สันเทียะ. (2557). รูปแบบและวิธีการกำจัดขยะที่เหมาะสมกับพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนูนาก อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

วิภาณี อุซุบัจ. (2561). ความรู้พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชน และคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

วิษณุกร นาเมืองรักษ์. (2557). ผลของการใช้รูปแบบการคัดแยกมูลฝอยในหมู่บ้านหนองหญ้าขาว ตำบลหนองหญ้าขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย. (2562). อำเภอสตึก. ค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2563, จาก

<http://burirum.kapook.com/%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%B6%E0%B8%81>.

สถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม. (2553). คู่มือการจัดการขยะมูลฝอยและวัสดุรีไซเคิลจังหวัดปทุมธานี (แนวทางการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ ขยะมูลฝอย). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). การกำหนดนโยบายหรือมาตรการควบคุมและบริหารจัดการขยะ. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

_____. (2562). โรงไฟฟ้าพลังงานขยะ : ทางแก้ปัญหาขยะล้นเมือง หรือเพิ่มมลพิษให้ชุมชน. เอกสารทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

สำนักสิ่งแวดล้อม. (2555). การคัดแยกวัสดุรีไซเคิลมาใช้ประโยชน์. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

สุกันยา บัวลาด. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- สุมาลี พุ่มภิญโญ และเสาวลักษณ์ กู้เจริญประสิทธิ์. (2560). พฤติกรรมในการจัดการขยะของครัวเรือนตามแนวคิด 3Rs : กรณีศึกษาเทศบาลพระนครศรีอยุธยา. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 13(1), 79-93.
- สุวริย์ ศิริโกการิมย์. (2546). *การวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- อकिन รพีพัฒน์. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์. (2559). *การบัญชีต้นทุน*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- อัย แสนภักดี. (2558). *รูปแบบของปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของกีฬาเพื่อความเป็นเลิศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. คุยฎินิพนธ์วิทยาศาสตร์คุยฎินิพนธ์ิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อารีย์ พลภูเมือง, กัลยา หาญพิชาญชัย และ เสฐียรพงษ์ สีวินา. (2560). การพัฒนาระบบคัดแยกมูลฝอยในชุมชนแบบมีส่วนร่วมเขตเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 4 (ฉบับพิเศษ), 78-87.
- Artha, Vipriyanti&Sujana. (2018). Community based 3r waste management strategy (reduce, reuse, recycle) bantas village, selemadegtimur district, tabanan regency. *International Journal of Contemporary Research and Review*, 9(9), 18-26.
- Chapin, F.S. (1997). *Social participation and social intelligence* (3rd ed). New York : Longman.
- Cohen & Uphoff (1980). *Effective behavior in organizations*. New York : Richard D. Irwin.
- Dash, J.K. & Barik, R. (2019). *Administrative Theory : Principles and approaches*. London : Cambridge University.
- David, K. & Newstrom, W. (1989). *Human behavior at work* (8 th ed). New York : Mcgraw-Hill.
- Lievre, P. & Tang, J. (2015). SECI and inter-organizational and intercultural knowledge transfer : a case-study of controversies around a project of co-operation between France and China in the health sector. *Journal of Knowledge Management*, 19(5), 1069-1086.

- Uzuegbu, C. (2015). Henry Fayol's 14 Principles of Management: Implications for Libraries and Information Centres. **Journal of Information Science Theory and Practice**, 3(2), 58-72.
- Yamane, T. (1973). **Statistics : AnIntroductoryAnalysis** (3rd ed.). NewYork : Harper and Row.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามIOC

ผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม IOC

คำถาม	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	ของคะแนน	ค่า IOC
ข้อมูลส่วนบุคคล							
1. เพศ	1	1	1	1	1	5	1.00
2. อายุ	1	1	1	1	1	5	1.00
3. สถานภาพการสมรส	1	0	1	1	1	4	0.80
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	1	1	1	1	1	5	1.00
5. อาชีพ	1	1	1	1	1	5	1.00
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	1	1	1	1	1	5	1.00
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	1	1	1	1	1	5	1.00
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน							
ประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้							
1. แบตเตอรี่ และถ่านไฟฉายเป็นวัตถุที่เป็นอันตราย	1	1	0	0	1	3	0.60
2. แผงวงจรในเครื่องโทรทัศน์เป็นวัตถุที่เป็นอันตราย	1	1	1	1	1	5	1.00
3. ขวดน้ำดื่มและกะละมังสามารถทิ้งรวมกันได้	1	1	1	1	1	5	1.00
4. กระป๋องน้ำอัดลมและกระป๋องสเปรย์สามารถทิ้งรวมกันได้	1	1	1	1	1	5	1.00
5. ผัก ผลไม้และเศษอาหาร เป็นวัสดุในครัวเรือนที่สามารถย่อยสลายได้	1	1	1	1	1	5	1.00
6. เปลือกไข่เป็นเศษวัสดุเหลือใช้ที่สามารถนำไปเป็นส่วนผสมของปุ๋ยได้	1	1	1	1	1	5	1.00

คำถาม	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	ของคะแนน	ค่า IOC
การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้							
1. ถ่านไฟฉายและหลอดไฟที่เสียแล้วไม่จำเป็นต้องคัดแยกสามารถทิ้งรวมกับขยะอื่นได้เลย	0	1	1	1	1	4	0.80
2. แบตเตอรี่และถ่านไฟฉายเราสามารถทิ้งรวมกันได้	1	1	1	1	1	5	1.00
3. ถุงพลาสติกและกระสอบใส่ข้าวสารสามารถทิ้งรวมกันได้	1	1	1	1	1	5	1.00
4. ขวดน้ำดื่มและหลอดไฟเสียสามารถทิ้งรวมกันได้	1	1	1	1	1	5	1.00
5. เศษอาหารและกล่องโฟมสามารถทิ้งรวมกันได้	1	1	1	1	1	5	1.00
6. เปลือกผลไม้สามารถทิ้งรวมกันกับเศษอาหารได้	1	1	1	1	1	5	1.00
การนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์							
1. สายไฟไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ควรนำไปทิ้งรวมกับขยะอื่นๆ	0	1	1	1	1	4	0.80
2. แบตเตอรี่รถยนต์ที่ไม่ใช้แล้วควรนำไปทิ้งเนื่องจากไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	0	1	1	1	1	4	0.80
3. กระดาษที่ใช้แล้วหนึ่งหน้าไม่สามารถนำกลับมาทำเป็นกระดาษใช้ใหม่ได้	0	1	1	1	1	4	0.80
4. เศษแก้วแตกสามารถนำกลับมาหลอมเพื่อทำขวดใหม่ได้	1	1	1	1	1	5	1.00
5. ถุงพลาสติกใสขนมสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้	1	1	1	1	1	5	1.00
6. เศษไม้เก่าที่ชำรุดสามารถนำปรับปรุงและซ่อมแซมอุปกรณ์ในบ้านได้	1	1	1	1	1	5	1.00

คำถาม	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	ของคะแนน	ค่า IOC
การจัดการวัสดุเหลือใช้							
1. การป้องกันฆ่าแมลงควรกำจัดด้วยวิธีการฝังหรือเผาเท่านั้น	1	1	1	1	1	5	1.00
2. การนำวัสดุเหลือใช้ไปทิ้งลงถังขยะที่ทางเทศบาล โดยคัดแยกก่อนทิ้งเป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่ดี	0	1	1	0	1	3	0.60
3. การนำขี้คอกไก่ที่หมดแล้วใช้ใส่น้ำตาลทรายหรือเกลือป่น เป็นการลดปริมาณมูลฝอยได้	1	1	1	1	1	5	1.00
4. เศษวัสดุเหลือใช้ที่ไม่ใช้แล้ว ควรนำมาซ่อมแซมบ้านเรือน เช่น เศษไม้	1	1	1	1	1	5	1.00
5. การนำเศษอาหาร มาทำปุ๋ยหมักสามารถทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีได้	1	1	1	1	1	5	1.00
6. การนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนไปรีไซเคิลเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม	1	1	1	1	1	5	1.00
การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน							
การค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา							
1. การให้ความรู้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
2. จัดให้ชาวบ้านร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
3. ชาวบ้านร่วมรับรู้ปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชนเป็นปัญหาของชุมชนที่จะต้องเร่งดำเนินการแก้ไข	1	1	1	1	1	5	1.00
4. ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
5. ร่วมวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
6. ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปัญหาการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00

คำถาม	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	
	คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3	คน ที่ 4	คน ที่ 5	ของ คะแนน	ค่า IOC
การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา							
1. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวบ้านที่เป็น ประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
2. การจัดประชุมหรือพบปะพูดคุยกับชาวบ้านในท้องถิ่น เพื่อเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนด้านการ จัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
3. นำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ชาวบ้านให้มาประกอบการ จัดทำแผนการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	1	1	1	-1	1	3	0.60
4. จัดให้ชาวบ้านได้ร่วมจัดทำร่างแผนงานการจัดการ วัสดุเหลือใช้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
5. การดำเนินการเพื่อให้ชาวบ้านวิภาค วิเคราะห์ร่าง แผนงานการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน และนำมา ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำเข้าสู่สภอบค.	1	1	1	1	1	5	1.00
6.การให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการรวบรวมและแสดง ความคิดเห็นในการวางแผนด้านการจัดการวัสดุเหลือ ใช้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
การติดตามผลและประเมินผล							
1.ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านติดตามการทำงานของ เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
2. ชาวบ้านช่วยกันตรวจสอบ/ประเมินการคัดแยกวัสดุ เหลือใช้ และการนำวัสดุเหลือใช้ในชุมชนกลับมาใช้ ประโยชน์ใหม่	1	1	1	1	1	5	1.00
3. การให้ประชาชนแจ้งถึงความพึงพอใจในความสำเร็จ ของการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
4. การเปิดโอกาสให้ชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็นที่ เป็นประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการวัสดุเหลือ ใช้ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
5. ตรวจสอบและประเมินการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน	1	1	1	-1	1	3	0.60
6. ประเมินสรุปผลการดำเนินการจัดเก็บวัสดุเหลือใช้ใน ชุมชนเพื่อรวบรวมในการจัดการคัดแยกขยะและเศษวัสดุ เหลือใช้	1	1	1	1	1	5	1.00

คำถาม	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	
	คน	คน	คน	คน	คน	ของ	ค่า
	ที่ 1	ที่ 2	ที่ 3	ที่ 4	ที่ 5		
รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน							
รูปแบบที่ 1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง							
1. อปท. ควรมีการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน	1	0	1	1	1	4	0.80
2. อปท.เป็นผู้ดำเนินการรับขยะและวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือนที่ร่วมโครงการ	1	1	1	1	1	5	1.00
3. อปท.เป็นผู้นำคําหมายวัน เวลา ในการจัดเก็บและรับซื้อวัสดุรีไซเคิลจากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ	1	1	1	1	1	5	1.00
4. อปท. จะรวบรวม คัดแยก และจำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าในพื้นที่ต่อไป	1	1	1	1	1	5	1.00
5.อปท.เป็นผู้นำขยะย่อยสลายที่ได้ เช่น เศษอาหารนำไปทำปุ๋ย ทำน้ำหมักชีวภาพ	1	1	0	0	1	3	0.60
6. อปท.เป็นผู้ดำเนินการนำขยะทั่วไปและขยะอันตราย อปท. ทำการรวบรวมเพื่อนำไปกำจัดต่อไป	1	1	1	1	1	5	1.00
รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง							
1. ชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลเพื่อการสร้างรายได้ให้กับชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
2. ชุมชน/หมู่บ้านควรมีการดำเนินการในรูปของคณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้านในบริหารจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิล	1	1	1	1	1	5	1.00
3.ชุมชนให้แต่ละครัวเรือนเป็นผู้คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง	1	1	1	-1	1	3	0.60
4. ให้คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการและทำหน้าที่ในการรับขยะและวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือนที่ร่วมโครงการ	1	1	1	1	1	5	1.00
5. คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน ทำการนัดหมายวัน เวลาในการจัดเก็บและรับซื้อวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือน	1	1	1	1	1	5	1.00
6. ชุมชนรวบรวมนำขยะทั่วไปและขยะอันตรายของชุมชน/หมู่บ้านนำไปกำจัดโดยอปท. ให้การช่วยเหลือ	1	1	1	-1	1	3	0.60

คำถาม	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	ของคะแนน	ค่า IOC
รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล							
1. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลเป็นรูปแบบที่ดีในการจัดการขยะ	1	1	1	1	1	5	1.00
2. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลส่งเสริมให้ชุมชนจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง และคัดแยกวัสดุรีไซเคิลมาฝากแทนเงินสด โดยทำการชั่งน้ำหนักและคำนวณเป็นเงินบันทึกในสมุดคู่ฝาก และสมาชิกสามารถถอนเงินสดไปใช้ได้ตามต้องการ	1	1	1	1	1	5	1.00
3. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน/หมู่บ้าน และ อปท.เป็นผู้ร่วมกันจัดตั้ง	1	1	1	1	1	5	1.00
4. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลดำเนินกิจการในรูปแบบคณะกรรมการ	1	1	1	1	1	5	1.00
5. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลคัดเลือกร้านรับซื้อของเก่าในเชิงธุรกิจ	1	1	1	1	1	5	1.00
6. รายได้ของธนาคารจะเกิดจากส่วนต่างของราคาที่จำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าและราคาที่รับซื้อจากสมาชิก	0	1	1	1	1	4	0.80
IOC (รวม)							0.94

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่องรูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน
อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แทนครัวเรือน

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน

ตอนที่ 4 รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนใน

อำเภอ สตึก จังหวัด บุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แทนครัวเรือน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าคำตอบ (เลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว)

1. เพศ

☐ 1) ชาย

☐ 2) หญิง

2. อายุ

☐ 1) อายุต่ำกว่า 21 ปี

☐ 2) อายุ 21 - 30 ปี

☐ 3) อายุ 31 - 40 ปี

☐ 4) อายุ 41 - 50 ปี

☐ 5) อายุ 51 - 60 ปี

☐ 6) อายุ 61 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพการสมรส

☐ 1) โสด

☐ 2) สมรส

☐ 3) หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ 1) ประถมศึกษา

☐ 2) มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

☐ 4) อนุปริญญา/ปวส.

☐ 5) ปริญญาตรี

☐ 6) สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

- ☐ 1) รับจ้าง ☐ 2) เกษตรกร ☐ 3) ราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ 4) พนักงาน/ลูกจ้าง ☐ 5) นักเรียน/นิสิต ☐ 6) ธุรกิจส่วนตัว
☐ 7) อื่นๆระบุ.....

6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

- ☐ 1) 1 - 5 ปี ☐ 2) 6 - 10 ปี ☐ 3) 11 - 15 ปี
☐ 4) 16 - 20 ปี ☐ 5) 21 ปีขึ้นไป

7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

- ☐ 1) จำนวน 1 - 3 คน ☐ 2) จำนวน 4 - 5 คน ☐ 3) จำนวน 6 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่กำหนดให้ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยพิจารณาจากข้อความดังต่อไปนี้

ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน	ใช่	ไม่ใช่
1.ประเภทของเศษวัสดุเหลือใช้		
1. วัสดุเหลือใช้ทั่วไป ได้แก่ อลูมิเนียม กระดาษ และโลหะต่างๆ		
2. แผงวงจรในเครื่องโทรทัศน์เป็นวัตถุที่เป็นอันตราย		
3. ขวดน้ำดื่มและขวดเป็นพลาสติกสามารถทิ้งรวมกันได้		
4. กระป๋องน้ำอัดลมและกระป๋องสเปรย์สามารถทิ้งรวมกันได้		
5. ผัก ผลไม้และเศษอาหาร เป็นวัสดุในครัวเรือนที่สามารถย่อยสลายได้		
6. เปลือกไข่เป็นเศษวัสดุเหลือใช้ที่สามารถนำไปเป็นส่วนผสมของปุ๋ยได้		
2. การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้		
1. ถ่านไฟฉายและหลอดไฟที่เสียแล้วไม่จำเป็นต้องคัดแยกสามารถทิ้งรวมกับขยะอื่นได้เลย		
2. แบตเตอรี่และถ่านไฟฉายเราสามารถทิ้งรวมกันได้		
3. ถังพลาสติกและกระสอบใส่ข้าวสารสามารถทิ้งรวมกันได้		
4. ขวดน้ำดื่มและหลอดไฟเสียสามารถทิ้งรวมกันได้		

การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้	ใช่	ไม่ใช่
2. การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้		
5. เศษอาหาร และกล่องโฟมสามารถทิ้งรวมกันได้		
6. เปลือกผลไม้สามารถทิ้งรวมกันกับเศษอาหารได้		
3. การนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์		
1. สายไฟไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ควรนำไปทิ้งร่วมกับขยะอื่นๆ		
2. แบตเตอรี่รถยนต์ที่ไม่ใช้แล้วควรนำไปทิ้งเนื่องจากไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้		
3. กระจกที่ใช้แล้วหนึ่งหน้าไม่สามารถนำกลับมาทำเป็นกระจกใช้ใหม่ได้		
4. เศษแก้วแตกสามารถนำกลับมาหลอมเพื่อทำขวดใหม่ได้		
5. ถูพลาสติกใส่ขนมสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้		
6. เศษไม้เก่าที่ชำรุดสามารถนำปรับปรุงและซ่อมแซมอุปกรณ์ในบ้านได้		
4. การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้		
1. ขยะปฏิกูลมาแฉะควรกำจัดด้วยวิธีการฝังหรือเผาเท่านั้น		
2. การนำวัสดุเหลือใช้ไปทิ้งลงถังขยะที่ทางเทศบาลควรคัดแยกก่อนทิ้ง เป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่ดี		
3. การนำขวดกาแฟที่หมดแล้วใช้ใส่น้ำตาลทราย หรือเกลือป่น เป็นการลดปริมาณมูลฝอยได้		
4. เศษวัสดุเหลือใช้ที่ไม่ใช้แล้ว ควรนำมาซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่ เช่น เศษไม้		
5. การนำเศษอาหาร มาทำปุ๋ยหมักสามารถทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีได้		
6. การนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนไปรีไซเคิลเป็นการรักษาสีสิ่งแวดล้อม		

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่กำหนดให้ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยพิจารณาจากข้อความดังต่อไปนี้

ประเด็นการดำเนินการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1. การค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา					
1. ชาวบ้านร่วมรับรู้ปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชน เป็นปัญหาของชุมชนที่จะต้องเร่งดำเนินการแก้ไข					
2. จัดให้ชาวบ้านร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
3. การให้ความรู้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
4. ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
5. ร่วมวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
6. ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปัญหาการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
2. การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา					
1. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวบ้านที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
2. การจัดประชุมหรือพบปะพูดคุยกับชาวบ้านในห้องถิ่นเพื่อเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนด้านการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
3. นำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ชาวบ้านให้มาประกอบการจัดทำแผนการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
4. จัดให้ชาวบ้านได้ร่วมจัดทำร่างแผนงานการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					

ประเด็นการดำเนินการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
2. การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา					
5. การดำเนินการเพื่อให้ชาวบ้านวิพากษ์ วิจารณ์ ร่างแผนงานการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน และนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำเข้าสู่สภา อบต.					
6.การให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการรวบรวม และแสดงความคิดเห็นในการวางแผนด้านการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
3. การปฏิบัติงาน					
1. เปิดโอกาสให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นว่าควรจัดแบ่งภาระหน้าที่อะไรบ้างในการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
2. เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ชาวบ้านจัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้ามาช่วยรับผิดชอบโครงการจัดการวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน					
3. ส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้เรื่องปัญหาและการจัดการวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนแก่ชาวบ้านเป็นประจำ					
4.รณรงค์และชักชวนให้ชาวบ้านคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะ					
5. รณรงค์และส่งเสริมให้ชาวบ้านนำวัสดุเหลือใช้ที่คัดแยกไว้ได้ เช่น กระดาษ ขวด หรือกล่อง ไปขาย อย่างสม่ำเสมอ					
6. แนะนำและชักชวนชาวบ้านนำวัสดุเหลือใช้มารีไซเคิลเพื่อนำมากลับมาใช้ใหม่					
4. การติดตามผลและประเมินผล					
1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
2. ชาวบ้านช่วยกันตรวจสอบ/ประเมินการคัดแยกวัสดุเหลือใช้ และการนำวัสดุเหลือใช้ในชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่					

ประเด็นการดำเนินการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
4. การติดตามผลและประเมินผล					
3. การให้ประชาชนเข้าถึงความพึงพอใจในความสำเร็จของการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
4. การเปิดโอกาสให้ชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน					
5. ตรวจสอบและประเมินการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน					
6. ประเมินสรุปผลการดำเนินการจัดเก็บวัสดุเหลือใช้ในชุมชน เพื่อรวบรวมในการจัดการคัดแยกขยะและเศษวัสดุเหลือใช้					

ตอนที่ 4 รูปแบบการคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชนในอำเภอ สดึก จังหวัด บุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่กำหนดให้ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยพิจารณาจากข้อความดังต่อไปนี้

การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
รูปแบบที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง					
1. การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการ					
2. อปท.เป็นผู้ดำเนินการรับขยะและวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือนที่ร่วมโครงการ					
3. อปท.เป็นผู้นัดหมายวัน เวลา ในการจัดเก็บและรับซื้อวัสดุรีไซเคิลจากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ					
4. อปท. จะรวบรวม คัดแยก และจำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าในพื้นที่ต่อไป					

การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
รูปแบบที่ 1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการเอง					
5. อปท.เป็นผู้นำขยะย่อยสลายที่ได้ เช่น เศษอาหาร นำไปทำปุ๋ย ทำน้ำหมักชีวภาพ					
6. อปท.เป็นผู้ดำเนินการนำขยะทั่วไปและขยะ อันตราย อปท. ทำการรวบรวมเพื่อนำไปกำจัดต่อไป					
รูปแบบที่ 2 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชน/หมู่บ้าน โดยชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเอง					
1. ชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการจัดการขยะและ วัสดุรีไซเคิลเพื่อการสร้างรายได้ให้กับชุมชน					
2. ชุมชน/หมู่บ้านควรมีการดำเนินการในรูปของ คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการขยะ และวัสดุรีไซเคิล					
3. ชุมชนแต่ละครัวเรือนควรเป็นผู้คัดแยกขยะตั้งแต่ ต้นทาง					
4. ให้คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการ และทำหน้าที่ในการรับขยะและวัสดุรีไซเคิลจาก ครัวเรือนที่ร่วมโครงการ					
5. คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน ทำการนัดหมายวัน เวลา ในการจัดเก็บและรับซื้อวัสดุรีไซเคิลจาก ครัวเรือน					
6. ชุมชนรวบรวมขยะทั่วไปและขยะอันตรายของ ชุมชน/หมู่บ้านนำไปกำจัดโดย อปท.ให้การช่วยเหลือ					
รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล					
1. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลเป็นรูปแบบที่ดีในการจัดการ ขยะ					
2. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลส่งเสริมให้ชุมชนจัดการขยะ ตั้งแต่ต้นทาง และคัดแยกวัสดุรีไซเคิลมาฝากแทนเงิน สด โดยทำการชั่งน้ำหนักและคำนวณเป็นเงินบันทึก ลงในสมุดคู่ฝาก และสมาชิกสามารถถอนเงินสดไป ใช้ได้ตามต้องการ					

การคัดแยกเศษวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
รูปแบบที่ 3 การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลในชุมชนในรูปแบบของธนาคารวัสดุรีไซเคิล					
3. ธนาคารวัสดุรีไซเคิล ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน/หมู่บ้าน และอปท.เป็นผู้ร่วมกันจัดตั้ง					
4. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการ					
5. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลคัดเลือกร้านรับซื้อของเก่าให้เหมาะสมในการดำเนินการตามลักษณะเชิงธุรกิจ					
6. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลจะมีรายจากส่วนต่างของราคาที่กำหนดให้กับร้านรับซื้อของเก่าและราคาที่รับซื้อจากสมาชิกโดยหักเปอร์เซ็นต์ของรายได้ที่กำหนดได้จริง					

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบข้อมูล

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability**Reliability Statistics**

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.808	.790	42

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
1. ชาวบ้านร่วมรับรู้ปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชนเป็นปัญหาของชุมชนที่จะต้องเร่งดำเนินการแก้ไข	2.73	1.048	30
2. จัดให้ชาวบ้านร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	4.17	.950	30
3.การให้ความรู้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับปัญหาวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.27	1.112	30
4. ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.60	1.163	30
5. ร่วมวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	4.23	.817	30
6. ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปัญหาการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	4.03	1.299	30
1. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวบ้านที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.47	1.383	30
2. การจัดประชุมหรือพบปะพูดคุยกับชาวบ้านในท้องถิ่นเพื่อเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนด้านการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.87	.860	30

	Mean	Std. Deviation	N
3. นำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ชาวบ้านให้มาประกอบการจัดทำแผนการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.60	1.037	30
4. จัดให้ชาวบ้านได้ร่วมจัดทำร่างแผนงานการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.37	1.189	30
5. การดำเนินการเพื่อให้ชาวบ้านวิพากษ์วิจารณ์ร่างแผนงานการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชนและนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำเข้าสู่สภาอบต.	3.10	.803	30
6. การให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการรวบรวมและแสดงความคิดเห็นในการวางแผนด้านการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.30	.988	30
1. เปิดโอกาสให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นว่าควรจัดแบ่งภาระหน้าที่อะไรบ้างในการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.57	1.040	30
2. เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ชาวบ้านจัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้ามาช่วยรับผิดชอบโครงการจัดการวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน	3.67	.959	30
3. ส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้เรื่องปัญหาและการจัดการวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนแก่ชาวบ้านเป็นประจำ	3.37	1.159	30
4. รณรงค์และและชักชวนให้ชาวบ้านคัดแยกวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะ	2.77	.971	30
5. รณรงค์และส่งเสริมให้ชาวบ้านนำวัสดุเหลือใช้ที่คัดแยกไว้ได้เช่นกระดาษขวดหรือกล่องไปขายอย่างสม่ำเสมอ	2.53	.973	30
6. แนะนำและชักชวนชาวบ้านนำวัสดุเหลือใช้มารีไซเคิลเพื่อนำมากลับมาใช้ใหม่	3.30	.651	30
1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	2.47	1.137	30
2. ชาวบ้านช่วยกันตรวจสอบ/ประเมินการคัดแยกวัสดุเหลือใช้และการนำวัสดุเหลือใช้ในชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่	3.80	1.186	30
3. การให้ประชาชนเข้าถึงความพึงพอใจในความสำเร็จของการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	2.97	.999	30

	Mean	Std. Deviation	N
4. การเปิดโอกาสให้ชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการวัสดุเหลือใช้ในชุมชน	3.43	1.040	30
5. ตรวจสอบและประเมินการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน	3.90	1.242	30
6. ประเมินสรุปผลการดำเนินการจัดเก็บวัสดุเหลือใช้ในชุมชนเพื่อรวบรวมในการจัดการคัดแยกขยะและเศษวัสดุเหลือใช้	3.70	1.393	30
1. การจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) เป็นผู้ดำเนินการ	4.23	.679	30
2. อปท.เป็นผู้ดำเนินการรับขยะและวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือนที่ร่วมโครงการ	3.60	.968	30
3. อปท.เป็นผู้นำหมายวันเวลาในการจัดเก็บและรับซื้อวัสดุรีไซเคิลจากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ	4.23	1.006	30
4. อปท. จะรวบรวมคัดแยกและจำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าในพื้นที่ต่อไป	3.77	1.305	30
5. อปท.เป็นผู้นำขยะย่อยสลายที่ได้เช่นเศษอาหารนำไปทำปุ๋ยทำน้ำหมักชีวภาพ	4.40	.724	30
6. อปท.เป็นผู้ดำเนินการนำขยะทั่วไปและขยะอันตรายอปท.ทำการรวบรวมเพื่อนำไปกำจัดต่อไป	3.93	.944	30
1. ชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน	4.07	.868	30
2. ชุมชน/หมู่บ้านควรมีการดำเนินการในรูปของคณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิล	3.23	1.569	30
3. ชุมชนแต่ละครัวเรือนควรเป็นผู้คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง	4.43	.817	30
4. ให้คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการและทำหน้าที่ในการรับขยะและวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือนที่ร่วมโครงการ	4.50	.682	30

	Mean	Std. Deviation	N
5. คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้านทำการนัดหมายวันเวลาในการจัดเก็บและรับซื้อวัสดุรีไซเคิลจากครัวเรือน	3.73	1.048	30
6. ชุมชนรวบรวมนำขยะทั่วไปและขยะอันตรายของชุมชน/หมู่บ้านนำไปกำจัดโดยอปท.ให้การช่วยเหลือ	4.43	.817	30
1. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลเป็นรูปแบบที่ดีในการจัดการขยะ	4.13	1.074	30
2. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลส่งเสริมให้ชุมชนจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางและคัดแยกวัสดุรีไซเคิลมาฝากแทนเงินสดโดยการชั่งน้ำหนักและคำนวณเป็นเงินบันทึกลงในสมุดคู่ฝากและสมาชิกสามารถถอนเงินสดไปใช้ได้ตามต้องการ	4.60	.855	30
3. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน/หมู่บ้านและอปท.เป็นผู้ร่วมกันจัดตั้ง	3.93	1.172	30
4. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลดำเนินกิจการในรูปแบบคณะกรรมการ	3.90	1.213	30
5. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลคัดเลือกร้านรับซื้อของเก่าให้เหมาะสมในการดำเนินตามลักษณะเชิงธุรกิจ	4.03	1.066	30
6. ธนาคารวัสดุรีไซเคิลจะมีรายจากส่วนต่างของราคาที่จำหน่ายให้กับร้านรับซื้อของเก่าและราคาที่รับซื้อจากสมาชิกโดยหักเปอร์เซ็นต์ของรายได้ที่จำหน่ายได้จริง	4.17	.913	30

Summary Item Statistics

	Mean	Minimum	Maximum	Range	Maximum / Minimum	Variance	N of Items
Item Means	3.703	2.467	4.600	2.133	1.865	.288	42
Item Variances	1.095	.424	2.461	2.037	5.802	.189	42

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
155.53	217.361	14.743	42

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย	สมบูรณ์ เ็นศิริ
วัน เดือน ปีเกิด	6 กรกฎาคม พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 40 หมู่ 4 ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
อาชีพ	ธุรกิจส่วนตัว
สถานที่ทำงาน	บริษัท เ็นศิริ รีไซเคิล จำกัด

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2538	ประถมศึกษา โรงเรียนการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเมืองแกพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2560	นิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2563	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา